

LIKUNNANOPETTAJAKSI OPISKELEVIENTANSSIASENTEET, KÄSITYKSET
KOETUSTA PÄTEVYYDESTÄ JA MIELIPITEET RYTMIIKKA- JA
TANSSIKOULUTUKSESTA SEKÄ KOULUTANSSISTA

Riikka Hännikäinen

Minni Suni

Liikuntapedagogiikan pro gradu-tutkielma

Liikuntakasvatuksen laitos

Jyväskylän yliopisto

Kevät 2002

TIIVISTELMÄ

Hännikäinen, Riikka & Suni, Minni. (2002) Liikunnanopettajaksi opiskelevien tanssiasenteet, käsitykset koetusta pätevyydestä ja mielipiteet rytmikka- ja tanssikoulutuksesta sekä koulutanssista. Jyväskylän yliopisto. Liikuntapedagogiikan pro gradu -tutkielma.

Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää liikunnanopettajaksi opiskelevien pari- ja taidetanssiasenteita ja heidän koettua pätevyyttään tanssissa ja sen opettamisessa. Lisäksi tutkimuksessa selvitettiin opiskelijoiden mielipiteitä rytmikka- ja tanssiopinnoista ja tanssin asemasta koulussa.

Tutkimus oli osa laajempaa tutkimusprojektia, jonka päämääränä oli kehittää liikunnanopettajakoulutuksen rytmikka- ja tanssiopinnoja. Tutkimusmenetelmänä oli kysely. Kohderyhmänä olivat kaikki ensimmäisen ja kolmannen vuosikurssin rytmikka- ja tanssiopinnoja suorittavat liikunnanopettajiksi opiskelevat miehet ja naiset, joita oli yhteensä 101. Ensimmäisen vuosikurssin opiskelijoita oli 44 ja kolmannen vuosikurssin opiskelijoita 53. Asenteita tutkivaan osaan otettiin mukaan sekä ensimmäisen että kolmannen vuosikurssin opiskelijat. Asennetutkimuksen vastausprosentti oli 93%. Koettua pätevyyttä ja mielipiteitä selvittäneessä osassa olivat mukana vain kolmannen vuosikurssin opiskelijat. Tämän tutkimuksen osan vastausprosentti oli 96 %.

Tutkimus osoitti, että liikunnanopiskelijoiden tanssiasenteet olivat myönteisiä. Naisliikunnanopiskelijoiden tanssiasenteet olivat miesliikunnanopiskelijoita myönteisempiä. Sen sijaan vuosikurssi, peruskoulun ja lukion sijainti, tanssin määrä peruskoulussa ja lukiossa eikä opiskelijan tai hänen perheensä tanssiharrastuneisuus ollut yhteydessä opiskelijoiden tanssiasenteisiin. Liikunnanopiskelijat kokivat henkilökohtaiset taidot tanssissa paremmiksi kuin tanssinopetustaitonsa. Naiset kokivat henkilökohtaiset tanssitaitonsa paremmiksi kuin miehet. Koetussa tanssinopetustaidoissa ei sukupuolten välillä ollut eroa. Naisten tanssiharrastuneisuudella ei ollut yhteyttä koettuun pätevyyteen tanssissa ja tanssinopettamisessa. Sen sijaan naisten aikaisempi tanssinopetuskokemus oli yhteydessä parempiin tanssi- ja tanssinopetustaitoihin. Suurin osa liikunnanopiskelijoista haluaisi lisää tunteja kaikille yhteisiin rytmikka- ja tanssiopintoihin. Opiskelijat toivoivat lisää koululaisia kiinnostavia tanssimuotoja tanssinopintojen sisältöihin ja enemmän aikaa opetusharjoitteluun. Miehet ja tanssia ei-harrastavat näyttävät arvostavan naisia vähemmän tanssin merkitystä liikunnanopettajakoulutuksessa. Aikaisemmin tanssia opettaneet arvostivat liikunnanopettajan tanssitaitoa enemmän kuin ei-opettaneet ja suhtautuivat koulutanssiin myönteisemmin.

Tutkimuksestamme saatuja tietoja voidaan käyttää hyödyksi liikuntakasvatuksen laitoksen rytmikka- ja tanssikoulutuksen kehittämistyössä suunniteltaessa tuntijakoja eri aineiden kesken ja tanssikoulutuksen sisältöjä.

Avainsanat: Asenteet, käsitykset, mielipiteet, koettu pätevyys, liikunta ja opettajankoulutus

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

1 JOHDANTO	5
2 ASENNE, KÄSITYS JA MIELIPIDE	7
2.1 ASENTEEN KÄSITE	7
2.2 ASENTEEN RAKENNE	7
2.2.1 Asenteiden hierarkkinen malli	8
2.2.2 Asenteiden syyketjumalli ja soveltuvuusperiaate	9
2.2.3 Suunnitelmallisen käyttäytymisen malli	9
2.3 ASENTEIDEN SYNTYMINEN JA OPPIMINEN	10
2.4 ASENTEIDEN SYNTYMISEEN VAIKUTTAVAT TEKIJÄT	11
2.5 ASENTEIDEN TEHTÄVÄT JA MUUTTUMINEN	12
2.6 KÄSITYS JA MIELIPIDE	13
2.7 ASENNE, KÄSITYS JA MIELIPIDE TÄSSÄ TUTKIMUKSESSA	16
3 KOETTU PÄTEVYYS	17
3.1 KOETTU PÄTEVYYS MINÄKÄSITYKSEN OSANA	17
3.2 KOETUN FYYSISEN PÄTEVYYDEN KEHITTYMINEN	18
3.3 LIIKUNTAHARRASTUKSEN YHTEYS KOETTUUN FYYSISEEN PÄTEVYYTEEN	19
3.4 ITSEARVIOINNIN KEHITTYMINEN	20
3.5 KOETTU PÄTEVYYS TÄSSÄ TUTKIMUKSESSA	21
4 TANSSIMUOTOJEN VERTAILUA	22
4.1 TANSSIMUOTO	22
4.2 SOSIAALINEN TANSSI JA TAIDETANSSI	22
4.3 ERI TANSSIMUOTOJEN KEHITYS JA ERITYISPIIRTEET	23
5 KOULUTANSSI	28
5.1 KOULUTANSSIN TAVOITTEET	28
5.2 KOULUTANSSIN ASEMA	30
5.3 KOULUTANSSIN TULEVAISUUS	31

6 OPISKELU LIKUNNANOPETTAJAKSI.....	33
6.1 LIKUNNATIEEELLINEN KOULUTUS	33
6.2 LIKUNNAPEDAGOGIIKKA.....	33
6.3 RYTMIIKKA- JA TANSSIOPINNOT LIKUNNANOPETTAJAKOULUTUKSESSA.....	34
6.4 TANSSIPEDAGOGIIKAN ERIKOISTUMISOPINNOT.....	35
7 AIKAISEMPIA TUTKIMUKSIA	36
7.1 TANSSIASENTEET	36
7.2 TANSSIKÄSITYKSET JA KOETTU PÄTEVYYS TANSSISSA	37
8 TUTKIMUKSEN TARKOITUS JA ONGELMAT	40
9 TUTKIMUSMENETELMÄT	42
9.1 KOEHENKILÖT JA AINEISTON KERUU	42
9.2 MITTARI.....	43
9.3 AINEISTON ANALYYSI.....	43
9.3.1 Paritanssiasenteiden faktorit ja niiden muodostaminen.....	43
9.3.2 Taidetanssiasenteiden faktorit ja niiden muodostaminen.....	48
9.3.3 Liikunnanopettajakoulutusta ja koulun tanssiopetusta koskevien mielipiteiden faktorianalyysi.....	51
9.4 TUTKIMUKSEN LUOTETTAVUUS.....	53
9.4.1 Reliabiliteetti.....	53
9.4.2 Validiteetti.....	54
10 TULOKSET	57
10.1 PARITANSSIASENTEIDEN KUVAUS.....	57
10.1.1 Sukupuolen yhteys paritanssiasenteisiin.....	57
10.1.2 Vuosikurssin yhteys paritanssiasenteisiin.....	59
10.1.3 Yläasteen ja lukion sijainnin yhteys paritanssiasenteisiin	60
10.1.4 Yläasteen ja lukion tanssituntien määrän yhteys paritanssiasenteisiin.....	60
10.1.5 Liikunnanopiskelijan ja hänen perheensä tanssiharrastuneisuuden yhteys paritanssiasenteisiin.....	60
10.2 TAIDETANSSIASENTEIDEN KUVAUS	62
10.2.1 Sukupuolen yhteys taidetanssiasenteisiin	62
10.2.2 Vuosikurssin yhteys taidetanssiasenteisiin	63

10.2.3 Yläasteen ja lukion sijainnin sekä tanssin määrän yhteys taidetanssiasenteisiin.....	64
10.2.4 Liikunnanopiskelijan ja hänen perheensä tanssiharrastuneisuuden yhteys taidetanssiasenteisiin.....	64
10.3 OPISKELIJOIDEN TANSSITAI DOT JA TANSSINOPETUSTAI DOT	65
10.3.1 Sukupuolen yhteys koettuun henkilökohtaiseen taitoon ja koettuun tanssinopetustaitoon.....	65
10.3.2 Harrastuneisuuden yhteys koettuun henkilökohtaiseen taitoon ja koettuun tanssinopetustaitoon.....	67
10.3.3 Aikaisemman tanssinopetuskokemuksen yhteys koettuun henkilökohtaiseen taitoon ja koettuun tanssinopetustaitoon.....	69
10.3.4 Peruskoulun ja lukion tanssin määrän yhteys koettuun henkilökohtaiseen tanssitaitoon ja koettuun tanssinopetustaitoon.....	70
10.4 KOETUN PÄTEVYYDEN YHTEYS PARI- JA TAI DETANSSIASENTEISIIN	71
10.5 OPISKELIJOIDEN MIELIPITEITÄ JA KÄSITYKSIÄ RYTMIIKKA- JA TANSSIOPINTOJEN MÄÄRÄSTÄ JA SISÄLLÖSTÄ	73
10.6 OPISKELIJOIDEN LIIKUNNANOPETTAJAKOULUTUSTA JA KOULUN TANSSINOPETUSTA KOSKEVIA KÄSITYKSIÄ JA MIELIPITEITÄ	76
10.6.1 Sukupuolen yhteys liikunnanopettajakoulutusta ja koulutanssia koskeviin käsityksiin ja mielipiteisiin	77
10.6.2 Harrastuneisuuden yhteys liikunnanopettajakoulutusta ja koulutanssia koskeviin mielipiteisiin.....	78
10.6.3 Aikaisemman tanssinopetuskokemuksen yhteys liikunnanopettajakoulutusta ja koulutanssia koskeviin mielipiteisiin.....	79
10.6.4 Peruskoulun ja lukion tanssin määrän yhteys liikunnanopettajakoulutusta ja koulutanssia koskeviin mielipiteisiin.....	79
10.7 KOETUN HENKILÖKOHTAIS EN TAI DON JA KOETUN TANSSINOPETUSTAI DON YHTEYS OPETUSHALUKKUUTEEN	80
11 POHDINTA	83
LÄHTEET	88
LIITTEET.....	95

1 JOHDANTO

Koulutanssi aiheena on ajankohtainen, koska valinnaisuuden lisääntyminen kouluissa on tuonut muutoksia eri kouluaineiden sisältöihin ja se on merkinnyt myös lisääntyvää tarvetta markkinoida erilaisia kursseja koululaisille. Liikunnan osalta se on merkinnyt uusien liikuntamuotojen tuomista koululaisten kokeiltavaksi ja opittavaksi sekä tuttujen lajien kehittämistä koululaisia kiinnostaviksi. Erilaiset tanssikurssit ovat suosittuja ja näyttää siltä, että tanssi kiinnostaa koululaisia (Stinson 1993, 231-233). Koulutanssin kohderyhmä on lisäksi laajentunut: nykyään pojatkin ovat kiinnostuneita kokeilemaan esimerkiksi breakdancea.

Useat tanssin ammattilaiset (Anttila 1994; Viitala 1999) haaveilevat koulutanssin aseman parantamisesta. Tanssi halutaan saada omaksi kouluaineeksi, aivan kuten musiikki ja kuvataidekin. Nykyisin tanssi on edelleen yhdistettynä liikuntatunteihin (Peruskoulun opetussuunnitelman perusteet 1994; Lukion opetussuunnitelman perusteet 1994). Muiden liikuntalajien rinnalla se kärsii kuitenkin ajanpuutteesta ja esimerkiksi poikien tanssi näyttää vuosittain jäävän vain pariin kertaan (Luukko 1999, 16). Tanssi halutaan saada jokaisen oppilaan perusopetukseen mukaan. Joissakin kouluissa on jo nyt kokeiltu ns. tanssidiplomin suorittamista ja näyttää siltä, että tanssin merkitys oppilaiden ja kulttuurimme kehittymisen kannalta aletaan pikkuhiljaa huomata myös yhteiskunnan päättäjien keskuudessa.

Koulutanssin aseman parantuminen edellyttää opettajien ammattitaidon kehittämistä ja tanssikasvatuksen päämäärien jäsentämistä selkeiksi (Anttila 1994, 6; Williams 1990, 24). Opettajien omat taidot, asennoituminen ja motivaatio vaikuttavat siihen, kuinka paljon he koulutanssia opettavat (Nieminen & Varstala 2000, 130). Koulutuksella on merkitystä tulevien opettajien asennoitumiseen tanssia kohtaan: positiivisilla kokemuksilla voidaan edistää heidän myönteistä suhtautumista tanssiin ja parantaa heidän tanssitaitojaan (Morrison & Krohn 1997, 252-260). Jotta liikunnanopettajien tanssiasenteisiin voitaisiin vaikuttaa myönteisesti ja heidän tanssinopetustaitoiaan voitaisiin parantaa, on heidän tanssiasenteitaan ja kokemuksiaan opettamisesta sekä koulutuksestaan tutkittava. Tätä tutkimusta voidaan käyttää liikunnanopiskelijoiden rytmiikka- ja tanssikoulutuksen kehittämiseen.

Oma kiinnostuksemme ja kokemuksemme tanssista ja sen opettamisesta sekä opiskelumme liikunnanopettajiksi rohkaisivat meitä tutkimaan liikunnanopettajiksi opiskelevien tanssiasenteita, käsityksiä koetusta pätevyydestä tanssissa ja tanssinopettamisessa ja mielipiteitä rytmikka- ja tanssikoulutuksesta sekä koulutanssista.

2 ASENNE, KÄSITYS JA MIELIPIIDE

2.1 Asenteen käsite

Allportin (1935) klassisen määritelmän mukaan asenne on kokemuksista muodostunut henkinen ja hermostollinen valmius, jonka avulla ihminen saa aikaan toiminnallisia vaikutuksia niihin objekteihin ja tilanteisiin, joiden kanssa hän on vaikutussuhteessa (Brecler & Wiggins 1989, 422).

Asenne on määritelty usealla eri tavalla ja onkin merkillepantavaa, että erilaiset määritelmät liittyvät melko kiinteästi eri teorioihin (Rainio & Helkama 1973, 119). Useat tutkijat määrittelevät asenteen käyttäytymistäipumukseksi jotakin objektia (asiat, esineet, henkilöt, tilanteet) kohtaan, mikä kytkeytyy behavioristiseen oppimisteoriaan (Ajzen 1988, 4, Oskamp 1991, 7, Rainio & Helkama 1973, 119, Triandis 1971, 3). Sen sijaan asenteen käsittäminen kolmesta komponentista koostuvaksi kokonaisuudeksi kytkeytyy kognitiivisiin tasapainoteorioihin (Rainio & Helkama 1973, 119). Kolmikomponenttimallin mukaan asenteet muodostuvat affektiivisista, kognitiivisista ja toiminnallisista tekijöistä, joka on yleisin asenteiden luokittelujärjestelmä (Ajzen 1989, 242).

Petty ja Cacioppo (1986) puolestaan määrittelevät asenteen yleiseksi ja pysyväksi, myönteiseksi tai kielteiseksi tuntemukseksi jotakin henkilöä, esinettä tai asiaa kohtaan. Myös Breclerin ja Wigginsin (1989, 408) mukaan asenteet edellyttävät arviointia: myönteinen – kielteinen, hyvä – paha, mieluisa – epämieluisa ulottuvuuksilla. Asenteille on tyypillistä myös, että ne ovat opittuja ja ne ovat toiminnan pohjana (Brecler & Wiggins 1989, 408).

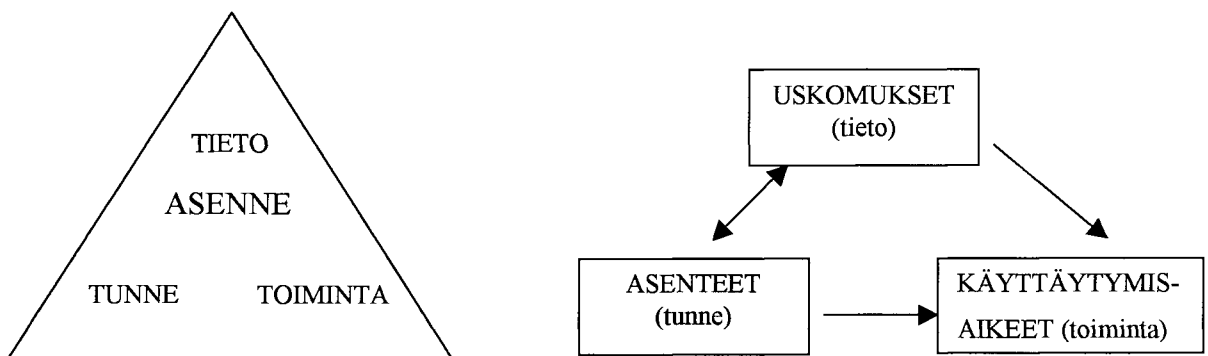
2.2 Asenteen rakenne

Asenne jaetaan yleisesti kolmeen komponenttiin. (Oskamp 1991, 9, Ajzen 1988, 5, Triandis 1971, 3):

1. Tietokomponentti sisältää asenteen kohteeseen liittyvät tiedot, käsitykset, ennakkoluulot ja tiedon luokittelupyrkimykset.

2. Tunnekomponentti ilmaisee myönteistä tai kielteistä suhtautumista kohteeseen. Tälle osatekijälle on ominaista nopea muodostuminen ja hidas muuttuvuus.
3. Toimintakomponentti kuvastaa yksilön käyttäytymistä ja sillä ymmärretään sekä yksilön valmiutta että halua toimia asenneobjektia kohtaan.

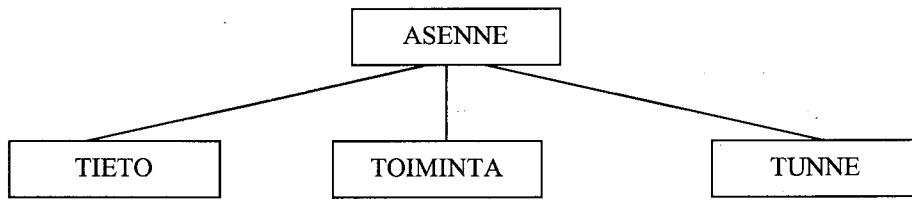
Tutkijat ovat yksimielisiä tästä asenteen kolmijakoisesta rakenteesta, mutta erimielisyyttä herättää komponenttien suhteet. Komponentit nähdään sekä yhtenä organisoituneena kokonaisuutena että erillisinä osina (kuvio 1). Tutkijat eivät ole yksimielisiä siitä aiheuttaako muutos yhdessä komponentissa muutoksen myös toisissa komponenteissa (Oskamp 1991, 9-11).

KUVIO 1. Asenteen kolmikomponenttimallit (Oskamp 1991, 9).

2.2.1 Asenteiden hierarkkinen malli

Asenteet muodostuvat hierarkkisesti Rosenbergin ja Hovlandin (1969) mukaan. Ensimmäisen tason muodostavat tieto-, tunne- ja toimintakomponentit ja toisen, ylemmän tason asenne (kuvio 2, s. 9). Alemman tason komponentit ovat riippumattomia toisistaan ja sisältävät verbaalisen ja non-verbaalisen luokan (Rosenberg & Hovland 1960). Kuitenkin Ajzen (1989) väittää komponenttien aina korreloivan hieman keskenään, koska ne heijastavat tiettyä asennetta. Tutkijoilla onkin erilaisia käsityksiä siitä, voidaanko komponentit erottaa täydellisesti toisistaan. (Ajzen 1989.)

KUVIO 2. Asenteiden hierarkkinen malli (Ajzen 1989)

2.2.2 Asenteiden syyketjumalli ja soveltuvuusperiaate

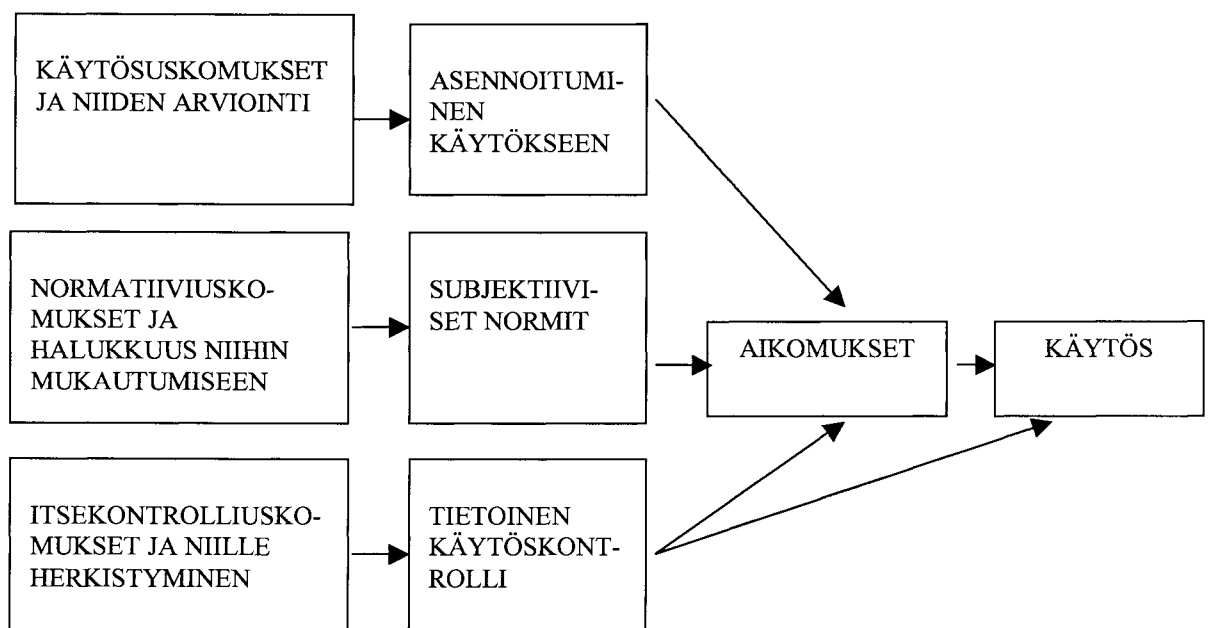
Asenteiden syyketjumallissa asenteet ovat yksi osa syyketjua, jonka avulla ihminen säätelee käyttäytymistään. Ihminen muodostaa ympäristöstään saamasta tiedosta aluksi uskomuksia, joita seuraa asenteiden muodostuminen, aikomukset sekä näkyvä käyttäytyminen. (Ajzen 1989.)

Uskomuksilla on vahva yhteys asenteisiin, asenteilla pyrkimyksiin ja pyrkimyksillä toimintoihin, joita odotetaan tietyissä tilanteissa. On kuitenkin huomattava, että syyketjumalli toimii myös päinvastoin: toiminta vaikuttaa asenteiden muodostumiseen. (Ajzen 1989.)

2.2.3 Suunnitelmallisen käyttäytymisen malli

Ihmisen täytyy suunnitella käyttäytymistään saavuttaakseen tavoitteensa. Suunnitelmallisen käyttäytymisen malli perustuu ihmisen luomiin uskomuksiin omasta aikaisemmasta käyttäytymisestä, minkä avulla hän tekee päätelmiä asenteistaan ja mahdollisuuksistaan pyrkiä suoriutumaan tietyistä tehtävistä. Suunnitelmallisen käyttäytymisen malli jakaa uskomukset kolmeen luokkaan seuraavasti: käytösuskomukset ja niiden arviointi, normatiiviuskomukset ja halukkuus niihin mukautumiseen sekä kontrolliuskomukset ja niille herkistyminen (kuvio 3, s. 10). Yksilön uskomukset omasta käyttäytymisestä ja käytöksen arviointi vaikuttavat hänen muodostamaansa käyttäytymisen asenteeseen. Asenteet vaikuttavat edelleen pyrkimyksiin ja pyrkimykset puolestaan käytökseen. Normatiiviset uskomukset muodostuvat sosiaalisten tekijöiden, kuten ryhmäpaineen ja ympäristön mukaan, jonka

pohjalta yksilö luo oman käytösnormiston. Nämä normatiiviuskomukset ja halukkuus niihin mukautumiseen vaikuttavat yksilön pyrkimyksiin ja ne käyttäytymiseen. Itsekontrolliuskomukset tarkoittavat oman toiminnan tiedostamista ja niille herkistyminen aiheuttaa tiedostettua käyttäytymisen kontrollointia. Tiedostettu kontrolli edesauttaa pyrkimyksiä ja voi myös johtaa suoraan tiettyyn käytökseen. Mitä voimakkaammin ihminen tiedostaa tavoitteensa, sitä paremmin hän voi saavuttaa ne. Kuitenkin yllättävät olosuhteet ja päämäärien epämääräisyys heikentävät suoriutumista. (Ajzen 1989.)

KUVIO 3. Suunnitelmallisen käyttäytymisen malli (Ajzen 1989)

2.3 Asenteiden syntyminen ja oppiminen

Asenteet ovat opittuja käyttäytymistäipumuksia ja niiden oppiminen noudattaa perinteisiä oppimisen lakeja (Oskamp 1991, 172; Rainio & Helkama 1973, 114, Triandis 1971, 101). Eräs oppimistapa on ehdollistaminen, jossa tutkijat näkevät kaksi eri muotoa: klassinen ja välineellinen ehdollistaminen. Niiden mukaan myönteisiä ja kielteisiä asenteita asenneobjekteja kohtaan voidaan synnyttää käyttäytymisen vahvistamisen seurauksena, jolloin opitaan vastaamaan tiettyyn ärsyketilanteeseen tietyllä reaktiolla. (Oskamp, 1991; 168-169, Rainio & Helkama, 1973; 47, Triandis,

1971, 94-96.) Eroa eri ehdollistamisen muodoilla on Triandiksen (1971) mukaan vaikea havaita.

Ehdollistamisen lisäksi toinen oppimistapa on jäljittely, joka on ihmiselle tyypillisin tapa oppia ilman ulkopuolista vaikutusta (Oskamp, 1991, 169). Jäljittelemällä yksilö näkee, havaitsee ja painaa mieleensä, miten toiset menettelevät, jonka avulla hän oppii samanlaisen käyttäytymistäipumuksen ja asenteen.

Käytetyin tapa vaikuttaa yksilön asenteisiin verbaalisesti on suostuttelu. Suostuttelulla voidaan vaikuttaa niin yksilön asenteen syntymiseen kuin muuttumiseenkin. (Oskamp 1991, 168-171, Rainio & Helkama, 1973, 113.) Sanallinen ärsykkeisiin liitettävien reaktioiden opettaminen, esimerkiksi ilmaisu ”tanssi on tyttöjen harrastus” opettaa kielteisen asennoitumisen poikien tanssiharrastusta kohtaan Kognitiivisen teorian kannattajat uskovat, että ihminen yhdistelee useita sekä myönteisiä että kielteisiä uskomuksiaan sekä tietojaan ja muodostaa asenteensa niiden pohjalta (Oskamp, 1991, 168-171, Rainio & Helkama, 1973, 111-114).

2.4 Asenteiden syntymiseen vaikuttavat tekijät

Yksilön kokemukset vaikuttavat kiistattomasti asenteiden syntymiseen. Jos yksilöllä on asenneobjektiin liittyviä kokemuksia, muodostuu asenne varmemmaksi ja selkeämmäksi. (Oskamp 1991, 158.) Kokemuksen kautta syntynyt asenne on stabiilimpi ja se vastustaa muutospainetta vahvemmin (Räty 1987, 15). Lisäksi yksilöiden on vaikea arvioida asennettaan, ellei heillä ole siihen liittyviä kokemuksia ja havaintoja. Tällöin asenne päätellään ja perustellaan sen tiedon perusteella, mikä on syntynyt toiminnassa. (Bem 1970.) Tämän perusteella voidaan olettaa, että tanssia harrastaneella opiskelijalla on asenne harrastamaansa tanssimuotoa kohtaan kehittynyt varmemmaksi kuin opiskelijalla, jolla ei ole kokemusta tanssin harrastamisesta.

Allport (1954b) väittää, että asenteiden syntymiseen vaikuttavat eniten yksilön kanssa vuorovaikutuksessa olevat ihmiset. He auttavat yksilöä jäsentämään omaa maailmankuvaansa, mikä on asenteiden yksi keskeisimmistä tehtävistä. (Triandis, 1971, 101-102.) Asenteet ja yksilöiden väliset suhteet ovat riippuvaisia toisistaan. Jos yksilöt pitävät toisistaan, he omaksuvat samanlaisia asenteita ja jos heillä on samanlaiset

asenteet, he pitävät toisistaan. (Rainio & Helkama 1973, 163.) Vertaisryhmien käyttäytyminen ja elämäntyyli vaikuttaakin vahvasti asenteiden muotoutumiseen (Oskamp 1991, 165). Lisäksi viiteryhmien esimerkit ja nuorten idolit vaikuttavat yksilöiden asenteisiin, mutta Oskampin (1991) mukaan viiteryhmän vaikutus on vertaisryhmää heikompi.

Vanhemmat kontrolloivat lastensa käyttäytymistä palkiten ja rangaisten, mikä vaikuttaa lasten asenteiden muodostumiseen. Aikaisemmat tutkimukset osoittavat, kuinka esimerkiksi lasten sukupuoliroolit, ennakkoluulot ja poliittinen asennoituminen ovat syntyneet vanhempien esimerkin ja käyttäytymisen mukaisesti. (Oskamp 1991, 158.)

Hardingin, Proshanskyn, Kutnerin ja Cheinin (1969) mukaan opettajan myönteinen asenne asenneobjektia kohtaan muuttaa myös oppilaan asennetta myönteisemmäksi, jos opettajan ja oppilaan välinen suhde on positiivinen. Koulu on vanhempien jälkeen vaikuttavin tekijä esimerkiksi lapsen poliittisten asenteiden muodostumisessa (Oskamp 1991, 164). Ihmisen asenteiden kehittymiseen vaikuttavat hänen tiedostamattaankin myös yhteiskunnalliset säännönmukaisuudet, normit sekä media. (Oskamp 1991, 160-167, Triandis, 1971, 133-134.)

2.5 Asenteiden tehtävät ja muuttuminen

Katzin (1960) mukaan asenteilla on neljä päätehtävää (Oskamp 1991, 76-77). Ensinnäkin asenteet auttavat jäsentämään omaa maailmankuvaa ja ymmärtämään tapahtumia ympärillämme. Ne tekevät sujuvan tiedonkäsittelyn mahdolliseksi, jolloin yksilö välttyy tekemästä joka kerta uudessa tilanteessa monimutkaista päätöksentekoprosessia (knowledge fuction). Tällaiset tieto-orientoituneet asenteet pyrkivät muuttumaan silloin, kun ihminen joutuu uuteen tilanteeseen tai käsittelee aikaisemmasta poikkeavaa tietoa. Ihmisillä on kuitenkin taipumus etsiä tietoa, joka tukee heidän asenteitaan ja välttää tietoa, joka on ristiriidassa heidän asenteidensa kanssa (Festinger 1957). Lisäksi Nieminen (1998, 42) on todennut viitaten Netlerrtiin (1946) sekä Reclessiin ja Bringeniin (1933), että mitä enemmän tietoa ihmisellä on asenneobjektistaan, sitä myönteisempi on hänen asenteensa sitä kohtaan

Toiseksi asenteet palvelevat yksilön tarpeita ja estävät epämiellyttäviä, itseä koskevia totuuksia tulemasta esille sekä auttavat saavuttamaan yksilön asettamia päämääriä. Yksilön saadessa vahvistusta käytökselleen, esimerkiksi opettajalta, hän tuntee pätevyyttä ja asenne koulua kohtaan voi muuttua positiivisemmaksi (adjustment function). Tarve-orientoituneet asenteet voivat muuttua silloin, kun yksilön päämäärät ja tarpeet ovat muuttuneet.

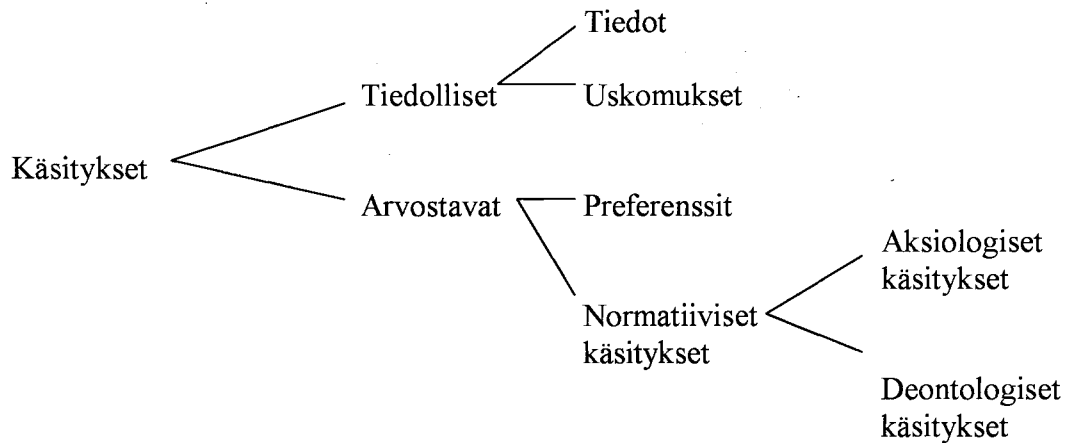
Kolmanneksi asenteet vahvistavat itsetuntoamme ja niiden avulla yksilö voi puolustaa käyttäytymistään (ego-defensive function). Jotta yksilön käyttäytymistä tukevat asenteet voivat muuttua, täytyy ympäristön olla yksilön käyttäytymistä tukeva. Tällaiset asenteet muuttuvat, jos ne edelleen suojelevat yksilöä ja ovat myönteisiä yksilön kannalta.

Viimeiseksi asenteet kertovat yksilön arvostuksen kohteista ja kuvaavat hänen persoonaansa (value expressive function). Yksilön arvostuksen kohteita kuvaavat asenteet ovat vaikeasti muutettavissa, koska ne ovat keskeinen ja tärkeä osa yksilön tiedollista rakennetta. (Oskamp 1991, 77-79.)

2.6 Käsitys ja mielipide

Hirsjärven (1983) mukaan käsitykset ovat henkisiä muodosteita, tajunnassa olevia elementtejä. Tajunta voi Rauhalan (1974, 43) mukaan tarkoittaa ensinnäkin eräänlaista valmiustilaa aistimisen, kokemisen ja reagoinnin osalta. Toiseksi, tajunnalla tarkoitetaan filosofiassa ja psykologiassa tiettyjä sisältöjä, jolloin sitä voidaan kutsua koetuksi maailmaksi. Koettu maailma muodostuu siitä, miten ihminen ymmärtää todellisuuden ja oman olemassaolonsa. (Rauhala 1974, 43-44.) Koettu maailma rakentuu Rauhalan (1974, 44) mukaan merkityssuhteista, jotka Hirsjärvi (1980, 31) samaistaa käsityksiksi.

Hirsjärvi (1980, 40) määrittelee käsityksen eräänlaiseksi yläkäsitteeksi muille samantapaisille käsitteille, kuten tieto, mielipide ja uskomus. Käsitukset voidaan jakaa joko tiedollisiksi tai arvostaviksi. Tiedolliset käsitykset voidaan edelleen jakaa varsinaisiin tietoa kuvaaviin käsityksiin ja uskomuksiin. (Hirsjärvi 1983, 103.) Kuviossa neljä (s. 14) on esitetty käsitysten lajit Hirsjärven (1980, 52) mukaan.

KUVIO 4. Käsitysten lajit (Hirsjärvi 1980).

Tiedollispohjaisiin käsityksiin liittyy ihmisen tietoisuus jonkin asian tilasta ja perustelu esimerkiksi havainnon tai jonkun muun kokemuksen perusteella. Uskomus on käsitys, jolle ei löydy perusteita. (Hirsjärvi 1980, 44-52.) Bem (1970, 4-13) jakaa uskomukset primitiivisiin uskomuksiin (primitive beliefs) ja korkeamman tason uskomuksiin (higher-order beliefs). Primitiiviset uskomukset voivat olla tiedostamattomia ja itsestäänselvyyksiä, joita yksilö ei kyseenalaista (zero-order beliefs) tai ne voivat olla kokemuksen kautta syntyneitä (first-order beliefs). Ne voivat myös syntyä jonkun toisen uskomuksen tai kokemuksen kautta, jolloin luotettavana pidetty toisen uskomus hyväksytään omaksi (primitive beliefs based on external authority). Primitiivisiin uskomuksiin voidaan lisäksi liittää yleistyksen ja stereotyyppien. Korkeamman tason uskomuksiin liittyy toisen uskomusten luotettavuuden epäily ja tiedon muokkaamisen sekä kokemusten ja järjestyksen kautta syntyvät uskomukset. (Bem 1970, 4-13.)

Uskomus on Uutelan (1976) mukaan rajatumpi käsite kuin asenne. Oskamp (1991, 11) määrittelee asenteen ja uskomuksen eron seuraavasti: uskomus koostuu ajatuksista ja ideoista, kun taas asenne sisältää tunteet ja tuntemukset. Lisäksi Oskamp (1991, 12) tarkentaa näin: yksilön asenne on hänen kaikkien arvioivien uskomustensa summa.

Arvostavat käsitykset ilmaisevat jotakin piirteen hyvyydestä tai huonoudesta (preferenssejä ilmaisevat käsitykset) tai jotakin ”mitä pitää tehdä” (normatiiviset käsitykset). Kuitenkin Hirsjärvi (1980) huomauttaa, että myös arvostavia käsityksiä

pyritään perustelemaan, usein joillakin arvoilla. Tiedollisilla (kognitiivisilla) ja arvostavilla käsityksillä voi siis molemmilla olla perusteluina yhtäpitävyys todellisuuden kanssa tai arvostusluonteiset asiat. (Hirsjärvi 1980, 47-51.)

Käsityksessä eli merkityssuhteessa on olemassa kolme komponenttia: ”objekti tai asia, mieli, joka siitä ilmenee ja tajunta, jolle mieli on”. ”Kun tajunnassa ilmenee jokin mieli, joka asettuu yhteyteen tietyn objektin tai asian kanssa siten, että tuo objekti tai asia ymmärretään joksikin ko. mielen avulla, merkityssuhde on olemassa.” (Rauhala 1974, 50-51.)

Hirsjärvi (1980) kuvaa saman asian toisin: Kohteen aistittuamme, meille syntyy havaintoja. Havaintojen pohjalta muodostuu aivoissamme mielikuvia, jotka voivat säilyä ja joita voi muodostua ilman havaintojen samanaikaista läsnäoloa. Havainnot jäävät olemaan mielikuvina ja toisaalta havainnon kohteen käsitteellisenä tiedostamisena. (Hirsjärvi 1980, 32.) Käsitykset kuitenkin muuttuvat ja täydentyvät ja niistä voidaan erottaa eri asteita eli ne ovat luonteeltaan jatkuvasti dynaamisia (Hirsjärvi 1980, 34).

Käsitykset syntyvät elämysten kautta (Hirsjärvi 1980, 37). Erilaiset havainto-, tunne- ja intuitiiviset elämykset elämämme aikana muodostavat käsityksiä kohteista mieliimme. Uudet käsitykset muotoutuvat jo olemassa olevien merkityssuhteiden ja niiden muodostamien suhdejärjestelmien pohjalta, ihmisen henkisten ja fyysisten ominaisuuksien ja rakenteiden pohjalta sekä lisäksi niiden olosuhteiden varassa, joissa ihminen elää. Olosuhteilla Hirsjärvi (1980) tarkoittaa sekä konkreettista todellisuutta että ideaalista, esimerkiksi arvot sisältävää todellisuutta. Kun olosuhteisiin liittyvissä osasissa, joiden kanssa ihminen on suhteessa, tapahtuu muutoksia, tapahtuu muutoksia myös ihmisen tajunnassa ja käsityksissä. (Hirsjärvi 1980, 36-37.)

Hirsjärvi (1980, 40) määrittelee mielipiteen siis yhdeksi käsitysten alalajiksi. Hän tiivistää mielipiteet **1)** käsityksiksi, joiden paikkansapitävyydestä yksilö ei kuitenkaan ole varma, **2)** käsityksiksi, joita ei ole osoitettu objektiivisesti paikkansapitäviksi, vaikka yksilö olisikin niiden paikkansapitävyydestä vakuuttunut, **3)** käsityksiksi, joita ei ole objektiivisesti osoitettu paikkansapitäviksi ja joista myös yksilö on epävarma. Mielipiteisiin voidaan lukea kaikki uskomus- tai arvostustyyppinen käsitykset sekä ne

objektiivisesti todet käsitykset, joista yksilö on epävarma. Objektiivisesti tosi käsitys (esim. tieteellisesti todistettu), josta yksilö myös on varma, ei ole mielipide. (Hirsjärvi 1980, 41-42.) Oskamp (1991, 12-13) rinnastaa mielipiteen uskomukseen. Mielipide muodostuu tiedollisista (kognitiivisista) komponenteista ja eroaa näin asenteesta, joka sisältää tunteita ja joka on mielipidettä laaja-alaisempi.

Käsitykset voivat ulottua yli yksittäisten kohteiden ja tilanteiden ja ne voivat muodostua käsitys- ja uskomusjärjestelmiksi, kun taas asenteet kohdistuvat aina johonkin määriteltävissä olevaan kohteeseen, eivätkä muodosta samalla tavalla organisoitua rakennetta (Hirsjärvi 1980, 39-43). Arvot ovat yksilön asettamia päämääriä, yleisiä hyvänä pidettyjä asiainiloja, joita kohtaan yksilöllä on vahva positiivinen asenne. Arvot ja asenteet eroavat toisistaan pääasiassa siinä, että arvot ovat abstraktisempia kuin asenteet (Rainio & Helkama 1974, 134). Arvot ovat pysyviä ja ne vaikuttavat yksilön muihin uskomuksiin ja asenteisiin. (Oskamp 1991, 13.) Rainion ja Helkaman (1973, 134) mukaan arvot ja asenteet muodostavat organisaation, jossa arvojen muutokset aiheuttavat muutoksia asenteissa ja päinvastoin. Rätty (1983, 5) määrittelee arvon asenteen subjektiiviseksi partneriksi.

2.7 Asenne, käsitys ja mielipide tässä tutkimuksessa

Tässä tutkimuksessa tutkitaan opiskelijoiden asenteita eri tanssimuotoja kohtaan, opiskelijoiden käsityksiä omasta pätevydestään tanssissa ja tanssin opettamisessa. Kohderyhmä muodostuu sekä tanssin harrastajista sekä tanssia harrastamattomista liikunnanopiskelijoista. Asenteella tarkoitetaan tässä tutkimuksessa opiskelijoiden tapaa suhtautua pari- ja taidetanssiin. Asenteet ilmenevät samankaltaisina ajattelutapoina ja tuntemuksina kohdistuessaan samaan kohteeseen toistuvasti samankaltaisissa kysymyksissä ja näin muodostaen yhtenäisen järjestelmän – asenteen. Käsitykset liittyvät koko työssä koettuun pätevyYTEEN ja sillä tarkoitetaan kokemukseen perustuvia tiedollisia sekä arvostavia käsityksiä omista taidoista. Toisin sanoen, miten hyväksi opiskelijat kokevat tanssitaiteensa ja tanssin opetustaitonsa liikunnanopettajakoulutuksen keskivaiheilla ja miten arvokkaana he pitävät pätevyyttään tanssissa. Mielipide tässä tutkimuksessa liittyy tanssiopinnojen määrään ja sisältöihin liikunnanopettajakoulutuksessa.

3 KOETTU PÄTEVYYS

3.1 Koettu pätevyys minäkäsityksen osana

Koettu pätevyys ilmaisee niitä tunteja, joita yksilölle on muodostunut omasta taitavuudestaan jatkuvassa vuorovaikutussuhteessa ympäristöönsä (Lintunen 1995, 16). Pätevyyden kokemukset eri osa-alueilla on minäkäsityksen keskeisiä komponentteja (Harter 1988). Minäkäsityksen tutkimuksessa on erilaisia lähestymistapoja; yksiulotteinen, hierarkkinen ja kokonaisvaltainen (Liimatainen 2000, 26). Hierarkkisessa mallissa korkeimmalla tasolla on yleinen minäkäsitys, joka on jakautunut eri osa-alueisiin: kognitiivinen, sosiaalinen, fyysinen ja emotionaalinen. Fyysinen minäkäsitys rakentuu puolestaan ulkonäöstä sekä fyysisistä suorituskäytännöistä. Kun ihminen muodostaa kuvaa itsestään, hän arvioi jokaisen osatekijän erikseen ja yleinen minäkäsitys muodostuu jokaisen osatekijän subjektiivisen arvioinnin kautta. (Marsh & Shavelson 1985.)

Harter (1988) näkee minäkäsityksen kokonaisvaltaisemmin. Yleistä minäkäsitystä määrittävät useat eri tekijät, joiden ei katsota olevan hierarkkisesti järjestäytyneitä. Harterin (1988) mallissa hierarkkisuuden katsotaan auttavan ymmärtämään minän eri ulottuvuuksia, mutta ei määrävän minäkäsityksen muodostumista.

Harter (1982) on tutkimuksissaan jaotellut pätevyyden alueet sosiaaliseen, kognitiiviseen ja fyysiseen pätevyyteen sekä yleiseen itsearviointiin. Koettu sosiaalinen pätevyys ja hyväksyntä tarkoittaa yksilön käsitystä omasta suosiostaan, asemastaan, käyttäytymisestään ja tärkeydestään kaveripiirissä. Koettu kognitiivinen pätevyys tarkoittaa yksilön kokemuksia omasta osaamisesta tiedollisella alueella. Koettu fyysinen pätevyys muodostuu puolestaan yksilön kokemuksista liikunnassa, urheilussa, peleissä ja leikeissä sekä kokemuksista omasta kehosta. Koetun fyysisen pätevyyden samaa tarkoittavana rinnakkaisilmaisuna käytetään myös käsitteitä fyysinen minäkäsitys, koettu liikunnallinen pätevyys ja koettu liikunnallinen minäkäsitys (Sarlin 1995, 23). Yleinen itsearviointi on kokonaisvaltainen arvio omasta itsestä ja persoonallisuudesta (Harter 1982). Tässä tutkimuksessa rajoitutaan tutkimaan liikunnanopiskelijan koettua fyysisistä pätevyyttä tanssissa.

3.2 Koetun fyysisen pätevyyden kehittyminen

Koettu fyysinen pätevyys määritellään siis ihmisen omaksi arvioksi fyysisten kykyjen yleisestä tasosta (Sonstroem 1997) ja sitä voidaan pitää yhtenä yleiseen itsearvostukseen vaikuttavana osatekijänä (Harter 1988). Koetussa fyysisessä pätevyudessa on kysymys urheilussa ja peleissä osoitettavista ominaisuuksista, kuten olla taitava tanssissa tai oppia uusia tanssitaitoja nopeasti (Harter 1982).

Koettu fyysinen pätevyys kehittyy sosiaalisessa kanssakäymisessä ja pienillä lapsilla vanhempien sekä opettajan mielipiteiden vaikutuksesta (Nicholls 1984). Cole (1991) on havainnut, että neljäsluokkalaisilla lapsilla opettajien mielipide oppilaiden fyysisestä pätevyydestä vaikutti enemmän kuin ystävien mielipide. Horn ja Weiss (1991) puolestaan ovat todenneet, että iän karttuessa oppilaat turvautuvat mieluummin kaveripiirin mielipiteisiin pätevyyden arvioinnissa kuin aikuisten mielipiteisiin. Hornin (1985) mukaan myös valmentajien arviointi ja palaute urheilusuorituksista vaikutti 12-15 -vuotiaiden tyttöjen fyysiseen pätevyuteen: valmentajan antama kriittinen palaute paransi sitä, kun taas positiivinen palaute heikensi koettua fyysistä pätevyyttä. Tämä ristiriita johtui tutkijan mukaan siitä, että negatiivinen palaute liittyi suorituksessa olevaan virheeseen ja samalla neuvottiin korjaavia toimenpiteitä. (Horn 1985.) Iän myötä suoritusta arvioidaan kuitenkin yhä enemmän omien, sisäisten kriteerien mukaan ulkoisen arviointien jäädessä vähemmälle (Weiss, Ebbeck & Horn 1997).

Koetun fyysisen pätevyyden taso vaihtelee kouluiän aikana U-muotoisesti. Arviot koetusta fyysisestä pätevyydestä huononevat voimakkaimmin ensimmäisen ja toisen luokan aikana ja huononeminen jatkuu sitten hitaampana tasoittuen noin 11 -vuoden iässä. (Lintunen 1999, Sarlin 1995.) Sarlin (1995, 90) on kuitenkin tutkimuksessaan havainnut, että koettu fyysinen pätevyys on korrelaatioin tarkasteltuna pysyvin minäkäsityksen osa-alue ensimmäisestä kolmanteen luokkaan.

Koetun fyysisen pätevyyden lasku selitetään sillä, että 7-8 -vuotiaina lapset oppivat tekemään vertailua omasta suorituskyvystään muihin lapsiin verrattuna. Tässä ikävaiheessa lasten arviot itsestä muuttuvat myös realistisemmiksi kuin aikaisemmin (Sarlin 1995, 89). Noin 14 -ikävuodesta lähtien itsearvostus ja pätevyyden kokemukset kääntyvät kasvuun (Lintunen 1999, 46-47). Yläasteella käsitykset ovat vakiintuneet

lähes kaikilla minäkäsityksen osa-alueilla ja minäkäsityksen muutokset ovat vähäisiä (Sarlin 1995, 92).

Pojilla on yleensä tutkimuksissa havaittu korkeampi koettu fyysinen pätevyys kuin tytöillä (Cole 1991, Liimatainen 2000, Sarlin 1995.) Sekä Liimatainen (2000) että Sarlin (1995) toteavat tutkimuksissaan, että sukupuolten väliset erot ovat huomattavat. Syynä tähän Liimatainen (2000) näkee poikien taipumuksen yliarvioida koettua fyysistä pätevyyttään tai tyttöjen realistisemmän kuvan omista kyvyistään.

3.3 Liikuntaharrastuksen yhteys koettuun fyysiseen pätevyyteen

Useat tutkijat ovat havainneet, että liikuntaharrastus vaikuttaa yksilön koettuun fyysiseen pätevyyteen (Holopainen 1990, Liimatainen 2000, Lintunen 1995, Sarlin 1990). Tutkijat ovat olettaneet, että liikuntataitojen parantamisella voidaan suoraan vaikuttaa koettuun fyysiseen pätevyyteen (Liimatainen 2000).

Sarlin (1992) selvitti tutkimuksessaan päivittäisen liikuntaohjelman vaikutuksia koettuun fyysiseen pätevyyteen. Hän toteaa, että koetun fyysisen pätevyyden taso ei noussut, mutta pätevyyden kokemukset tulivat realistisemmiksi 1 - 2 -luokkalaisilla lapsilla. Holopaisen (1990, 132-133) tutkimuksen mukaan liikuntaharrastuksen väheneminen heikensi myös koettua fyysistä pätevyyttä. Lisäksi hän toteaa, että liikuntaa harrastavien lasten koettu fyysinen pätevyys ja yleinen minäkäsitys oli korkeampi sekä tytöillä että pojilla liikuntaa harrastamattomiin verrattuna.

Liimatainen (2000, 59-72) selvitti tutkimuksessaan millainen on 11 ja 17 -vuotiaiden koettu fyysinen pätevyys ja onko liikunnan määrällä ja liikuntalajilla yhteyttä koettuun fyysiseen pätevyyteen. Tulokset olivat samansuuntaisia kuin aikaisemmissa tutkimuksissa: paljon liikuntaa harrastavien ryhmässä koettu fyysinen pätevyys oli merkitsevästi korkeampi kuin vähän liikuntaa harrastavien ryhmässä. Tätä ilmiötä selitetään sillä, että liikuntaharrastuksen pariin on hakeutunut jo valmiiksi korkean fyysisen pätevyyden omaavia harrastajia tai sillä, että liikuntaharrastus parantaa koettua fyysistä pätevyyttä (Bakker, Whiting & Brug 1990). Lintusen (1995, 68-69) mukaan tyttöjen osalta kyseessä voi olla pätevyyden kokemusten muuttuminen

liikuntaharrastuksen myötä, mutta poikien osalta parhaimmalta selitystekijältä näyttää pätevien yksilöiden valikoituminen liikunnan harrastamisen pariin.

Koettu fyysinen pätevyys on joukkuelajien harrastajilla korkeampi yksilölajien harrastajiin verrattuna. Tutkijan mukaan voi olla, että joukkuelajeissa vertailu muihin samaa liikuntalajia harrastaviin on helpompaa kuin yksilölajeissa ja sitä kautta pätevyyden kokemukset muodostuvat myönteisemmiksi kuin yksilölajeissa. Myös kilpailamisen tason noustessa koettu fyysinen pätevyys kohoaa. Korkealla tasolla kilpailevat urheilijat todennäköisesti harjoittelevat paljon, jolloin koettu fyysinen pätevyys tarkentuu ja ominaisuuksien kehittymisen myötä paranee. Liimataisen (2000) mukaan suorituskykyominaisuudet vaikuttavat fyysisten taitojen ohella koettuun fyysiseen pätevyyteen, mutta ilmeisesti liialliset väkivaltaisuuden kokemukset eivät paranna koettua fyysistä pätevyyttä. (Liimainen 2000, 69-70.)

Liikunta-aktiivisuudella näyttää olevan sukupuolta merkittävämpi rooli koetun fyysisen pätevyyden parantamisessa (Liimainen 2000, 67). Tämä on Liimataisen (2000) mukaan ymmärrettävää sillä, mitä enemmän liikuntaa harrastaa, sitä tarkemmaksi ja realistisemmaksi käsitys omista kyvyistä kehittyy ja taitojen kehittymisen myötä myös oman suorituskyvyn arviointi muihin samanikäisiin paranee.

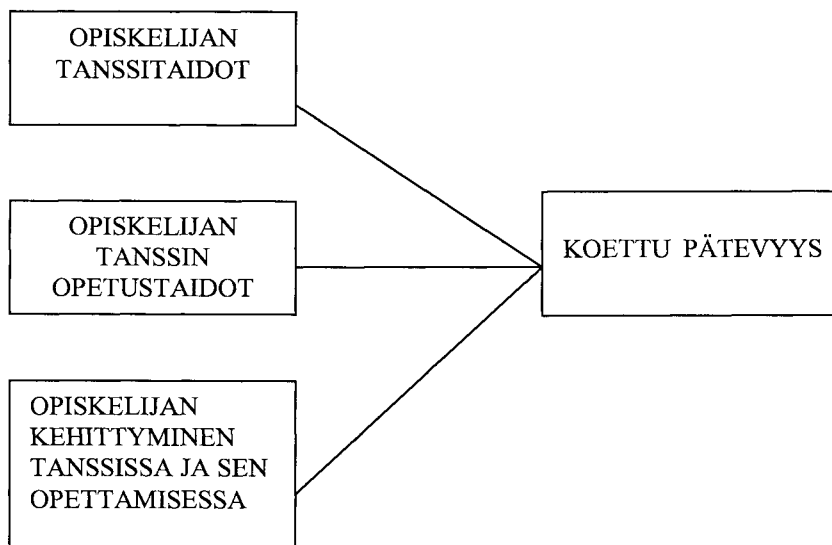
3.4 Itsearviointin kehittyminen

Alle 7 -vuotiaat lapset eivät pysty erottamaan eri pätevyyden osa-alueita toisistaan, mutta kahdeksanvuotiaana minäkäsitys alkaa muotoutua ja lapset kykenevät tekemään arviointeja eri pätevyyden osa-alueista (Sarlin 1995, 23). Varhaisnuoruudessa, noin 12 -vuotiaana, nuori pystyy arvioimaan itseään kokonaisvaltaisesti sekä tekemään itsearviointeja eri pätevyyden osa-alueista ja muodostamaan korkeamman asteen abstraktioita. Tällöin sekä koettu että todellinen fyysinen pätevyys alkavat olla samalla tasolla. (Nicholls 1984.) Lisäksi on huomattava, että lapsilla ja nuorilla ikätovereiden mielipiteet vaikuttavat koettuun fyysiseen pätevyyteen, eivätkä arviot näin ollen ole realistisia. Iän myötä näkemys itsestä tarkentuu ja tulee totuudenmukaisemmaksi ja suoritusta arvioidaan yhä enemmän omien, sisäisten kriteerien mukaan vertaisryhmän mielipiteiden jäädessä vähemmälle merkitykselle. (Weiss, Ebbeck & Horn 1997.)

Näihin teorioihin nojautuen voidaan todeta, että ensimmäisen ja kolmannen vuosikurssin liikunnanopiskelijalle on jo kehittynyt realistinen minäkäsitys ja hän pystyy arvioimaan realistisesti pätevyyttään tanssissa ja sen opettamisessa liikunnanopettajakoulutuksen aikana.

3.5 Koettu pätevyys tässä tutkimuksessa

Tässä tutkimuksessa koettu fyysinen pätevyys nähdään erityisesti arvioivana "mitä osaan" -käsitteenä. Koettu pätevyys tarkoittaa tutkimuksessamme opiskelijoiden koettua henkilökohtaista tanssitaitoa ja koettua tanssinopetustaitoa. Liikunnanopiskelijat arvioivat itse omia tanssitaitojaan ja pedagogista osaamistaan tanssissa.

KUVIO 5. Koettu pätevyys tässä tutkimuksessa.

4 TANSSIMUOTOJEN VERTAILUA

4.1 Tanssimuoto

Tanssityyliä sijasta käytetään mieluummin ilmaisua tanssimuoto. Tanssimuodoilla tarkoitetaan esimerkiksi klassista balettia, modernia tanssia, kansantanssia ja kilpatanssia. Tanssityyli on tanssimuotoa suppeampi käsite: tanssimuoto voi sisältää erilaisia tyylejä. (Cohen 1983, 430.)

Tanssimuotoja voidaan luokitella eri tavoin ja erilaisin perustein. Luokitteluperusteina on käytetty historiaa (renessanssitanssit), maantiedettä (länsi- ja itämaiset tanssit) sekä ikää (nuorten tanssit, senioritanssit). Tämän lisäksi tanssia voidaan luokitella tanssijoiden lukumäärän ja heidän muodostelmansa mukaan (solo-, pari-, rivi- ja piiritanssit). (Nieminen 1998, 21.) Kuitenkin tanssimuodot jaetaan yleisimmin kahteen eri luokkaan niiden tarkoitusten perusteella. Ensinnäkin tanssi voidaan nähdä esittävänä taiteena, jolloin sen tarkoituksena on tarjota kokemuksia yleisölle. Toiseksi tanssi on sosiaalinen tapahtuma, joka on tarkoitettu yleisön sijaan vain tanssijalle itselleen. (Kraus, Hilsendager & Dixon 1991, 23.) Tämän dikotomisen luokittelun mukaan tanssi jaetaan siis taidetanssiin ja sosiaalisiin tansseihin, joka on tämän tutkimuksen tanssiluokittelun peruste.

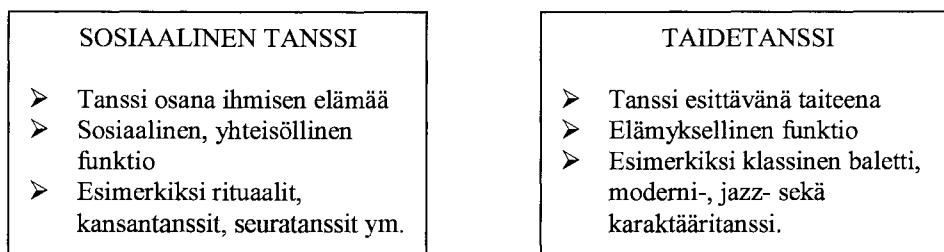
4.2 Sosiaalinen tanssi ja taidetanssi

Sosiaalisiin tansseihin katsotaan kuuluvaksi tanssimuodot, joita tanssitaan vain tanssijan vuoksi ajattelematta yleisöä lainkaan. Sosiaalisille tansseille on tyypillistä niiden yhteisöllinen ja osallistuva luonne, missä tanssi on sosiaalisen kanssakäymisen väline (Nieminen 1996, 18). Ellfeldt (1980, 127) näkee kaiken tanssimisen sosiaalisena aktiviteettina, koska tanssijat ovat yhteydessä toisiinsa ja vuorovaikutuksessa toistensa kanssa kaikissa tanssimuodoissa.

Alkuperältään kansantanssi ja seurataanssi ovat olleet puhtaasti sosiaalisia tanssimuotoja, vaikka nykyään monien kansantanssiryhmien toimintaan kuuluu myös esiintyminen (Nieminen 1996, 18). Myös seurataanssista kehittyneessä kilpatanssissa korostuu

sosiaalisuuden ja osallistumisen lisäksi esiintyminen ja kilpailutoiminta (Ellfeldt & Morton 1974, 2, Nieminen 1996, 18). Kemi-Aronpuro (1986, 8) huomauttaakin, että on olemassa tanssimuotoja, jotka voidaan todeta rajatapauksiksi sosiaalisen ja taidetanssin välillä. Tässä tutkimuksessa sosiaalisilla tansseilla tarkoitetaan paritanssin eri muotoja: kansantanssit, seurataanssit, lava- ja ravintolatanssit.

Tanssi, joka kertoo tarinan, esittää taitoa, välittää visuaalisia näyttämökuvia tai emotionaalisia kokemuksia yleisölle, kutsutaan taidetanssiksi (Nieminen 1998, 22 Martinin 1963 mukaan). Käsitettä tanssitaide voidaan pitää taidetanssikäsitteen synonyymina, joka kuvaa tanssia esittävänä taidemuotona (Repo 1989, 33). Martin (1970) pitää taidetanssia sosiaalisen tanssin laajentumana ja pienenä osana tanssin laajasta kentästä. Suomessa taidetansseihin luokitellaan klassinen baletti, moderni- ja jazztanssi. (Nieminen 1996, 18.) Taidetanssin voi nähdä myös laajemmin, jolloin siihen edellä mainittujen lisäksi katsotaan kuuluvaksi esimerkiksi kansantanssin näyttämölliset muodot, steppi ja flamenco (Repo 1989, 33). Tässä tutkimuksessa taidetansseja edustaa klassinen baletti, moderni- sekä jazztanssi.

KUVIO 6. Tanssimuodot tanssin funktioiden perusteella

4.3 Eri tanssimuotojen kehitys ja erityispiirteet

4.3.1 Kansantanssi

Kansantanssit ovat kuuluneet kiinteästi maaseudun väestön elämänmuotoon jo vuosisatojen ajan. Aluksi niillä oli rituaalinen ja uskonnollinen merkitys ja niitä

tanssittiin esimerkiksi metsän kuninkaan lepyttämiseksi tai morsiusparin lapsionnen tuojaksi. (Ellfeldt 1969, 3; Viitanen 1983, 2-3.) Kaupungistumisen myötä kansantanssit tarvitsivat uudenlaisen sisällön ja merkityksen. Nykyään kansantanssia pidetään kulttuurin ja kansallisen identiteetin säilyttäjänä sekä liikuntakasvatuksena, kuntourheiluna, seurusteluna, mielen terapiana, tanssi-ilmaisuna sekä taidekasvatuksena (Nieminen 1996, 18 Langen 1990 mukaan; Viitanen 1983, 15). Viime vuosina kansantanssi onkin omaksunut yhä enemmän elementtejä taidetanssista ja siirtynyt myös näyttämölle esittäen taitoa ja osaamista.

Suomalaiset kansantanssit eli tanhut ovat saaneet vaikutteita lännestä, etelästä ja idästä sekä maantieteellisistä että historiallisista syistä. Ruotsin vallan aikana Länsi-Euroopan tanssivirtaukset ulottuivat Suomeen saakka ja Venäjän vallan aikainen itäinen ja eteläinen vaikutus näkyy parhaiten tänä päivänä Karjalassa. Näiden valtavirtausten vaikutuksesta on kehittynyt myös uusia tansseja, jotka ovat vähitellen levinneet koko maahan ja saaneet maakunnallisia piirteitä. Aineiston ja perinteen kannalta voidaan havaita niin kutsutusta yleissuomalaisesta tanssista poikkeavat alueet: Karjala, Länsi-Suomi sekä suomenruotsalaisalue (Ahvenanmaa ja Etelä- sekä Länsi-Suomen rannikko). (Viitanen 1983, 2-3.)

Kansantansseihin liittyvät kiinteästi kansanlaulut ja -runot sekä kansallispuvut (Ellfeldt 1969). Lisäksi niille on tyypillistä suhteellisen yksinkertaiset ja rytmillisesti helpot askeleet. Poikkeuksen tekevät soolotanssin luonteiset osuudet, jotka ovat tanssitaidollisesti vaativia ja vaihtelevia. (Ellfeldt 1969, 2; Viitanen 1983, 9.) Tanssien kuviot muuttuvat useasti tanssien aikana. Kansantansseja tanssitaan piirissä, ketjussa, rivissä, solassa, vastakkaisrivissä ja neliössä. Kuvion sisällä tapahtuu runsaasti erilaisia vuoroja ja sisäistä kuviointia, kuten kättelyitä, pujotteluja, karkeloita ja pyörimisiä pienissä piireissä tai pareittain. Lähes kaikissa kansantansseissa tanssitaan pareittain, yleensä mies ja nainen yhdessä. Joskus kaksi samaa sukupuolta olevaa henkilöä tanssii keskenään ja vain harvoissa tansseissa tanssitaan yksin. (Viitanen 1983, 9.)

4.3.2 Kilpatanssi

Kilpatanssi on kehittynyt sosiaalisista seurataksseista, joita tanssittiin Italian ja Ranskan hoveissa 1300-1400-luvuilla. Sosiaaliset seurataksnit ovat eräs kansantanssin

hienostuneista muodoista, jotka muotoutuivat kuninkaallisiin hoveihin sopiviksi. (Nieminen 1998, 24). Tanssit kehittyivät teknisiksi ja hienostunutta etikettiä noudattaviksi paritansseiksi (Nieminen 1996, 19). Näiden tanssien uskotaan olleen ensimmäisiä tansseja, joita tanssittiin vastakkaisen sukupuolen kanssa (Ellfeldt 1980, 126). Tanssiminen oli tärkeä osa ihmisten sosiaalista elämää ja tanssitaito oli yksi sosiaalisen statuksen indikaattori aateliston keskuudessa (Nieminen 1998, 24).

Kilpatanssit tulivat Suomeen 1910-luvulla, jolloin tango esiteltiin suomalaiselle yleisölle. (Koponen 1984.) Tangon lisäksi vakiotansseihin kuuluvat wienervalssi, hidas valssi, quick step ja foxtrot. Näiden tanssien lajitekniikka on vakioitu Englannissa 1930- ja 1940-luvuilla. Pian tämän jälkeen julkaistiin standardit myös latinalaisista tansseista, joita ovat samba, rumba, cha cha, jive ja paso doble. (Rosti 1989; Talvitie & Talvitie 1995, 9.)

Suomessa seurataksseja tanssitaan ravintoloissa, erilaisissa perhejuhlissa, kuten häissä ja kesällä lavataksseissa. Kilpatanssin ja seurataksseiden raja oli aluksi epäselvä. (Suhonen 1982.) Epäselvää tilannetta paransi Tanssiurheiluliiton perustaminen vuonna 1976. Liiton perustaminen ratkaisi myös amatöörien ja ammattilaisten välisen rajan. Tanssiurheiluliitto on yksi SLU:n jäsenliitoista ja kilpatanssi mielletäänkin useimmin urheiluksi kuin taiteeksi. Kilpatanssijoiden harjoittelukin noudattaa muiden kilpaurheilijoiden harjoittelua, johon kuuluu lajiharjoittelun ohella oheisharjoitteita, leirejä sekä yksityisvalmennusta. (Nieminen 1996, 19.)

4.3.3 Klassinen baletti

Klassinen baletti on syntynyt Italian ja Ranskan hoveissa 1500-luvulla. Päinvastoin kuin sosiaalinen tanssi klassinen baletti alkoi kehittyä nopeasti esittäväksi näyttämötaiteeksi, jossa tanssija harjoittaa itseään yleisöä varten. (Mazo 1977, 16.) Klassinen baletti onkin vanhin eurooppalaisen tanssin näyttämömuoto. Ensimmäinen baletti, Comique de la Reine, esitettiin vuonna 1582, joka sisälsi laulua, tanssia sekä teatteria. (Kraus, Hilsendager & Dixon 1991.) Tällöin, renessanssin aikaan, baletti ei ollut kehittynyt nykyiseen muotoonsa ja sitä tuskin tunnistettaisiin baletiksi. Baletti kehittyi edelleen 1600-luvulla Ludvig XIV: aurinkokuninkaan hovissa, jolloin baletti institutionalistui ja ammatillistui. (Kraus, Hilsendager & Dixon 1991.)

Balettitanssijan päämääränä on tekninen virtuositeetti. Tekniikassa korostuu painovoiman vastustaminen, ylöspäin suuntautuminen, korkeat hyppy, tasapaino ja pyörinnät. (Mazo 1977, 16.) Balettitanssin tanssitekninen liikekieli on vakiintunut 1800-luvulla ja nykybaletti perustuu tuona aikana muotonsa saaneeseen tanssitekniikkaan ja sanastoon. Stereotyyppiselle ballerinalle on ominaista suloisuus, avuttomuus ja epätodellisuus. Kun balettitanssija nousi varpailleen 1820-1830 -vuosikymmenillä, haluttiin tanssista ilmavampaa ja näin synnyttää kuva leijuvasta olennoista. (Mazo 1977, 16.)

4.3.4 Moderni tanssi

Klassisen baletin rinnalle syntyi 1900-luvun vaihteessa useita erilaisia yksilöllisiä tanssivirtauksia, joissa etsittiin vaihtoehtoisia ilmaisukeinoja baletin rajalliseksi koetulle liikekielelle. Uusia tanssisuuntauksia syntyi sekä Yhdysvalloissa että Euroopassa, joita alettiin myöhemmin kutsua yhteisellä nimellä moderni tanssi. (Van Dyke 1992.) Andersonin (1986, 153) mukaan moderni tanssi on tietynlaista asennetta tanssiin, missä korostuu individualismi ja persoonallisuus.

Moderni tanssi on syntynyt vastalauseeksi klassisen baletin muodollisuudelle ja jäykkyydelle. Moderni tanssi pyrkii kohti luonnollisempaa, vapaampaa ja ilmaisullisempaa tanssitapaa, jota ei haluta sitoa tiettyihin vakiintuneisiin tyyliin. Modernissa tanssissa ei olekaan yhtä ainoaa liikejärjestelmää, vaan useimmat tunnetuimmat koreografit ovat luoneet oman tyylinsä ja liikeilmaisunsa. Koreografiset kokeilut, persoonallinen tulkinta, näkökulmien vaihtelevuus ja runsaus ovatkin ominaista modernille tanssille. Liikkeen tulee heijastaa tanssijan persoonallisuutta, tunteita ja kokemuksia. Modernin tanssin syntyyn ovat vaikuttaneet yhteiskunnalliset ilmiöt, nykymusiikin eri tyylit sekä muiden taiteiden kehitys. (Kraus, Hilsendager & Dixon 1991, 112-114, Van Dyke 1992, 1-5.) Aluksi moderni tanssi oli siis täysin vastakkainen klassiselle baletille, mutta myöhemmin tanssimuodot ovat lähentyneet toisiaan niin, että useat tanssijat harjoittavat molempia tanssimuotoja. (Glasstone 1980, 38.)

Moderni tanssi on syntynyt vastalauseeksi klassisen baletin muodollisuudelle ja jäykkyydelle. Se pyrkii kohti luonnollisempaa, vapaampaa ja ilmaisullisempaa

tanssitapaa, jota ei haluta sitoa tiettyihin vakiintuneisiin tyyliuuntiin. Modernissa tanssissa ei olekaan yhtä ainoaa liikejärjestelmää, vaan useimmat tunnetuimmat koreografit ovat luoneet oman tyykinsä ja liikeilmaisunsa. Koreografiset kokeilut, persoonallinen tulkinta, näkökulmien vaihtelevuus ja runsaus ovatkin ominaista modernille tanssille. Liikkeen tulee heijastaa tanssijan persoonallisuutta, tunteita ja kokemuksia. Modernin tanssin syntyyn ovat vaikuttaneet yhteiskunnalliset ilmiöt, nykymusiikin eri tyylit sekä muiden taiteiden kehitys. (Kraus, Hilsendager & Dixon 1991, 112-114, Van Dyke 1992, 1-5.) Aluksi moderni tanssi oli siis täysin vastakkainen klassiselle baletille, mutta myöhemmin tanssimuodot ovat lähentyneet toisiaan niin, että useat tanssijat harjoittavat molempia tanssimuotoja. (Glasstone 1980, 38.)

”Vapaa tanssi”, niin kuin modernia tanssia aluksi nimitettiin Euroopassa saapui Suomeen varsin myöhään, 1910-luvulla. Vapaan tanssin muotoutumiseen on vaikuttanut erityisesti saksalainen kulttuuripiiri, etenkin Dalcroze. Maggie Gripenberg on suomalainen modernin tanssin uranuurtaja. Hän toimi myös liikuntakasvattajana, mikä antoi tanssille voimistelullis-urheilullisen leiman ja voimistelulle tanssillisen leiman. Myöhemmin 1960-luvulla Riitta Vainio kohahdutti suomalaista yleisöä esittämällä abstraktimpaa modernia tanssia, jolloin Suomeen tuli vaikutteita Yhdysvalloista. 1970-luvulla syntyi tanssiteattereita sekä -ryhmiä ja vuosikymmen myöhemmin luotiin vihdoinkin tanssikoulutuksen instituutiot ja koulutusjärjestelmä. (Nieminen 1998.)

4.3.5 Jazztanssi

Jazztanssi on kehittynyt afroamerikkalaisesta kulttuuriperinnöstä. Sen synty liittyy kiinteästi jazzmusiikin kehittymiseen 1900-1940 -luvuilla. Jazzin nykykuoto on kehittynyt 1950-luvulta alkaen modernin tanssin, klassisen baletin, sosiaalisten ja etnisten tanssien pohjalta. Jazztanssia on käytetty paljon showelämässä, musikaaleissa ja elokuvissa, mistä johtuen sillä on kaupallisempi ja vähemmän taiteellisempi leima kuin muilla taidetanssimuodoilla. Jazztanssissa on useita erilaisia tanssityylejä ja -tekniikoita ja raja sen sekä modernin tanssin välillä on hieman liukuva. Niitä kutsutaan usein yhteisellä nimellä nykytanssi. (Repo 1989, 36-38.)

5 KOULUTANSSI

Lasten tanssin rinnalle on Suomessa vakiintumassa termi koulutanssi. Koulutanssi käsitteenä tarkoittaa enemmänkin kohderyhmää kuin sisältöä. Sekä lasten- että koulutanssin tavoitteena on tutustuttaa lapset ja nuoret monipuolisesti tanssimiseen ja tanssin tekemisen tapoihin. Koulutanssissa kyse on Viitalan (1999, 21.) mukaan ennen kaikkea taidekasvatuksesta ja -opetuksesta.

Purcell (1994, 4-7) pitää koulutanssia tärkeänä vastakohtana koulussa opetettaville muille liikuntamuodoille, sillä tanssi antaa lapselle mahdollisuuden ilmaista tunteitaan ja ajatuksiaan liikkeen kautta sekä kommunikoida kehonsa välityksellä. Koulutanssi monessa muodossaan tutustuttaa lasta omaan itseensä ja ympäröivään maailmaan. (Purcell 1994, 4-7.) Koulutanssi voidaan määritellä tanssikasvatukseksi, jonka kohteena ovat koululaiset ja tapahtumapaikkana koulu.

5.1 Koulutanssin tavoitteet

Tanssi käsitteenä on laaja ja saa erilaisia merkityksiä (Anttila 1994, 9; Stinson 1988, 2). Joillekin tanssi on osa sosiaalista vuorovaikutusta ja yhdessä tekemistä, toisille tanssi voi merkitä uskonnollisen elämän harjoittamista tai esteettistä kokemusta. Kuviossa seitsemän sivulla 29 on Anttilan (1994, 9) hahmotelma tanssin laajasta kentästä.

Kaikkia kuviossa esitettyjä tanssimuotoja voi käyttää tanssikasvatuksessa joko itse tekemällä tai vastaanottamalla, kuten esimerkiksi katselemalla. Tanssikasvatuksen alkuvaiheessa korostuu tanssin osallistuva merkitys. (Anttila 1994, 9.) Tällöin pyritään kokemukselliseen opetukseen ja konkreettisuuteen, jotta lapsi voi löytää omanlaisensa liikkumis- ja ilmaisutavan matkimatta liikaa opettajaansa. Luova tanssi pyrkii siten tutustuttamaan lapsen omaan itseensä ja häntä ympäröivään maailmaan. (Stinson 1988, 4.) Esittävän tanssin osuus tanssikasvatuksessa kasvaa asteittain (Anttila 1994, 9).

ESITTÄVÄ TANSSI

A
 Moderni tanssi
 Postmoderni tanssi
 Uusi tanssi
 Tanssiteatteri
 Klassinen baletti
 Karakteritanssi
 Jazztanssi
 Steppi
 Showtanssi

B
 Breakdance
 Hip hop

C
 Lastentanssi
 Kilpatanssi
 Etniset tanssit

OSALLISTUVA TANSSI

E
 Luova tanssi
 Kasvatuksellinen tanssi
 Heimo- ja rituaalitanssi
 Seuratanssi
 Tanssiterapia

D
 Kansantanssi
 Historiallinen tanssi

KUVIO 7. Tanssin kenttä (Anttilan 1994, 9)

Persoonallisuuden kokonaisvaltainen huomiointi on perusta kaikelle kasvatukselle. Siihen kuuluu omaehtoinen toiminta ja kokemusperäinen oppiminen. (Anttila 1994, 11.) Koulutanssin tehtävä on tarjota jokaiselle oppilaille mahdollisuus luovaan toimintaan ja uusiin kokemuksiin sekä oppia tuntemaan itseään ja ymmärtämään muita muun muassa opettamalla tarkkailemaan, aistimaan ja keskittymään sekä opettamalla tanssin yhteyksistä perinteisiin, uskomuksiin ja kulttuurin arvoihin. Lisäksi koulutanssi pyrkii kehittämään lapsen liikuntataitoja. (Purcell 1994, 7-8.)

Tanssikasvatuksella on Anttilan (1994) mukaan kaksi päämäärää: kehittää oppilasta ihmisenä ja kehittää oppilasta tanssitaiteen vastaanottajana, tulkitsijana ja luoja. Tanssikasvatuksen yleisiksi tavoitteiksi voidaan Anttilan (1994, 19), Purcellin (1994, 7-8), Stinsonin (1988, 4-9) ja Haselbachin (1971, 26-33) mukaan nimetä seuraavia asioita:

- Persoonallisuuden eri osa-alueiden kokonaisvaltainen ja tasapainoinen kehittyminen
- Yksilöllisten taipumusten kehittäminen, luovien kykyjen ilmentäminen ja itsensä toteuttaminen, mielikuvituksen ja keskittymiskyvyn kehittyminen
- Toiminnallisen, aktiivisen elämänsenteen säilyttäminen, jatkuvan liikunnan harrastuksen herättäminen
- Kehontuntemuksen, kinesteettisen aistin ja koordinaatiokyvyn kehittyminen, aistien ja muistin harjaantuminen
- Uteliaisuuden ja tiedonhalun tukeminen
- Sosiaalisen kanssakäymisen oppiminen ja toisten kunnioitus
- Mielenterveyden tukeminen, itsetunnon kehittyminen
- Esteettisen tajun kehittäminen

5.2 Koulutanssin asema

Nykyisin tanssi on koulussa osana liikuntatunteja (Peruskoulun opetussuunnitelman perusteet 1994; Lukion opetussuunnitelman perusteet 1994). Viitalan (1999, 23) mukaan tanssin osuus jää kuitenkin liian usein perinteisten lajien jalkoihin, sillä tanssin opettaminen on aina opettajan harkinnan varassa.

Luukko (1999) mieltää koulujen yleisen liikuntaohjelman sisältävän kovin vähän tanssia. Poikien saama tanssikasvatus jää usein vain tyttöjen kanssa tanssittaviin pariin paritanssikertaan. Myös Nieminen (1997) toteaa poikien saavan tyttöjä vähemmän tanssinopetusta. Vaikka liikunnanopettajakoulutus on sama naisille ja miehille, miesopettajat eivät useinkaan valitse tanssia liikuntatuntiansa aiheiksi (Nieminen 1997, 4).

Tanssinopetuksen ongelmia ovat olleet lainsäädännölliset seikat, opettajapula, varojen kohdentaminen ja harrastamiseen liittyvät tilojen ja yhteistyön puute tanssipalveluita järjestettäessä (Tanssinopetustyöryhmä 1991, 13-17.) Kaikkia edellä mainittuja asioita voi yhdistää myös koulutanssin heikkoon asemaan.

Williamsin (1990, 21-24) mukaan koulutanssin heikko asema johtuu seuraavista asioista: opettajien opetuksen taso on heikkoa, koska he eivät arvosta tai ymmärrä tanssikasvatusta tarpeeksi, päteviä opettajia on liian vähän, tanssin elintila muiden liikuntalajien rinnalla on rajoittunut, tanssinopetuksen tavoitteet eivät ole riittävän jäsentyneitä sekä tanssin puuttuminen luokanopettajien erikoistumismahdollisuuksista estää tanssikasvatuksen kehittymistä ala-asteella.

Anttila (1994) näkee heikon aseman syynä sen, että tanssikasvatuksen merkitykselle ei ole yksiselitteistä vastausta. Tanssikasvatuksen vähäisyydestä on seurauksena tanssitaiteen vieraan asema kulttuurissamme, koska taidemuoto on jäänyt kaukaiseksi suurelle yleisölle. (Anttila 1994, 11.)

Viitala (1999) kokee koulutanssin nousun suurimmaksi esteeksi tanssin vähäisen arvostuksen päättäjä- ja viranhaltijatasolla, mikä johtuu heidän oman kouluaikinsa arvostuksista. Jos tanssi tulisi omaksi aineeksi koulussa, se sulautuisi Viitalan (1999) mielestä sinne luonnollisesti ilman erityistä huomiota. Tällöin kynnyks astua tanssin maailmaan alenisi toivottavasti myös poikien joukossa. (Viitala 1999, 23.)

Viitala (1999) sanoo nykyisen yhteiskunnan korostavan liiaksikin miesten fyysistä olemusta ja vahvuutta – myös henkisesti – eikä tanssija kuulu vahvojen joukkoon. Ristiriitana hän mainitsee tosiasian; monessa kulttuurissa tanssijat ovat olleet nimenomaan miehiä ja tanssit ovat liittyneet mitä erilaisimpiin tapahtumiin, kuten yhteishengen luomiseen ja uskoon. (Viitala 1999, 26.)

Vaikka koulutanssi on jäänytkin vähäiseksi edellisistä syistä, Luukko (1999) arvelee valon pilkottavan ikkunasta: hänen mielestään kouluhallinto on huomannut tanssin kasvatuksellisen ja taiteellisen merkityksen. Tanssidiplomi on kokeiluvaiheessa joissakin kouluissa ja ehkä pian mukana lukioiden kurssitarjonnassa. (Luukko 1999, 16.)

5.3 Koulutanssin tulevaisuus

Monet tanssin ammattilaiset, kuten Marketta Viitala (1999) ja Eeva Anttila (1994), pitävät tärkeänä, että kaikki lapset ja nuoret kykyihin katsomatta saisivat perusopetusta

tanssissa kuten musiikissa ja kuvataiteissakin. Jotta koko ikäluokka voisi tutustua tanssiin ja saada kokemuksia tanssista, olisi tanssi saatava Viitalan (1999) mielestä omaksi itsenäiseksi taideaineeksi koulussa (Viitala 1999, 23). Myös Anttila (1994) kokee, että ihanteellisin tapa toteuttaa tanssinopetusta kouluissa olisi antaa tanssille itsenäisen aineen asema. Lisäksi Anttila (1994) haluaisi ammattitaitoisten, tanssiin erikoistuneiden opettajien opettavan koulutanssia. (Anttila 1994, 6.)

Vaikka tanssi pysyisikin tulevaisuudessa osana liikuntatunteja, koululaisten omien valinnanmahdollisuuksien lisääntyminen laajentaa todennäköisesti myös erilaisten liikuntakurssien tarjontaa. Tanssikurssien suosio riippuu kuitenkin siitä, miten hyvin ne vastaavat koululaisten toiveita. Stinson (1993) selvitti yhdysvaltalaisten lukiolaisten mielipiteitä ja kokemuksia vapaavalintaisista tanssikursseista. Tanssia valinneiden motiivit jakoutuivat pääosin kolmeen ryhmään: Suurin osa sanoi henkilökohtaisen kiinnostuksen olleen syynä kurssille osallistumiseen. Muut syyt olivat tulevaan ammattiin ja rentoutumiseen liittyviä. Tanssi oli useille opiskelijoille keino irrottaa ajatukset muusta koulutyöstä. Lisäksi he kokivat sen hauskaksi, uudenlaiseksi ja erilaiseksi toiminnaksi. Useat opiskelijat liittivät tanssin myös fyysisen kunnon ylläpitämiseen ja positiivisen kehonkuvan muodostumiseen. Stinsonin tutkimus osoitti, että koululaiset arvostivat oppimista, mutta myös sitä, että tanssikurssi tarjosi uuden ja hauskan tavan oppia. (Stinson 1993, 231-233.)

Tärkeä askel koulutanssin edistyvälle asemalle on opettajien koulutuksen kehittäminen. Olennaista on, että liikunnanopettajat, kuten muutkin, innostuisivat tanssikasvatuksesta niin paljon, että hakeutuisivat kokeilemaan ja opiskelemaan aihetta itsenäisesti. Opiskelumahdollisuudet ovat lisääntyneet yhä enemmän. (Anttila 1994, 6.)

Jotta tanssikasvatus saataisiin osaksi opetussuunnitelmia, sille on löydettävä vahva perustelu. Miksi siis tanssia? Yleisesti on lisättävä tietoa sen vaikutuksista ihmisen kehitykseen ja merkityksistä kulttuurimme kannalta. Lisäksi tarvitaan selkeä runko opetukselle, jotta opetuksen taso säilyisi korkeana. (Anttila 1994, 8; Williams 1990, 21-24.)

6 OPISKELU LIIKUNNANOPETTAJAKSI

6.1 Liikuntatieteellinen koulutus

Liikuntatieteellistä koulutusta on annettu Jyväskylän yliopistossa vuodesta 1963 lähtien. Liikunta- ja terveystieteiden tiedekunnan tehtävänä on kouluttaa asiantuntijoita liikuntakulttuurin ja terveysalan eri aloille sekä tehdä ja edelleen kehittää liikunta- ja terveystieteellistä tutkimusta. Tiedekunnassa voidaan suorittaa sekä liikuntatieteiden että terveystieteiden kandidaatin, maisterin, lisensiaatin ja tohtorin tutkinnot sekä erillisiä opintokokonaisuuksia. (Liikunta- ja terveystieteiden tiedekunnan opinto-opas 2000, 9.)

Liikunnanopettajiksi opiskelevat suorittavat opintojaan pääasiassa liikuntakasvatuksen puolelta, mutta liikuntatieteellisiin opintoihin kuuluvat myös liikuntatieteiden yhteiset opinnot, jotka muodostavat pohjan tiedekunnassa suoritetuille opinnoille. Kaikki opiskelijat siis suorittavat joitakin kursseja niin sosiaalitieteiden, liikuntatieteiden, liikuntakasvatuksen kuin terveystieteiden laitoksien järjestäminä. (Liikunta- ja terveystieteiden tiedekunnan opinto-opas 2000, 9.)

6.2 Liikuntapedagogiikka

Liikunnanopettajiksi valmistuvat opiskelevat liikuntakasvatusta pääaineenaan liikuntapedagogiikka. Opettajan kelpoisuuden saamiseksi opiskelijan tulee suorittaa maisterin tutkinto, johon vaaditaan yhteensä 160 opintoviikon laajuisia opintoja. Maisterin tutkinnon tavoitteena on antaa opiskelijalle pääaineen hyvä tuntemus ja sivuaineiden perusteiden tuntemus, edellytykset tieteellisen tutkimuksen ja menetelmien hyödyntämiseen, valmius jatkokoulutukseen ja viestintätaitoja (Liikunta- ja terveystieteiden tiedekunnan opinto-opas 2000, 14, 320, 324).

Yhteisten opintojen ja kieli- ja viestintäopintojen lisäksi liikunnanopettajaksi opiskelevat suorittavat pääaineensa, liikuntapedagogiikan, perus-, aine- ja syventävät opinnot. Opettajan kelpoisuuden saaminen edellyttää opettajankoulutuksen

pedagogisten opintojen suorittamista, jotka sisältyvät tutkintoon sivuaineen asemassa. (Liikunta- ja terveystieteiden tiedekunnan opinto-opas 2000, 10-11.)

6.3 Rytmiiikka- ja tanssiopinnot liikunnanopettajakoulutuksessa

Rytmiiikka- ja tanssiopinnot kuuluvat eri liikuntamuotojen opintoihin, liikeoppiin. Muita lajeja ovat voimistelu, telinevoimistelu, hiihto ja laskettelu, perusliikunta, suunnistus, luistelu ja uinti. Kaikille yhteisiä eri liikuntamuotojen opintoja opettajaksi opiskelevat suorittavat 26 opintoviikkoa (Liikunta- ja terveystieteiden tiedekunnan opinto-opas 2000, 25). Perusopintojen jälkeen liikeoppiin sisältyy enenevässä määrin myös liikuntadidaktiikkaa.

Kaikille yhteisiä rytmiiikka- ja tanssiopintoja opinnoista oli vuonna 1996-1999 yhteensä 100 tuntia; 36 niistä kuuluu liikeoppiin, 24 liikeopin ja liikuntadidaktiikan soveltamiseen ja 40 liikeopin ja liikuntadidaktiikan syventämiseen (Liikuntakasvatuksen laitoksen tuntijakomoniste 1996).

Opinnot muuttuivat kaksi vuotta sitten osittain valinnaisiksi. Ensimmäisen ja toisen vuoden pakollisten tanssikurssien jälkeen (60 tuntia) opiskelija voi lopettaa tanssiopinnot jopa kokonaan. Halutessaan opiskelija voi suorittaa kolmannen vuoden aikana tanssin syventävät opinnot (40 tuntia) tai uuden niin kutsutun "koulu ja tanssi" -kurssin (26 tuntia), jonka aikana kerrataan ja laajennetaan omia taitoja. Näin ollen liikunnanopiskelijan koulutukseen ensimmäisen kolmen vuoden aikana kuuluu rytmiiikka- ja tanssiopintoja 60-126 tuntia. (Nieminen 2001, 4-8.)

Rytmiiikka- ja tanssikurssit sisältävät tänä päivänä varsinaisen musiikin rakenteeseen ja liikkeen rytmiin paneutuvan rytmiiikkakurssin lisäksi tavallisimmat lavatanssit, vanhat tanssit, kansantanssit, ilmaisuliikunnan, hip hopin, koulujazzin, afron ja salsan. Tanssiopintoihin sisältyy myös opetusharjoittelua, joka suoritetaan toisen ja kolmannen vuosikurssin aikana. Esimerkiksi lukuvuonna 2000-2001 toisella vuosikurssilla opetusharjoituksia oli kahdeksan tuntia, jotka sisälsivät mm. liikkeen rytmitystä äänellä, tanssin ja itse suunnitellun tanssitehtävän ohjausta. Valinnaisissa opinnoissa opetusharjoituksia oli 16 tuntia. Näillä tunneilla opetettavina oli "todellisia" ryhmiä, esimerkiksi koululuokkia ja aikuisryhmiä. (Nieminen 2001, 4-8.)

6.4 Tanssipedagogiikan erikoistumisopinnot

Vuodesta 1985 lähtien on liikunnanopettajiksi opiskelevilla ollut mahdollisuus valita vapaaehtoisia kursseja tanssipedagogiikan erikoistumisopinnoissa (Nieminen 1999, 3). Tanssipedagogiikan erikoistumisopintojen laajuus on 20 opintoviikkoa, mutta opiskelijoilla on mahdollisuus valita myös yksittäisiä kursseja opinto-ohjelmaansa (Liikunta- ja terveystieteiden tiedekunnan opinto-opas 2000, 26)

Suomi on Niemisen (1999) mukaan edelläkävijämaa liikunnanopettajakoulutuksessa, koska mahdollisuus laajempaan tanssin opiskeluun myötävaikuttaa laadukkaampaan ja laajempaan tanssin opetukseen myös koulussa. Vapaaehtoiset kurssit parantavat opiskelijoiden tanssitaitojen myötä heidän itsetuntoaan ja näin motivoi heitä tekemään töitä tanssin parissa ja opettamaan sitä koulussa. (Nieminen 1999, 3.)

Niemisen (1999) mukaan opintojen tarkoituksena on kiinnostuksen herättäminen tanssia kohtaan sekä tätä kautta vaikuttaa opiskelijoiden käsityksiin tanssista kattavana liikunta- ja taidekasvatuksen keinona. Lisäksi opintojen tarkoituksena on antaa opiskelijoille valmiuksia käyttää tanssia kasvatukseen sekä tutustuttaa heitä aikaisempaan ja nykyiseen tanssikulttuuriin (Liikunta- ja terveystieteiden tiedekunnan opinto-opas 2000, 26).

7 AIKAISEMPIA TUTKIMUKSIA

Tanssia koskevia asennetutkimuksia on tehty viime vuosikymmenten aikana jonkin verran. Kohderyhmänä ovat olleet sekä tanssin ammattilaiset että tanssin harrastajat. Tanssiasenteiden eroja on tutkittu erityisesti miesten ja naisten välillä (mm. Nieminen & Varstala 2000; Valverde 1987). Tutkimuksia tanssiasenteiden yhteydestä koettuun pätevyyteen on ilmeisesti tehty vähemmän, koska emme sellaisia löytäneet. Tanssikäsityksiä on tutkittu jonkin verran, Suomessa tosin melko vähän. Tanssin osalta tutkimukset ovat kohdistuneet lähinnä joko kokemuksiin, mielipiteisiin tai asenteisiin. Käsityksiä koetusta pätevyydestä on tutkittu eri aineiden opettajien keskuudessa. Yksi liikunnanopettajien tanssikäsityksiä ja koettua pätevyyttä tanssissa selvittänyt tutkimus on Niemisen ja Varstalan (2000) tekemä selvitys.

7.1 Tanssiasenteet

Yksi tuoreimmista tutkimuksista on Niemisen ja Varstalan (2000) tekemä kyselytutkimus, jossa he selvittivät valmiiden liikunnanopettajien tanssiasenteita ja käsityksiä henkilökohtaisista tanssitaidoistaan ja tanssinopetustaidoistaan sekä heidän mielipiteitään koulutanssista ja liikunnanopettajakoulutuksesta. Koehenkilöinä oli 95 mies- ja 85 naisliikunnanopettajaa. Tutkimuksessa mukana olleista opettajista 86% oli positiivinen asenne tanssia kohtaan. Huolimatta samanlaisesta koulutuksesta miesten tanssiasenteet olivat naisten tanssiasenteita negatiivisempia. Tanssiasenteet korreloivat positiivisesti koulutanssin tärkeyden kanssa. (Nieminen & Varstala 2000, 129-133.)

Nieminen (1998) on tutkinut väitöskirjassaan tanssinharrastajien asenteita eri tanssimuotoja kohtaan. Koehenkilöinä hänellä oli 308 tanssinharrastajaa, joista 83 oli kansantanssijoita, 71 kilpatanssijoita, 74 balettitanssijoita ja 80 modernin tanssin harrastajia. Niemisen tutkimus osoittaa, että asenteet omaa tanssimuotoa kohtaan ovat myönteisempiä kuin muita tanssimuotoja koskevat asenteet. Tämä tulos tukee tutkimuksen hypoteesia, jonka mukaan ryhmän sisäiset asenteet ovat yleensä ryhmien välisiä asenteista myönteisempiä. Iällä, tanssimuodon tuntemisella ja kyseisen tanssimuodon harrastamisella oli joitakin yhteyksiä muihin tanssiasenteisiin: iän ja tanssimuodon tuttuuden lisääntyessä asenteet muuttuivat yleensä positiivisemmiksi.

Sukupuoli ja tanssiharrastuksen pituus sen sijaan eivät olleet yhteydessä tanssiasenteisiin. (Nieminen 1998, 125.)

Morrison ja Krohn (1997) tutkivat Saskatchewanin yliopiston (Kanada) liikunnanopiskelijoiden tanssikäsityksiä ja -asenteita. Tutkimuksessa oli mukana 75 miesopiskelijaa ja 50 naisopiskelijaa. Tutkimus osoitti, että tanssikoulutuksella voidaan vaikuttaa asenteisiin myönteisesti. Tutkimuksen alkumittauksessa naisten asenteet olivat miesten asenteita myönteisempiä ja loppumittauksissa molempien sukupuolien asenteet olivat kehittyneet positiiviseen suuntaan, miesten enemmän kuin naisten. (Morrison & Krohn 1997, 252-259.)

Valverde (1987) on todennut tutkimuksessaan, että naisten ja miesten tanssiasenteet eroavat toisistaan: miehillä on myönteisempi asenne sosiaalisia tansseja kuin taidetanssia kohtaan, kun taas naisten asenteet ovat yhtä myönteisiä sekä sosiaalisia kuin taidetanssia kohtaan. Tätä tutkija selittää sillä, että naisilla on miehiä enemmän kokemuksia taidetanssista, mikä vaikuttaa asenteiden kehittymiseen myönteisimmiksi. Tutkimukseen osallistui yhteensä 584 nais- ja miesopiskelijaa useista eri yliopistoista Yhdysvalloissa.

Waltner (1967) on tutkinut asenteita modernia tanssia kohtaan Yhdysvalloissa. Tähän tutkimukseen osallistui 325 opiskelijaa Wisconsinin yliopistossa Madisonissa. Tutkija toteaa, että opiskelijoiden tanssiasenteet ovat myönteisiä. Aikaisemmalla tanssiharrastamisella oli yhteyttä asenteisiin: harrastaneilla asenteet olivat positiivisempia kuin opiskelijoilla, joilla ei ollut kokemuksia tanssista. Waltner huomasi myös, että musiikin ja taiteen opiskelijoiden asenteet olivat myönteisempiä kuin humanistien, insinöörien, fysiikkojen sekä käyttäytymistieteiden opiskelijoilla. (Valverde 1987, 46-47.)

7.2 Tanssikäsitykset ja koettu pätevyys tanssissa

Niemisen ja Varstalan (2000) tutkimuksessa selvisi, että miesliikunnanopettajat pitivät henkilökohtaisia tanssitaitojaan huonompina kuin naisliikunnanopettajat. Sen sijaan tanssinopetustaitojen osalta eroa koetussa pätevyudessa ei ollut. (Nieminen & Varstala 2000, 129.)

Sama tutkimus osoitti, että useat (40 %) liikunnanopettajat pitivät koulutanssia tärkeänä tai hyvin tärkeänä liikuntamuotona. Koulutanssi koettiin muun muassa hyväksi keinoksi parantaa koordinaatiota ja sosiaalisia taitoja sekä edesauttaa tyttöjen ja poikien välistä vuorovaikutusta. Liikunnanopettajien mielestä tanssi kuuluu koulun liikuntatunneille ja liikunnanopettajan tulisi opettaa sitä. Joskus opettajat olivat valmiita pyytämään ammattitaitoisia tanssinopettajia vieraileviksi opettajiksi tai käyttämään taitavia oppilaitaan tanssituntiansa opettajina, mutta itsenäisenä aineena nämä liikunnanopettajat eivät tanssia nähneet. (Nieminen & Varstala 2000, 132-134.)

Tärkeimmiksi koulussa opetettaviksi tanssimuodoiksi liikunnanopettajat mainitsivat sosiaaliset tanssit, juhlatanssit (vanhojen tanssit) ja koululaisia kiinnostavat nuorison tanssimuodot (esim. street dance). Näitä samoja tanssimuotoja liikunnanopettajat toivoivat lisättävän myös liikunnanopettajakoulutukseen. Lisäksi liikunnanopettajat halusivat lisätä tanssiopintojen tuntimääriä joidenkin tanssimuotojen, kuten luova tanssi, osalta. He toivoivat myös lisää tietoa siitä, kuinka motivoida oppilaita tanssitunnilla. Yleisesti liikunnanopettajat olivat kuitenkin melko tyytyväisiä koulutukseensa. (Nieminen & Varstala 2000, 132-134.)

Morrisonin ja Krohnin (1997) tutkimus osoitti, että hyvin suunnitellulla ja tehokkaalla tanssikoulutuksella voidaan vaikuttaa opiskelijoiden myönteisempiin käsityksiin omasta kehostaan ja taidoistaan ilmaista itseään liikkeen avulla. Lisäksi hyvällä ilmapiirillä todettiin voivan auttaa opiskelijoita liikkumaan vapautuneesti. Positiivinen kokemus tanssista edesauttoi koulutanssin merkityksen ymmärtämistä esimerkiksi ei niin liikunnallisia lapsia ajatellen ja saamaan opiskelijat kiinnostumaan ylimääräisistä tanssikursseista koulutuksensa aikana. (Morrison & Krohn 1997, 252-260.)

Mattilan (1993) Kuopion konservatorion tanssinopettajiksi opiskelevien ja koulutuksesta jo valmistuneiden käsityksiä koulutuksesta selvittänyt pro gradu -tutkielma osoitti, että tanssinopettajan valmiudet sekä tekniset tanssitaidot kehittyivät koulutuksen aikana. Vuosikurssi, ikä, harrastuneisuus ja aikaisempi opetuskokemus vaikuttivat opiskelijoiden koettuun pätevyYTEEN tanssissa: Kolmannen vuosikurssin opiskelijat arvioivat taitonsa paremmiksi kuin ensimmäisen vuosikurssin opiskelijat. Iältään vanhemmat kokivat tietonsa riittävämmiksi kuin nuoremmat opiskelijat. Paljon harrastaneet kokivat sekä tietonsa että taitonsa tanssissa riittävämmiksi kuin ne, jotka

olivat harrastaneet vähän tai keskinkertaisesti. Tosin muut tanssitekniikat kuin klassinen baletti ja karaktääritanssi eivät tuoneet esiin harrastuksen merkitystä, mikä oli hieman yllättävää. Aikaisempi opetuskokemus oli yhteydessä opetusmenetelmien hallintaan ja esimerkiksi itseluottamukseen ja varmuuteen opetustilanteessa. (Mattila 1993.)

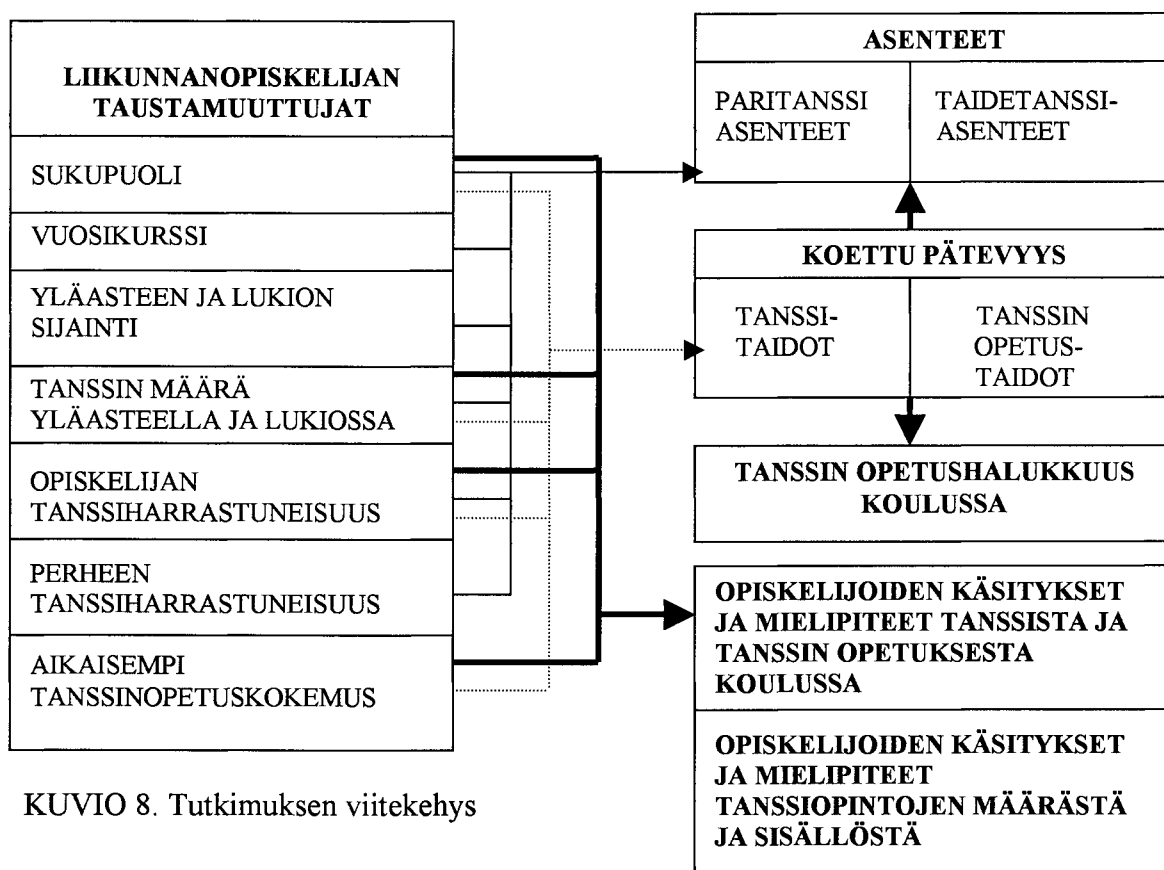
Yrjönsuuri (1990) tutki 30-, 40- ja 50-vuotiaiden opettajien käsityksiä itsestään ja työstään. Lisäksi hän selvitti opettajien käsitysten yhteyksiä opettajan itsensä ja hänen koulunsa ominaisuuksiin. Tutkimuksen tulokset osoittivat opettajien keskimäärin korkeita arvioita omasta työstään. Tutkimuksessa opettajien käsityksistä muodostuva työminäkuva jaettiin kolmeen ulottuvuuteen: työn arvostukseen, itsearvostukseen työssä ja uupumusta ilmentävään ulottuvuuteen. Tulokset osoittivat suurimmalla osalla opettajista olevan hyvin myönteisiä käsityksiä itsestään. Opettajat arvostivat itseään omassa työssään ja omaa työtään eivätkä näyttäneet katuvaan ammatinvalintaansa. Työssä uupumista toivat esiin vain harvat opettajat. Itsearvostuksessa miehet ja naiset olivat lähes tasoissa. Kuitenkin Yrjönsuuren (1990) tutkimuksen mukaan näyttää siltä, että miehet arvostaisivat itseään hieman naisia enemmän. Iän myötä itsearvostus väheni. Lisäksi ala-asteen opettajat arvostivat yläasteen opettajia enemmän työtään. (Yrjönsuuri 1990.)

Yrjönsuuren (1990) tutkiessa peruskoulun eri-ikäisten (30, 40 ja 50-vuotiaiden) opettajien käsityksiä koulutuksensa riittävydestä selvisi, että opettajien käsitykset tietojen ja taitojen riittävydestä olivat korkeimpia aineenhallinnassa ja didaktisissa taidoissa. Esimerkiksi vuorovaikutustilanteiden hallinnan arviot menivät jotakuinkin tasan riittävyden ja riittämättömyyden osalta. Käsityksissä tietojen taitojen riittävydestä eli ammattitaidosta naisten ja miesten välillä ei ollut suuriakaan eroja. Ammattitaitoa kuvaavista seitsemästä ulottuvuudesta vain kahdella, ”koulutyön tuntemus” ja ”evaluointitaito” -ulottuvuuksilla, miehet pitivät tietojaan ja taitojaan hieman parempina kuin naiset. Vanhemmalla iällä ja runsaalla kokemuksella oli vaikutusta korkeampiin käsityksiin ammattitaidosta muun muassa koulutyön tuntemuksessa, opetuksen ulkopuolisten asioiden ja hallinnollisten asioiden hoidossa sekä vuorovaikutustilanteissa. Tosin tässä tutkimuksessa jokaisella ikäryhmällä oli omat vahvuusalueensa opettajan ammattitaidon ulottuvuuksien joukossa. Koulun koko ja sijainti eivät vaikuttaneet käsityksiin ammattitaidon riittävydestä. (Yrjönsuuri 1990.)

8 TUTKIMUKSEN TARKOITUS JA ONGELMAT

Tämä tutkimus tehtiin osana laajempaa tutkimusprojektia, jonka tarkoituksena oli kehittää liikunnanopettajakoulutusta Jyväskylän yliopistossa. Projektin käynnistäjänä oli tanssin opetuksen lehtori Pipsa Nieminen. Koko tutkimusprojektissa oli mukana opintojaan aloittavia opiskelijoita ja jo opinnoissaan edenneitä opiskelijoita sekä valmistuneita liikunnanopettajia.

Nieminen teki tutkimuksen, jossa työelämässä toimineet liikunnanopettajat reflektoivat kokemuksiaan työelämästä ja opinnoistaan. Tämän pohjalta hän valotti opintojen hyödyllisyyttä tulevaa liikunnanopettajan työtä ajatellen. Niemisen tutkimusprojekti oli pohjana tälle pro gradu -työlle, jossa tutkittiin opiskelijoiden asennoitumista paritansseja (kansantanssit, seurataanssit, lavatanssit, ravintolatanssit) ja taidetanssia (moderni, jazz, baletti) kohtaan. Lisäksi tässä tutkimuksessa selvitimme opiskelijoiden käsityksiä koetusta pätevyydestä tanssissa ja tanssin opettamisesta sekä mielipiteitä liikunnanopettajakoulutuksen rytmikka- ja tanssiopinnoista ja koulutanssista.

KUVIO 8. Tutkimuksen viitekehys

Tutkimuksen täsmennetyt ongelmat olivat:

1. Millaiset ovat liikunnanopiskelijan asenteet pari- ja taidetanssia kohtaan?
 - Onko sukupuolella, vuosikurssilla, peruskoulun ja lukion sijainnilla, tanssin opetuksen määrällä peruskoulussa ja lukiossa, opiskelijan tanssiharrastuneisuudella ja perheen tanssiharrastuneisuudella yhteyttä asenteisiin?

2. Millainen on opiskelijoiden koettu tanssitaito ja tanssinopetustaito?
 - Onko sukupuolella, opiskelijan tanssiharrastuneisuudella, aikaisemmalla tanssinopetuskokemuksella ja tanssin opetuksen määrällä peruskoulussa ja lukiossa yhteyttä koettuun henkilökohtaiseen tanssitaitoon ja koettuun tanssinopetustaitoon?
 - Onko opiskelijan koetulla pätevyydellä tanssissa ja sen opettamisessa yhteyttä pari- ja taidetanssiasenteisiin?

3. Mitkä ovat opiskelijoiden käsitykset ja mielipiteet nykyisten rytmikka- ja tanssiopintojen määrästä ja sisällöstä?

4. Mitkä ovat opiskelijoiden käsitykset ja mielipiteet tanssista ja tanssin opetuksesta koulussa?
 - Onko sukupuolella, opiskelijan tanssiharrastuneisuudella, aikaisemmalla tanssinopetuskokemuksella ja tanssin opetuksen määrällä peruskoulussa ja lukiossa yhteyttä koulun tanssia koskeviin mielipiteisiin?
 - Onko koetulla henkilökohtaisilla taidoilla ja koetulla tanssinopetustaidolla yhteyttä opetushalukkuuteen?

9 TUTKIMUSMENETELMÄT

9.1 Koehenkilöt ja aineiston keruu

Tutkimuksen koehenkilöt olivat Jyväskylän yliopistossa liikunta- ja terveystieteellisessä tiedekunnassa liikuntapedagogiikkaa pääaineenaan opiskelevat opiskelijat. Asennetutkimuksessa mukana olivat sekä ensimmäisen että kolmannen vuosikurssin liikunnanopettajaopiskelijat. Käsityksiä ja mielipiteitä selvittäneeseen osaan otettiin mukaan opintojen keskivaiheilla olevat kolmannen vuosikurssin opiskelijat. Koehenkilöiden joukossa olivat myös tämän tutkimuksen tekijät, tosin he eivät vielä aineiston keruuvaiheessa tienneet tulevasta tutkijan roolistaan tutkimusprojektissa.

Kysely tehtiin keväällä 1999. Sen toteutti tanssin lehtori Pipsa Nieminen omilla tanssitunneillaan. Tunneilta poissaolevilta opiskelijoilta pyydettiin osallistumista tutkimukseen myöhemmin antamalla heille lomakkeet täytettäväksi omalla ajallaan. Näin yritettiin varmistaa kaikkien ensimmäisen ja kolmannen vuosikurssin opiskelijoiden mukanaolo tutkimuksessa.

Asennetutkimuksen vastausprosentti oli 92.6 %. Tähän tutkimuksen osaan vastasi 109 opiskelijasta yhteensä 101 opiskelijaa, joista 44 oli ensimmäisen vuosikurssin ja 52 kolmannen vuosikurssin opiskelijoita. Asennetutkimukseen osallistuneista viisi opiskelijaa ilmoitti opiskelevansa jollakin muulla vuosikurssilla. Kaikista vastanneista miehiä oli 44 ja naisia 57.

Käsityksiä ja mielipiteitä tutkineen osan vastausprosentiksi tuli 96.4%. Kaikista liikeopin ja liikuntadidaktiikan syventäviä opintoja suorittaneista kolmannen vuosikurssin 55 opiskelijasta kyselyyn vastasi yhteensä 53 opiskelijaa. 22 heistä oli miehiä ja 31 naisia. Joukossa oli yksi neljännen vuosikurssin opiskelija ja yksi opiskelija, joka ei ilmoittanut vuosikurssiaan.

Suurin osa, 73.6%, kolmannen vuosikurssin opiskelijoista sijoittui iältään välille 22-24-vuotta. Ikäkeskiarvo oli 24.47. Nuorin vastanneista oli 21 ja vanhin 36 vuotta.

9.2 Mittari

Kyselylomakkeen oli laatinut tutkimusprojektin käynnistänyt tanssin lehtori Pipsa Nieminen. Kyselylomake muodostui kolmesta osasta. Ensimmäinen osa selvitti koehenkilöiden taustoja, kuten esimerkiksi sukupuoli, ikä, koulutustausta ja aikaisempi tanssin harrastaminen. Toinen osa sisälsi opintoihin liittyviä kysymyksiä, kuten esimerkiksi haluaisiko opiskelija muuttaa opintoja ja jos haluaisi, miten. Lisäksi toisessa osassa selvitettiin muun muassa opiskelijoiden mielipiteitä eri tanssilajien tärkeydestä ja tanssin opetuksesta koulussa. Kyselyn kolmas ja viimeinen osa oli tanssiasenteita mittaava osa. (Liite 1)

Tutkimukseen mukaan otetut kysymykset kahdesta ensimmäisestä osasta valittiin tutkijoiden kiinnostuksen ja tutkimusongelmien perusteella. Asennemittauksessa käytettiin lähes kaikkia kyselylomakkeessa olleita asenteita mittaavia väittämiä.

9.3 Aineiston analyysi

Aineiston tilastollisena analyysimenetelmänä käytettiin SPSS -ohjelmaa. Tutkimusongelmiin haettiin vastauksia seuraavilla tilastollisilla menetelmillä: Keskiarvo- ja keskihajontajakaumia sekä ristiintaulukointia käytettiin aineiston ja tulosten kuvailemiseen. T-testillä tutkittiin yksittäisten asenne- ja mielipideväittämien keskiarvojen eroja taustamuuttujien suhteen sekä koetun pätevyyden yhteyttä taustatekijöihin. Faktorianalyysiä käytettiin tutkittaessa pari- ja taidetanssiasenteita sekä opiskelijoiden mielipiteitä liikunnanopettajakoulutuksesta ja koulun tanssiopetuksesta.

9.3.1 Paritanssiasenteiden faktorit ja niiden muodostaminen

Liikunnanopiskelijoiden pari- ja taidetanssiasenteita on analysoitu faktorianalyysin avulla. Sen tarkoituksena oli tiivistää 65 paritanssia sekä 65 taidetanssia koskevaa väittämää muutamiksi perusfaktoreiksi ja näin muodostaa toisistaan mahdollisimman riippumattomat pari- ja taidetanssia kuvaavat perusulottuvuudet. Analyysin avulla aineisto on saatu muotoon, jossa sitä on helpompi edelleen käsitellä. Lisäksi tiivistetyt faktorit ovat luotettavampia kuin alkuperäiset, yksittäiset väittämät ja ne kattavat saman osa-alueen. Tässä tutkimuksessa meneteltiin siten, että faktoroinnit suoritettiin erikseen

paritanssia koskeville väittämille ja erikseen taidetanssia koskeville väittämille. Kaikki faktoroinnit laskettiin väittämien välisistä korrelaatioista pääakselimenetelmällä ja rotaatiot suorakulmaisella varimax -menetelmällä.

Paritanssia koskevassa faktorianalyysissä oli mukana kaikki 65 asenneväittämää, joista analyysi muodosti 19 faktoria. Koska faktorit eivät olleet yksiselitteisiä jouduttiin niitä tarkastelemaan ja yhdistämään niin, että paritanssia kuvaavia faktoreita oli lopulta yhteensä 10. Lopullisissa faktoreissa on mukana yhteensä 54 muuttujaa 65 muuttujan sijaan. Sellaiset muuttujat, jotka eivät jakautuneet normaalisti, jätettiin pois ja väittämien, jotka latautuivat negatiivisesti, asteikot käännettiin. Tulkitut kymmenen faktoria selittivät yhteensä 54.3% muuttujien kokonaisvaihtelusta. Muuttujien välistä korrelaatiota kuvaava KMO -indeksi oli .41, mikä kertoo vain tyydyttävästä korrelaation tasosta. Muuttujien kommunaliteetit, jotka ilmaisevat faktorianalyysin selitysosuuden ko. muuttujasta, vaihtelivat välillä .43 - .93. Kaikki muuttujat ylittivät suositusarvon, joka on .20. (Taulukko 1.)

TAULUKKO 1. Paritanssiasenteiden faktorit, alfakertoimet ja lataukset.

1. ITSEKESKEISYYDEN FAKTORI (alfakerroin= .85)	
paritanssijat ovat itsekeskeisiä.	.86
paritanssijat keskittyvät liiaksi omaan itseensä.	.81
paritanssijat ovat kateellisia toisilleen.	.79
paritanssijat ihailevat mielellään itseään.	.71
paritanssijoiden itsetunto on usein epärealistinen.	.68
paritanssi on narsistista.	.46
paritanssissa pyritään keikaroimaan omilla taidoilla.	.30
2. POSITIIVISTEN VAIKUTUSTEN FAKTORI (alfakerroin= .82)	
paritanssi on kaiken ikäisille sopiva harrastus.	.74
paritanssi ei kehitä sosiaalisia taitoja.	-.69
paritanssi on stressaavaa.	-.53
paritanssi on hyvä kuntoliikuntamuoto.	.49
paritanssi on hyvä tapa "ladata akkunsa".	.42
paritanssi vahvistaa ryhmähenkeä.	.42
paritanssi on rentouttavaa.	.37
paritanssin piiristä löytää helposti ystäviä.	.27
paritanssi edistää terveyttä.	.21
3. TAITEEN JA ESTETIIKAN FAKTORI (alfakerroin= .73)	
paritanssi on liikunnallinen taidemuoto.	.72
paritanssissa oppii arvostamaan taitoja.	.67
paritanssi on kaunista katseltavaa.	.56
paritanssi antaa esteettisiä elämyksiä.	.53
paritanssi ei ole taidetta.	-.44
paritanssijat liikkuvat kauniisti.	.37

(jatkuu)

TAULUKKO 1 jatkuu

4. KILPAILULLISUUDEN JA ITSETUNNON FAKTORI (alfakerroin= .71)	
paritanssissa pyritään olemaan parempia kuin toiset.	-.65
paritanssijat ovat sinut itsensä ja kroppansa kanssa.	.60
paritanssissa on paljon piilokilpailua.	-.55
paritanssia harrastava nuori omaa terveen itsetunnon.	.51
5. KIINNOSTAVUUDEN JA SUOSION FAKTORI (alfakerroin= .80)	
yhä useammat ihmiset ovat kiinnostuneita paritanssista.	.80
paritanssin harrastaminen on muodikasta.	.76
paritanssin kysyntä on laskemassa.	-.74
paritanssi on tänä päivänä suosittua.	.60
6. SOSIAALISUUDEN JA TAPAKASVATUKSEN (alfakerroin= .71)	
paritanssi opettaa yhteistyöhön vaadittavia kykyjä.	.66
paritanssi opettaa toisen huomioonottamista.	.57
paritanssijat käyttäytyvät yleensäkin kohteliaasti.	.48
paritanssi opettaa vastuuntuntoa.	.45
paritanssi antaa luontevan mahdollisuuden olla kontaktissa vastakkaisen sukupuolen kanssa.	.38
paritanssi on luonteva tapa tutustua vastakkaiseen sukupuoleen.	.28
paritanssissa ilmaisu on tärkeämpää kuin sosiaalisuus	-.21
7. OUTO MIESTANSSIJA FAKTORI (alfakerroin= .76)	
paritanssista kiinnostunut poika on hiukan outo.	.69
paritansseja tanssiva mies leimataan usein homoksi.	.69
paritansseja tanssiva mies ei vaikuta kovin miehekkäältä.	.50
tanssitaiteinen poika on suosittu tyttöjen keskuudessa.	-.36
8. FYYSISEN KUNNON FAKTORI (alfakerroin=.65)	
paritanssi on tehokas tapa hikoilla.	.78
paritanssi on fyysisesti raskasta.	.63
9. MIEHEN TANSSITAITO FAKTORI (alfakerroin= .68)	
paritansseissa pojat ovat huonompia tanssijoita kuin tytöt.	.75
mies ei osaa ilmaista itseään paritansseilla.	.59
paritansseja tanssiva mies näyttää usein vaivautuneelta.	.55
paritanssi sopii paremmin naisille kuin miehille.	.26
paritansseissa miestanssijaa on kiinnostavampi katsella kuin naistanssijaa.	-.22
pojat eivät tarvitse paritanssiopetusta koulussa.	.26
paritanssi sopii yhtä hyvin tytöille ja pojille.	-.21
poikia ei tulisi kannustaa paritanssiharrastukseen.	.20
10. TERVEYSFAKTORI (alfakerroin= .60)	
paritanssi opettaa terveitä elämäntapoja.	.65
paritanssi on hyvä tapa huolehtia painostaan.	.45
paritanssi pitää yllä toimintakykyä.	.39

Ensimmäinen faktori kuvaa paritanssijoiden itsekeskeisyyttä ja se muodostui alun perin yhdeksästä väittämästä. Ulottuvuus nimettiin "**Itsekeskeisyyden**" -faktoriksi, jolle latautuivat varsin korkeasti esimerkiksi väittämät "*paritanssijat ovat itsekeskeisiä*" ja

"paritanssijat keskittyvät liiaksi omaan itseensä". Kolme väittämää: *"paritanssi sopii paremmin naisille kuin miehille"*, *"paritanssissa ilmaisu on tärkeämpää kuin sosiaalisuus"*, *"paritanssi antaa onnistumisen elämyksiä myös ei-urheilulliselle oppilaalle"*, olivat sisällön kannalta sopimattomia tähän itsekeskeisyyttä kuvaavaan faktoriin. Tästä johtuen ensimmäisenä mainittu väittämä siirrettiin faktorille yhdeksän, toiseksi mainittu väittämä siirrettiin faktorille kuusi ja viimeksi mainittu jätettiin kokonaan pois. Sen sijaan väittämä *"paritanssissa pyritään keikaroimaan omilla taidoilla"* lisättiin tähän faktoriin, koska se latautui toiseksi korkeimmin tälle faktorille ja se on sisällön kannalta mielekäs. Muokkauksen jälkeen faktorin sisäinen luotettavuus testattiin Crohnbachin alfakertoimella. Tämän tuloksena alfakertoimeksi tuli .85. (Taulukko 1, s. 45.)

Toinen paritanssiasenteita kuvaava faktori nimettiin **"Positiivisten vaikutusten"** -faktoriksi, joka muodostui aluksi yhdeksästä väittämästä. Tälle ulottuvuudelle tulivat mukaan esimerkiksi väittämät *"paritanssi on kaiken ikäisille sopiva harrastus"* ja *"paritanssi ei kehitä sosiaalisia taitoja"*. Tästä faktorista jätettiin pois väittämät *"paritanssi sopii yhtä hyvin tytöille ja pojille"* sekä *"pojat eivät tarvitse paritanssin opetusta koulussa"*, koska ne eivät olleet sisällön kannalta tarkoituksenmukaisia. Ensimmäinen väittämistä siirrettiin faktorille yhdeksän ja toinen jätettiin pois kokonaan. Puolestaan väittämät *"paritanssin piiristä löytää helposti ystäviä"* ja *"paritanssi edistää terveyttä"* lisättiin tälle faktorille, koska ne latautuivat toiseksi korkeimmin tälle positiivisten vaikutusten faktorille. Alfakerroin tällä tavalla muokatulla summamuuttajalla oli .82, mikä kertoo hyvästä sisäisestä luotettavuudesta.

Kolmas paritanssiasennefaktori kuvaa **"Taiteen ja estetiikan"** ulottuvuutta, joka muodostui aluksi viidestä väittämästä. Näiden lisäksi tälle faktorille latautui (.21) väittämä *"paritanssijat liikkuvat kauniisti"*, joka siirrettiin faktoriin. Lisäksi ulottuvuudelle latautuivat esimerkiksi väittämä *"paritanssi on liikunnallinen taidemuoto"*. Muokkauksen jälkeen "taiteen ja estetiikan" ulottuvuuden sisäinen reliabiliteetti oli hyvä, alfakerroin .73.

Seuraava, neljäs, analyysin muodostama faktori nimettiin **"Kilpailullisuuden ja itsetunnon"** -faktoriksi. Faktori muodostui aluksi viidestä väittämästä, joista kuitenkin *"paritanssi on luonteva tapa tutustua vastakkaiseen sukupuoleen"* siirrettiin faktorille

kuusi. Tälle ulottuvuudelle sijoittuivat esimerkiksi väittämät *"paritanssissa pyritään olemaan parempia kuin toiset"* ja *"paritanssijat ovat sinut itsensä ja kroppansa kanssa"*. "Kilpailullisuuden ja itsetunnon" faktorin alfakerroin oli .71.

Viides faktori kuvaa paritanssin "**Kiinnostavuuden ja suosion**" -ulottuvuutta ja tälle faktorille latautui esimerkiksi väittämä *"yhä useammat ihmiset ovat kiinnostuneita paritanssista"*. Tämä faktori muodostui sellaisenaan analyysin tuloksena ja sen sisäistä luotettavuutta kuvaava alfakerroin on .80.

Kuudes, "**Sosiaalisuuden ja tapakasvatuksen**", faktori puolestaan muodostui alun perin viidestä väittämästä, esimerkiksi *"paritanssi opettaa yhteistyöhön vaadittavia kykyjä"* ja *"paritanssi opettaa toisen huomioon ottamista"*. Ulottuvuudelle siirrettiin neljänneistä faktorista väittämä *"paritanssi on luonteva tapa tutustua vastakkaiseen sukupuoleen"* sekä ensimmäisestä faktorista väittämä *"paritanssissa ilmaisu on tärkeämpää kuin sosiaalisuus"*. Nämä väittämät kuuluivat sisällöllisesti luontevasti tähän "sosiaalisuuden ja tapakasvatuksen" -faktoriin ja ne myös latautuivat hyvin tälle faktorille. Lisäyksen jälkeen alfakerroin oli .71.

Seitsemäs paritansseja koskeva faktori nimettiin "**Outo miestanssija**" -faktoriksi. Faktori muodostui sellaisenaan analyysin tuloksena ja sen alfakerroin oli .76. Tälle ulottuvuudelle otettiin mukaan esimerkiksi väittämät *"paritanssista kiinnostunut poika on hiukan outo"* ja *"paritansseja tanssiva mies leimataan usein homoksi"*.

Kahdeksas faktori nimettiin puolestaan "**Fyysisen kunnan**" -faktoriksi, joka muodostui alun perin kolmesta väittämästä: *"paritanssi on tehokas tapa hikoilla"* ja *"paritanssi on fyysisesti raskasta"*. Väittämä *"itsetunto ja paritanssitaito ei ole yhteydessä toisiinsa"* ei kuulunut sisällön kannalta tälle faktorille, joten se jätettiin kokonaan pois. Poistamisen jälkeen alfakerroin oli .65.

Yhdeksäs paritanssiasenteita kuvaava faktori, "**Miehen tanssitaito**" -ulottuvuus, koostui aluksi neljästä väittämästä. Siihen otettiin mukaan esimerkiksi väittämät *"paritansseissa pojat ovat huonompia tanssijoita kuin tytöt"* ja *"mies ei osaa ilmaista itseään paritansseilla"*. Siitä jätettiin pois väittämä *"paritanssi sopii eri tasoille oppilaille"*, koska se ei ollut sisällön kannalta sopiva faktorille. Sen sijaan faktorille

lisättiin seuraavat viisi väittämää: *"paritanssi sopii paremmin naisille kuin miehille"*, *"paritansseissa miestanssijaa on kiinnostavampi katsella kuin naistanssijaa"*, *"pojat eivät tarvitse paritanssiopetusta koulussa"*, *"paritanssi sopii yhtä hyvin tytöille ja pojille"* ja *"poikia ei tulisi kannustaa paritanssiharrastukseen"*. Kaikki väittämät kuuluivat sisällöllisesti miehen tanssitaitoa kuvaavalle ulottuvuudelle ja ne latautuivat tälle faktorille kohtalaisesti. Muokkauksen jälkeen alfakeroon oli .68, mikä kertoo hyvästä sisäisen luotettavuuden tasosta.

Viimeinen faktori nimettiin **"Terveiden"** ulottuvuudeksi, joka muodostui analyysin tuloksena. Tälle ulottuvuudelle otettiin mukaan esimerkiksi väittämä *"paritanssi opettaa terveitä elämäntapoja"*. Alfakeroon terveyttä kuvaavalla summamuuttujalla oli .60, mikä kertoo kohtuullisesta sisäisestä luotettavuudesta.

9.3.2 Taidetanssiasenteiden faktorit ja niiden muodostaminen

Taidetanssiasenteita kuvaavista väittämistä jätettiin pois epänormaalisti jakautuneet muuttujat, koska faktorointi ei onnistunut niiden ollessa mukana. Lisäksi muuttujien välistä korrelaatiota kuvaava KMO -arvo nousi tyydyttävälle tasolle .52. Muuttujia oli alkuvaiheessa mukana yhteensä 49, joiden kommunaliteetit vaihtelivat välillä .40-.82. Faktoreiden muokkauksen jälkeen muuttujia jäi jäljelle yhteensä 39, koska osa muuttujista jäi yksittäisiksi, eivätkä ne latautuneet muille faktoreille. Alun perin neljäntoista faktorin varimax-rotatoidusta ratkaisusta pääteltiin eri analyysivaiheiden ja tulkinnan kannalta mielekäs faktorimäärä, jolloin päädyttiin seitsemän faktorin ratkaisuun. Tulkitut seitsemän faktoria selittivät yhteensä 48.4% muuttujien kokonaisvaihtelusta.

Mikään faktorianalyysin tuloksena syntyneistä faktoreista ei kuvannut taiteen ja estetiikan ulottuvuutta, joten tätä aspektia tutkittiin kahden yksittäisen väittämän tasolla: *"taidetanssi on kaunista katseltavaa"* sekä *"taidetanssi opettaa arvostamaan taiteita"*.

Taidetanssiasenteita kuvaava ensimmäinen faktori nimettiin **"Sopivuus"** -faktoriksi, joka kertoo tanssin sopivuudesta sukupuoleen, ikään ja taitotasoon katsomatta. Faktori muodostui analyysin tuloksena yhdeksästä väittämästä, esimerkiksi *"taidetanssi sopii yhtä hyvin tytöille kuin pojille"* ja *"taidetanssi näyttää sopivan paremmin naisille kuin"*

miehille". Siihen lisättiin myös väittämät *"taidetanssissa miestanssijaa on kiinnostavampi katsella kuin naistanssijaa"* ja *"taidetanssissa mies leimataan usein homoseksuaaliksi"*, koska ne latautuivat toiseksi korkeimmin tälle sopivuuden ulottuvuudelle ja ne ovat sisällönkin kannalta mielekkäitä. Lisäyksen jälkeen uuden summamuuttujan alfakerroin oli .85. (Taulukko 2, s. 50.)

Toinen faktori nimettiin **"Itsensä korostus"** -faktoriksi, joka koostui alun perin kahdeksasta muuttujasta, esimerkiksi väittämä *"taidetanssissa pyritään keikaroimaan omilla taidoilla"*. Faktorilta poistettiin väittämä *"taidetanssissa mies leimataan usein homoseksuaaliksi"* ja lisättiin väittämä *"taidetanssijat ovat itsekeskeisiä"*, sillä ensin mainittu väittämä ei sisällöllisesti kuulunut tälle ulottuvuudelle viimeksi mainitun puolestaan kuuluessa. Lisätty väittämä latautui faktorille varsin korkeasti (lataus .39). Alfakerroin oli .86 muokkauksen jälkeen.

Kolmas taidetanssiasenteita koskeva faktori kuvaa **"Kiinnostavuuden ja suosion"** ulottuvuutta. Ulottuvuudelle otettiin mukaan esimerkiksi väittämät *"yhä useammat ihmiset ovat kiinnostuneita taidetanssista"* ja *"taidetanssin kysyntä on laskemassa"*. Faktori muodostui viidestä muuttujasta, joista poistettiin väittämä *"taidetanssi on hyvä kuntoliikuntamuoto"*. Väittämä ei kuulunut sisällön kannalta tälle ulottuvuudelle. Poistamisen jälkeen alfakerroin oli .83, mikä kertoo hyvästä sisäisen luotettavuuden tasosta.

Neljäs analyysin tuottama faktori muodostui viidestä väittämästä, joka nimettiin **"Sosiaalisuuden"** faktoriksi. Ulottuvuutta kuvaavat hyvin esimerkiksi väittämä *"taidetanssi on luonteva tapa tutustua vastakkaiseen sukupuoleen"*. Faktorille lisättiin kaksi seuraavaa muuttujaa: *"taidetanssin parista löytää helposti ihmisiä"* sekä käännettynä *"taidetanssi ei kehitä sosiaalisia taitoja"*. Nämä muuttujat kuuluivat sisällön kannalta sosiaalisuuden ulottuvuudelle ja ne myös latautuivat varsin korkeasti tälle faktorille. Lisäyksen jälkeen alfakerroin oli .81.

TAULUKKO 2. Taidetanssiasenteiden faktorit, alfakertoimet ja lataukset.

1. SOPIVUUSFAKTORI (alfakerroin= .85)	
taidetanssi sopii yhtä hyvin tytöille ja pojille.	.77
taidetanssi näyttää sopivan paremmin naisille kuin miehille.	-.76
taidetanssista kiinnostunut poika on hiukan outo.	-.74
taidetanssissa mies ei vaikuta kovin miehekkäältä.	-.66
taidetanssi on kaiken ikäisille sopiva harrastus.	.52
taidetanssissa pojat ovat huonompia tanssijoita kuin tytöt.	-.50
taidetanssi voi antaa onnistumisen elämyksiä myös ei-urheilulliselle oppilaalle.	.46
taidetanssi sopii eri tasoisille oppilaille.	.43
taidetanssia tanssiva poika on suosittu tyttöjen keskuudessa.	.39
taidetanssissa miestanssijaa on kiinnostavampi katsella kuin naistanssijaa.	.33
taidetanssissa mies leimataan usein homoseksuaaliksi.	-.29
2. ITSENSÄ KOROSTUS FAKTORI (alfakerroin= .86)	
taidetanssissa pyritään keikaroimaan omilla taidoilla.	.82
taidetanssissa pyritään olemaan parempia kuin toiset.	.71
taidetanssissa tanssijat ihailevat mielellään itseään.	.64
taidetanssissa on paljon piilokilpailua.	.61
taidetanssissa tanssijat ovat kateellisia toisilleen.	.59
taidetanssissa tanssijat keskittyvät liiaksi omaan itseensä.	.43
taidetanssijat ovat itsekeskeisiä.	.39
3. KIINNOSTAVUUDEN JA SUOSION FAKTORI (alfakerroin= .83)	
yhä useammat ihmiset ovat kiinnostuneita taidetanssista.	.82
taidetanssin kysyntä on laskemassa.	-.78
taidetanssi on tänä päivänä suosittua.	.76
taidetanssin harrastaminen on muodikasta.	.73
4. SOSIAALISUUDEN FAKTORI (alfakerroin= .81)	
taidetanssi on luonteva tapa tutustua vastakkaiseen sukupuoleen.	.82
taidetanssi antaa luontevan mahdollisuuden olla kontaktissa vastakkaiseen sukupuoleen.	.72
taidetanssi opettaa yhteistyötaitoja.	.57
taidetanssi opettaa toisen huomioonottamista.	.50
taidetanssi vahvistaa ryhmähenkeä.	.42
taidetanssin parista löytää helposti ihmisiä.	.30
taidetanssi ei kehitä sosiaalisia taitoja.	-.28
5. KUNTO- JA TERVEYSFAKTORI (alfakerroin= .78)	
taidetanssi on hyvä tapa huolehtia painostaan.	.84
taidetanssi on tehokas tapa hikoilla.	.82
taidetanssi edistää terveyttä.	.63
taidetanssi on hyvä kuntoliikuntamuoto.	.35
6. RENTOUTUMISEN FAKTORI (alfakerroin= .80)	
taidetanssi on hyvä tapa ”ladata akkunsa”.	.75
taidetanssi on hyvä vastapaino arkipäivän aherruksille.	.69
taidetanssi on rentouttavaa.	.62
7. ITSETUNTOFAKTORI (alfakerroin= .64)	
taidetanssia harrastava nuori omaa terveen itsetunnon.	.66
taidetanssissa tanssijat ovat sinut itsensä ja kroppansa kanssa.	.64

Seuraava, viides, faktori nimettiin "**Kunto- ja terveys**" -faktoriksi, joka muodostui neljästä muuttujasta, esimerkiksi väittämistä *"taidetanssi on hyvä tapa huolehtia painosta"* ja *"taidetanssi on tehokas tapa hikoilla"*. Faktorilta poistettiin väittämä *"taidetanssissa itsetunto ja tanssitaito eivät ole yhteydessä toisiinsa"*, sillä se ei kuulunut sisällöllisesti tälle ulottuvuudelle. Sen sijaan faktorille lisättiin väittämä *"taidetanssi on hyvä kuntoliikuntamuoto"*, koska se latautui faktorille varsin korkeasti ja on sisällön kannalta mielekäs. Muokkauksen jälkeen alfakerroin oli .78.

"**Rentoutumisen**" faktori muodostui analyysin tuloksena kuudentena ja sille otettiin mukaan esimerkiksi väittämä *"taidetanssi on hyvä tapa ladata akkunsaa"*. Faktorilta poistettiin väittämä *"taidetanssin parista löytää helposti ystäviä"*, koska sitä ei voi tulkita kuuluvaksi rentoutumisen ulottuvuudelle. Poistamisen jälkeen alfakerroin oli .80.

Viimeinen faktori nimettiin "**Itsetunto**" -faktoriksi, joka muodostui analyysin tuloksena viidestä muuttujasta. Ulottuvuudelle otettiin mukaan vain kaksi väittämää: *"taidetanssia omaava nuori omaa terveen itsetunnon"* ja *"taidetanssissa tanssijat ovat sinut itsensä ja kroppansa kanssa"*. Faktorilta poistettiin kolme muuttujaa, jotka ovat seuraavat: *"taidetanssi opettaa vastuuntuntoa"*, *"taidetanssi opettaa terveitä elämäntapoja"* sekä *"taidetanssin vaativuus opettaa nöyräksi"*. Sisällöllisesti edellä mainitut muuttujat eivät kuuluneet itsetuntoulottuvuudelle. Poistamisen jälkeen sisäistä luotettavuutta kuvaava alfakerroin oli .64.

9.3.3 Liikunnanopettajakoulutusta ja koulun tanssinopetusta koskevien mielipiteiden faktorianalyysi

Liikunnanopettajakoulutusta ja koulun tanssinopetusta koskevia opiskelijoiden mielipiteitä tutkittiin tässä tutkimuksessa faktorianalyysillä. Mielipiteitä kartoittavia väittämiä oli kyselylomakkeessa yhteensä 15. Niistä muodostettiin faktorianalyysissä kolme uutta ulottuvuutta "**Tanssin asema liikunnanopettajakoulutuksessa**", "**Tanssitaidon tärkeys liikunnanopettajalle**" ja "**Tanssin asema koulussa**" -faktorit. (Taulukko 3, 52) Muuttujien välistä korrelaatiota kuvaava KMO -arvo nousi hyvälle tasolle .66. Mukana olleiden väittämien kommunaliteetit vaihtelivat .26-.77 välillä. Tulkitut kolme faktoria selittivät yhteensä 42.7% muuttujien kokonaisvaihtelusta.

”Tanssin asema liikunnanopettajakoulutuksessa” -faktoriin otettiin mukaan kuusi väittämää, esimerkiksi *”tanssilla on liian keskeinen osuus liikunnanopettajakoulutuksessa”* ja *”olisi parempi jättää tanssinopetus kokonaan koulun ulkopuolelle”*. Tämän faktorin alfakertoimeksi tuli .72.

Toinen ulottuvuus nimettiin **”Tanssitaidon tärkeys liikunnanopettajalle”** -faktoriksi. Tähän ulottuvuuteen otettiin mukaan lopulta kaksi mielipiteitä kartoittavaa väittämää, *”liikunnanopetukseen tulisi sisältyä enemmän tanssiopintoja”* ja *”tulevaisuudessa liikunnanopettaja tarvitsee yhä enemmän tanssinopetukseen liittyviä taitoja”*. Analyysin ensivaiheessa mukana ollut *”liikunnanopettajien pitäisi opettaa tanssia kouluissa”* –väittämä jätettiin kokonaan pois faktorista, sillä se ei sopinut sisällöltään tälle ulottuvuudelle. Toisen faktorin luotettavuutta kuvaavaksi alfakertoimeksi saatiin kahden väitteen ollessa mukana .84, mikä kertoo hyvästä sisäisestä luotettavuudesta.

Kolmas uusi summamuuttuja muodostui neljästä väitteestä ja se nimettiin **”Tanssin asema koulussa”** –faktoriksi. Faktoriin sisältyivät esimerkiksi *”tanssin tulisi olla vapaasti valittava aine kouluissa”* ja *”tanssinopetuksen tulisi sisältyä koulun liikuntatunteihin”* –väittämät. Faktorin alfakertoimeksi saatiin .61.

TAULUKKO 3. Mielipiteitä kuvaava faktorit, alfakertoimet ja lataukset.

1. ”TANSSIN ASEMA LIIKUNNANOPETTAJAKOULUTUKSESSA” –faktori (alfakerroin .72)	
tanssilla on liian keskeinen osuus liikunnanopettajakoulutuksessa	.70
liikunnanopiskelijoilla on paljon tärkeämpiä asioita kuin tanssi	.59
jokaisen oppilaan tulisi saada tanssinopetusta kouluissa	.56
koulun tulisi tarjota jokaisella oppilaalle mahdollisuus ilmaista itseään myös tanssimalla	.55
olisi parempi jättää tanssinopetus kokonaan koulun ulkopuolelle	.53
liikunnanopettajan tulisi voida itse päättää haluaako hän opettaa tanssia vai ei	.51
2. ”TANSSITAIDON TÄRKEYS LIIKUNNANOPETTAJALLE” –faktori (alfakerroin .84)	
liikunnanopetukseen tulisi sisältyä enemmän tanssiopintoja	.88
tulevaisuudessa liikunnanopettaja tarvitsee yhä enemmän tanssinopetukseen liittyviä taitoja	.80
3. ”TANSSIN ASEMA KOULUSSA” –faktori (alfakerroin .61)	
tanssin tulisi olla vapaasti valittava aine kouluissa	.74
tanssin tulisi olla oma oppiaineensa kouluissa	.56
tanssinopetuksen tulisi sisältyä koulun liikuntatunteihin	.41
tanssiopintojen tulisi olla vapaaehtoisia	.39

9.4 Tutkimuksen luotettavuus

Tutkimustulosten luotettavuudessa on kiinnitettävä huomio kahteen asiaan: ensinnäkin, miten luotettavia tutkimuksessa saadut tulokset ovat ja toiseksi, saadaanko tutkimuksessa käytetyillä menetelmillä todella vastaukset asetettuihin tutkimusongelmiin. Tutkimustulosten käyttökelpoisuus riippuu tulosten luotettavuudesta, yleistettävyyden laajuudesta ja merkityksestä ihmisten todellisuudessa. (Erätuuli, Leino & Yli-Luoma 1994, 98.) Eskola (1981, 78) toteaa, että on tärkeää pyrkiä mahdollisimman korkeaan mittauksen luotettavuuteen, koska mittaus on tutkimuksen perusta.

9.4.1 Reliabiliteetti

Reliabiliteetilla tarkoitetaan menetelmän tai mittauksen kykyä antaa ei-sattumanvaraisia tuloksia. Reliabiliteetti on sitä suurempi, mitä vähemmän tuloksissa on sattumanvaraisuutta. (Eskola 1981, 77.) Asennemittauksissa satunnaisvirheitä tulee usein, koska mittaustapahtuma on monimutkainen ja asenteiden mittaaminen on vaikeaa. Jopa vastaajan mielialan ailahtelut voivat aiheuttaa tuloksiin satunnaisvirhettä. (Alkula, Pöntinen & Ylöstalo 1995, 95.)

Reliabiliteetti voidaan jakaa sisäiseen ja ulkoiseen reliabiliteettiin. Sisäinen luotettavuus tarkoittaa satunnaisvirheiden puuttumista yksittäisten havaintojen kohdalla. Ulkoinen luotettavuus kertoo, kuinka hyvin tutkimusaineisto edustaa jotakin suurempaa perusjoukkoa. (Valkonen 1981, 53.)

Tutkimuksen reliabiliteettia voidaan mitata eri keinoin: uusintamittauksella, rinnakkaismittauksella tai Crohnbachin alfakertoimella, jota käytettiin tässä tutkimuksessa. Se perustuu siihen ajatukseen, että yhdeltä ulottuvuudelta mitattuna useat eri väittämällä korreloivat keskenään. (Alkula ym. 1995, 98-99.)

Faktorianalyysin tuloksena asenneväittämistä muodostettujen uusien asenneulottuvuuksien alfakertoimet vaihtelivat välillä .60 - .85, mikä kertoo ulottuvuuksien hyvästä sisäisestä luotettavuudesta. Mielenpitoita koulutanssista

kuvaavista väittämistä muodostettujen uusien ulottuvuuksien alfa-kertoimet vaihtelivat välillä .61 - .84, mikä kertoo näidenkin ulottuvuuksien hyvästä sisäisestä luotettavuudesta.

Tutkimuksen luotettavuutta pyrittiin ennen mittausta parantamaan suunnittelemalla kyselyn toteuttaminen etukäteen. Ennen kyselyn täyttämistä opiskelijoille annettiin tarkat vastausohjeet ja koska kysely toteutettiin tanssitunneilla ja kyselyn toteuttaja oli itse paikalla, ohjeita oli mahdollisuus saada myös vastaamisen aikana. Nämä edellä mainitut seikat mahdollistivat korkeat vastausprosentit. Ohjeiden saannin osalta kyselyn toteuttaminen onnistui hyvin, toisaalta kuitenkin sellaiset opiskelijat, jotka tekivät kyselyn kotonaan, eivät ohjeita luultavasti paljon kyselleet. Poissaolleille opiskelijoille pyrittiin välittämään kyselylomake täytettäväksi, jotta kaikki opiskelijat saataisiin tutkimukseen mukaan. Kyselylomake oli monisivuinen, mikä mahdollisesti vähensi opiskelijoiden keskittymistä vastaamiseen. Kuitenkin suurin osa oli täyttänyt lomakkeen paneutuen kysymyksiin ja perustellen esimerkiksi avointen kysymysten vastauksiaan.

9.4.2 Validiteetti

Validiteetilla tarkoitetaan tutkimuksen pätevyyttä eli mittauksen kykyä antaa tietoja siitä, mitä todella halutaan mitata (Eskola 1981, 85; Valkonen 1981, 67). Validiutta voidaan tarkastella eri näkökulmista. Systemaattisen virheen puuttumista voidaan havainnollistaa ennustevalidiuden, sisällöllisen validiuden ja rakennevalidiuden käsittein. Ennustevalidiudella tarkoitetaan mittarin kykyä kuvata oikein jotakin mittarin ulkopuolista ilmiötä. Sisällöllinen validius liittyy tutkimuksen kannalta tärkeiden käsitteiden ja mittarin yhdenmukaisuuteen. Rakennevalidius kertoo mittarin toimivuudesta koko tutkimusprosessissa. Näiden lisäksi voidaan mainita prosessivalidius, jolla tarkoitetaan yleensä kaikkien validiuden kannalta oleellisten tutkimusvaiheiden mahdollisimman tarkkaa kuvausta. Tähän vaiheeseen liittyy suoraan muun muassa operationalisointi, jossa käsitteitä pyritään liittämään empiriseen maailmaan. Validius on koko tutkimuksen ajan mielessä pidettävä tavoite. (Alkula 1995, 89-91.)

Tässä tutkimuksessa validiteettia pyrittiin parantamaan tarkastamalla kyselylomakkeen kysymykset etukäteen. Kysymykset pyrittiin tekemään selkeiksi ja ymmärrettäviksi, jotta saataisiin vastauksia asetettuihin ongelmiin ja jotta vastauksista tulisi loogisia. Vastausten perusteella näyttää siltä, että opiskelijat vastasivat kysymyksiin rehellisesti ja asioita punniten.

Menetelmänä kokonaistutkimukseen kysely sopi hyvin, koska sillä oli mahdollista saavuttaa suuri kohderyhmä. Kysely mahdollisti asenneosion lukuisat väittämät, joiden odotettiin kuvaavan pari- ja taidetanssiasenteiden eri ulottuvuuksia. Faktoriansalyysin tuloksena muodostuikin kymmenen paritanssiasenteita ja seitsemän taidetanssiasenteita kuvaavaa faktoria, jotka selittävät asenteita monipuolisesti eri näkökulmista. Niemisen (1998) väitöskirjassa tanssiasenteita on kuvattu karkeammin kuin tässä tutkimuksessa. Esimerkiksi kansantanssiasenteita on selitetty kahdella ulottuvuudella, toinen kansantanssin positiivisista vaikutuksista ja toinen kansantanssin yksinkertaisuudesta ja epäilmaisullisuudesta. Tässä tutkimuksessa asenteita käsiteltiin useasta eri näkökulmasta, esimerkiksi myös negatiivissävytteisillä ulottuvuuksilla ”outo miestanssija”, ”miehen tanssitaito” ja ”itsensä korostus”. Toisaalta lähtötilanne oli Niemisen (1998) tutkimuksessa erilainen kuin tässä työssä, sillä tanssimuodot oli eroteltu toisistaan (kansantanssi, kilpatanssi, baletti, moderni tanssi). Tässä työssä luokittelu oli tehty yksinkertaisemmin paritanssiin ja taidetanssiin.

Mielestämme faktoriansalyysi on kattava. Ainoastaan yllättävää oli, että taidetanssia kuvaaviin asennefaktoreihin ei muodostunut ollenkaan odotusten mukaista taidetta ja esteiikkaa kuvaavaa ulottuvuutta. Sen sijaan tällainen ulottuvuus muodostui paritanssiasenteita selittäneisiin ulottuvuuksiin. Asenneosioiden väittämät olivat samoja pari- ja taidetanssissa. Taidetanssiväittämät olivat kyselylomakkeessa viimeisimpinä ja koska näytti siltä, että kyselyn pituus vaikutti vastaamisen huolellisuuteen, voi olettaa opiskelijoiden vastaushalukkuuden vaikuttaneen tulokseen.

Koettua pätevyyttä opiskelijat arvioivat konkreettisesti janalla (0-10), johon he sijoittivat sekä omat taitonsa aikaisemmin että nykyiset taitonsa. Omat arviot tanssitaidoista ja tanssinopetustaidoista näyttivät realistisilta. Koska opiskelijat arvioivat sekä aikaisempia taitojaan että nykyisiä taitojaan kaikissa liikuntalajeissa, he todennäköisesti joutuivat arvioimaan todellista osaamistaan. Kaikkien lajien mukanaolo

kyselyssä antoi opiskelijoille vertailukohteen, jonka mukaan opiskelijat voivat arvioida tanssitaitojaan suhteessa muihin lajeihin.

Opiskelijoiden vastaushalukkuus kaikille yhteisiä rytmikka- ja tanssiopintoja koskevia mielipiteitä mitanneisiin avoimiin kysymyksiin oli kiitettävää. Kokonaan vastaamatta jättäneitä oli vain yksi opiskelija. Avoimilla kysymyksillä oli mahdollista saavuttaa opiskelijoiden todelliset mielipiteet, koska he joutuivat itse tuottamaan kuvauksia opinnoista. Kyselyn laatija ei ollut antanut lomakkeessa suuntia kehityskohteille tai opintojen hyvälle ja huonoille puolille.

Validiteettia voidaan tarkastella myös vertaamalla tutkimuksen tuloksia aikaisempiin tutkimuksiin ja teorioihin. Asennemittausten tulokset olivat samansuuntaisia kuin aikaisemmissa tutkimuksissa on osoitettu, esimerkiksi miesten asenteet olivat naisten asenteita kielteisempiä. Teorian mukaan olisi voinut olettaa kolmannen vuosikurssin opiskelijoiden tanssiasenteiden olevan kehittyneempiä kuin ensimmäisen vuosikurssin opiskelijoiden, sillä kokemukset tekevät asenteista kehittyneempiä, muun muassa varmempia ja käyttäytymiseen mahdollisesti heijastuvia. Toisaalta tätä tutkimusta ei voi täysin verrata edellä mainittuun tilanteeseen, koska ensimmäisen ja kolmannen vuosikurssin opiskelijat olivat eri henkilöitä.

10 TULOKSET

10.1 Paritanssiasenteiden kuvaus

Faktoriansalyysin pohjalta muodostettujen uusien summamuuttujien keskiarvoeroja riippumattomien muuttujien suhteen tutkittiin t-testillä. Riippumattomina muuttujina olivat sukupuoli, vuosikurssi, yläasteen ja lukion sijainti, tanssin määrä yläasteella ja lukiossa sekä opiskelijan ja hänen perheensä tanssiharrastuneisuus.

10.1.1 Sukupuolen yhteys paritanssiasenteisiin

Myönteisimpiä asenteet olivat "positiivisten vaikutusten" sekä "sosiaalisuuden ja tapakasvatuksen" ulottuvuuksilla. (Taulukko 4, s. 58.) Näillä ulottuvuuksilla keskiarvot liikkuivat välillä 3.24-3.55 maksimiarvon ollessa neljä. Liikunnanopiskelijoiden asenteiden mukaan paritanssilla on monia positiivisia vaikutuksia ja heidän mukaansa sen avulla voidaan oppia myös sosiaalisuutta ja tapoja. Alhaisimpia keskiarvot olivat "itsekeskeisyys" ja "outo miestanssija" -ulottuvuuksilla. Keskiarvot olivat pienempiä kuin kaksi (1.4-1.9) molemmilla faktoreilla. Liikunnanopiskelijat eivät näe paritanssijoita kovin itsekeskeisinä eivätkä he pidä paritansseista kiinnostuneita poikia kovin outoina.

Tutkittaessa miesten ja naisten itsekeskeisyyden ulottuvuutta oli keskiarvo miehillä 1.9 ja naisilla 1.5 ($p=.000$). Miesten asenteet kertovat, että he pitävät paritanssijoita itsekeskeisimpinä kuin naiset. Positiivisten vaikutusten summamuuttujalla naisten asenteet olivat miehiä myönteisempiä, ($p=.001$). Naiset näkevät paritanssin kaiken ikäisille sopivana, sosiaalistavana ja rentouttavana harrastuksena. "Outo miestanssija" -ulottuvuudella puolestaan oli keskiarvo miehillä 1.7 ja naisilla 1.4 ($p=.002$). Miehet näkivät paritanssia harrastavat miehet oudompana kuin naiset.

TAULUKKO 4. Miesten (N=44) ja naisten (N=57) paritanssiasenteiden kuvaus.

Asenne- muuttuja	Suku- puoli	ka	kh	t	p																																																																														
Itsekeskeisyys	mies	1.87	.45	3.66	.000***																																																																														
	nainen	1.53	.45			Positiiviset vaikutukset	mies	3.31	.41	-3.27	.001***	nainen	3.55	.32	Taide ja estetiikka	mies	2.99	.40	-1.23	.222	nainen	3.09	.44	Kilpailullisuus ja itsetunto	mies	2.89	.46	-1.79	.076	nainen	3.05	.48	Kiinnostus ja suosio	mies	2.68	.48	-1.19	.238	nainen	2.80	.53	Sosiaalisuus ja tapakasvatus	mies	3.24	.35	-1.90	.061	nainen	3.37	.31	Outo mies tanssija	mies	1.73	.56	3.26	.002**	nainen	1.42	.39	Fyysinen kunto	mies	2.63	.56	-3.39	.001***	nainen	3.04	.63	Miehen tanssi- taito	mies	2.10	.38	6.80	.000***	nainen	1.62	.34	Terveys	mies	2.76	.46	-2.66	.009**
Positiiviset vaikutukset	mies	3.31	.41	-3.27	.001***																																																																														
	nainen	3.55	.32			Taide ja estetiikka	mies	2.99	.40	-1.23	.222	nainen	3.09	.44	Kilpailullisuus ja itsetunto	mies	2.89	.46	-1.79	.076	nainen	3.05	.48	Kiinnostus ja suosio	mies	2.68	.48	-1.19	.238	nainen	2.80	.53	Sosiaalisuus ja tapakasvatus	mies	3.24	.35	-1.90	.061	nainen	3.37	.31	Outo mies tanssija	mies	1.73	.56	3.26	.002**	nainen	1.42	.39	Fyysinen kunto	mies	2.63	.56	-3.39	.001***	nainen	3.04	.63	Miehen tanssi- taito	mies	2.10	.38	6.80	.000***	nainen	1.62	.34	Terveys	mies	2.76	.46	-2.66	.009**	nainen	3.00	.43						
Taide ja estetiikka	mies	2.99	.40	-1.23	.222																																																																														
	nainen	3.09	.44			Kilpailullisuus ja itsetunto	mies	2.89	.46	-1.79	.076	nainen	3.05	.48	Kiinnostus ja suosio	mies	2.68	.48	-1.19	.238	nainen	2.80	.53	Sosiaalisuus ja tapakasvatus	mies	3.24	.35	-1.90	.061	nainen	3.37	.31	Outo mies tanssija	mies	1.73	.56	3.26	.002**	nainen	1.42	.39	Fyysinen kunto	mies	2.63	.56	-3.39	.001***	nainen	3.04	.63	Miehen tanssi- taito	mies	2.10	.38	6.80	.000***	nainen	1.62	.34	Terveys	mies	2.76	.46	-2.66	.009**	nainen	3.00	.43															
Kilpailullisuus ja itsetunto	mies	2.89	.46	-1.79	.076																																																																														
	nainen	3.05	.48			Kiinnostus ja suosio	mies	2.68	.48	-1.19	.238	nainen	2.80	.53	Sosiaalisuus ja tapakasvatus	mies	3.24	.35	-1.90	.061	nainen	3.37	.31	Outo mies tanssija	mies	1.73	.56	3.26	.002**	nainen	1.42	.39	Fyysinen kunto	mies	2.63	.56	-3.39	.001***	nainen	3.04	.63	Miehen tanssi- taito	mies	2.10	.38	6.80	.000***	nainen	1.62	.34	Terveys	mies	2.76	.46	-2.66	.009**	nainen	3.00	.43																								
Kiinnostus ja suosio	mies	2.68	.48	-1.19	.238																																																																														
	nainen	2.80	.53			Sosiaalisuus ja tapakasvatus	mies	3.24	.35	-1.90	.061	nainen	3.37	.31	Outo mies tanssija	mies	1.73	.56	3.26	.002**	nainen	1.42	.39	Fyysinen kunto	mies	2.63	.56	-3.39	.001***	nainen	3.04	.63	Miehen tanssi- taito	mies	2.10	.38	6.80	.000***	nainen	1.62	.34	Terveys	mies	2.76	.46	-2.66	.009**	nainen	3.00	.43																																	
Sosiaalisuus ja tapakasvatus	mies	3.24	.35	-1.90	.061																																																																														
	nainen	3.37	.31			Outo mies tanssija	mies	1.73	.56	3.26	.002**	nainen	1.42	.39	Fyysinen kunto	mies	2.63	.56	-3.39	.001***	nainen	3.04	.63	Miehen tanssi- taito	mies	2.10	.38	6.80	.000***	nainen	1.62	.34	Terveys	mies	2.76	.46	-2.66	.009**	nainen	3.00	.43																																										
Outo mies tanssija	mies	1.73	.56	3.26	.002**																																																																														
	nainen	1.42	.39			Fyysinen kunto	mies	2.63	.56	-3.39	.001***	nainen	3.04	.63	Miehen tanssi- taito	mies	2.10	.38	6.80	.000***	nainen	1.62	.34	Terveys	mies	2.76	.46	-2.66	.009**	nainen	3.00	.43																																																			
Fyysinen kunto	mies	2.63	.56	-3.39	.001***																																																																														
	nainen	3.04	.63			Miehen tanssi- taito	mies	2.10	.38	6.80	.000***	nainen	1.62	.34	Terveys	mies	2.76	.46	-2.66	.009**	nainen	3.00	.43																																																												
Miehen tanssi- taito	mies	2.10	.38	6.80	.000***																																																																														
	nainen	1.62	.34			Terveys	mies	2.76	.46	-2.66	.009**	nainen	3.00	.43																																																																					
Terveys	mies	2.76	.46	-2.66	.009**																																																																														
	nainen	3.00	.43																																																																																

(***p<.001, **p<.01, *p<.05)

Naiset asennoituvat myönteisemmin myös "fyysisen kunnan" -ulottuvuudella (p=.001). Naiset pitävät paritanssia hyvänä tapana hikoilla ja fyysisesti raskaana. "Miehen tanssitaito" -muuttujalla puolestaan naisten keskiarvo oli 1.6 ja miesten 2.1 (p=.000). Miehet pitävät poikia huonompina tanssijoina kuin naiset. Miesten mukaansa pojat eivät osaa ilmaista itseään paritansseilla ja miestanssija näyttää usein vaivautuneelta. Myös "terveyden" -ulottuvuudella miesten asenteet olivat kielteisempiä kuin naisten,

keskiarvon ollessa miehillä 2.8 ja naisilla 3.0 ($p=.009$). Paritanssit opettavat terveitä elämäntapoja ja auttavat painonhallinnassa enemmän naisten kuin miesten asenteiden mukaan.

"Kilpailullisuuden ja itsetunnon" -muuttujalla sekä "sosiaalisuuden ja tapakasvatuksen" -muuttujalla keskiarvojen erot eivät olleet tilastollisesti merkitseviä. Kuitenkin tulokset ovat suuntaa antavia ($p=.076$, $p=.061$). Naiset pitävät paritanssia kilpailullisempana kuin miehet. Naisten asenteiden mukaan paritanssijat ovat myös sinut itsensä ja kroppansa kanssa ja paritanssi opettaa yhteistyöhön vaadittavia kykyjä.

"Taide ja estetiikka" eikä "kiinnostavuus ja suosio" -muuttujilla ollut tilastollisesti merkitseviä eroja miesten ja naisten keskiarvojen välillä. Molemmilla sukupuolilla asenteet ovat samankaltaisia; paritanssi on liikunnallinen taidemuoto ja yhä useammat ihmiset ovat kiinnostuneita paritanssista.

Yleisenä tuloksena sukupuolten välisessä tarkastelussa voidaan todeta, että liikunnanopiskelijoiden sukupuolella on yhteyttä paritanssiasenteisiin. Tyttöjen ja poikien paritanssiasenteissa on merkitseviä eroja. Tyttöjen asenteet ovat odotetusti poikien asenteita myönteisempiä. Samansuuntaisia tuloksia on tullut esille mm. Morrisonin ja Krohnin (1997) tutkimuksessa.

10.1.2 Vuosikurssin yhteys paritanssiasenteisiin

Tutkittaessa liikunnanopiskelijoiden ensimmäisen ja kolmannen vuosikurssin paritanssiasenteita löytyivät tilastollisesti merkitsevät erot seuraavien kahden summamuuttujien kohdalla: "positiiviset vaikutukset" sekä "sosiaalisuus ja tapakasvatus" (liite 2). Ensimmäisen vuosikurssin opiskelijoiden keskiarvo oli 3.3 "positiivisten vaikutusten" -ulottuvuudella ja kolmannen vuosikurssin opiskelijoiden 3.5. Ero on tilastollisesti merkitsevä (p -arvo .005). "Sosiaalisuuden ja tapakasvatuksen" summamuuttujalla ensimmäisen vuosikurssin opiskelijoiden keskiarvo oli 3.2 ja kolmannen vuosikurssin opiskelijoiden 3.4 ($p=.001$). Kolmannen vuosikurssin opiskelijat pitävät paritanssia kaiken ikäisille sopivana harrastuksena, hyvänä kuntoliikuntamuotona sekä hyvänä tapana opettaa sosiaalisia taitoja useammin kuin ensimmäisen vuosikurssin opiskelijat.

10.1.3 Yläasteen ja lukion sijainnin yhteys paritanssiasenteisiin

Liikunnanopiskelijoista 39 ilmoitti käyneensä peruskoulun yläasteen maaseudulla tai maaseututaajamassa ja 62 puolestaan kaupungissa. Tutkittaessa eroja yläasteen sijainnin perusteella tilastollisesti melkein merkitsevä ero löytyi yhdellä ulottuvuudella, "fyysisen kunnan" -ulottuvuudella. Tällä summamuuttujalla maaseudulla tai maaseututaajamassa käyneiden opiskelijoiden keskiarvo oli 2.8 ja kaupungissa opiskelleiden 3.0. (p-arvo=.03). Kaupungissa yläasteen käyneet pitivät paritanssia fyysistä kuntoa vaativana lajina enemmän kuin maaseudulla yläasteen käyneet. (Liite 3.)

Lukion puolestaan ilmoitti käyneensä maaseudulla tai maaseututaajamassa 24 opiskelijaa ja kaupungissa 73 opiskelijaa. Tilastollisesti merkitseviä eroja ei löytynyt millään ulottuvuudella vertailtaessa maaseudulla tai kaupungissa lukion käyneiden ulottuvuuksien keskiarvoeroja. (Liite 4.)

10.1.4 Yläasteen ja lukion tanssituntien määrän yhteys paritanssiasenteisiin

Liikunnanopiskelijoista 90 ilmoitti, että yläasteella ei ollut tanssia juuri ollenkaan tai sitä oli jonkin verran. Opiskelijoista 11 puolestaan ilmoitti, että yläasteella oli tanssia melko paljon tai hyvin paljon. Näiden ryhmien keskiarvot eivät poikenneet toisistaan merkitsevästi; asenteet ovat molemmissa ryhmissä samankaltaisia. (Liite 5.)

Lukiossa tanssia ei ollut juuri ollenkaan tai sitä oli jonkin verran 80 liikunnanopiskelijalla. Sen sijaan 17 opiskelijalla oli lukiossa tanssia melko paljon tai hyvin paljon. Tilastollisesti merkitseviä eroja ei löytynyt millään summamuuttujalla vertailtaessa edellä mainittujen ryhmien keskiarvoja. Myöskin näissä ryhmissä liikunnanopiskelijoiden paritanssiasenteet ovat samankaltaisia. (Liite 6.)

10.1.5 Liikunnanopiskelijan ja hänen perheensä tanssiharrastuneisuuden yhteys paritanssiasenteisiin

Tutkimuksessa mukana olleista liikunnanopiskelijoista 57 kertoi harrastaneensa tanssia vapaa-aikanaan. Sen sijaan 44 ilmoitti, ettei ollut harrastanut säännöllisesti mitään tanssia. Tilastollisesti melkein merkitsevät erot löytyivät seuraavilla ulottuvuuksilla: "sosiaalisuus ja tapakasvatus" sekä "terveys" -ulottuvuus (taulukko 5). "Sosiaalisuuden

ja tapakasvatuksen" summamuuttujalla tanssia harrastaneiden keskiarvo oli 3.2 ja tanssia harrastamattomien 3.4 ($p=.02$). Tanssia harrastaneiden asenteiden mukaan paritanssilla ei ole niin merkittävää sosiaalista vaikutusta kuin tanssia harrastamattomien asenteiden mukaan. Kuitenkin molemmilla ryhmillä asenteet tällä ulottuvuudella ovat hyvin myönteisiä. "Terveysten" summamuuttujalla tanssia harrastaneiden keskiarvo oli 2.8 ja tanssia harrastamattomien 3.0. Saadut arvot ($p=.05$) osoittavat, että ero on tilastollisesti melkein merkitsevä. Tanssia harrastamattomien asenteet painottavat paritanssin terveydellistä merkitystä enemmän kuin tanssia harrastaneiden.

TAULUKKO 5. Tanssiharrastus vapaa-aikana

Asennemuuttuja	Kyllä (n=57)		sig.	En (n=44)	
	ka	kh		ka	s
Itsekeskeisyys	1.70	.51		1.64	.45
Positiiviset vaikutukset	3.42	.39		3.49	.36
Taide ja estetiikka	3.00	.41		3.10	.43
Kilpailullisuus ja itsetunto	2.94	.44		3.03	.53
Kiinnostavuus ja suosio	2.77	.48		2.72	.56
Sosiaalisuus ja tapakasvatus	3.24	.34	*	3.40	.31
Outo miestanssija	1.57	.50		1.53	.50
Fyysinen kunto	2.96	.57		2.72	.69
Miehen tanssitaito	1.84	.44		1.82	.42
Terveys	2.81	.42	*	2.99	.49

(* $p<.05$)

Liikunnanopiskelijoista 42 ilmoitti, että tanssi on kuulunut jonkin muun perheenjäsenen harrastuksiin lapsuudessa. Opiskelijoista 59 puolestaan ilmoitti, ettei hänen lapsuuden perheessä harrastanut kukaan tanssia. Tilastollisesti merkitseviä eroja ei löytynyt millään summamuuttujalla vertailtaessa keskiarvoja perheen harrastamisen tai perheen harrastamattomuuden välillä. Molemmissa ryhmissä paritanssiasenteet ovat samankaltaisia. (Liite 7.)

10.2 Taidetanssiasenteiden kuvaus

10.2.1 Sukupuolen yhteys taidetanssiasenteisiin

Asenteet olivat myönteisiä kaikilla seitsemällä ulottuvuudella: jokainen keskiarvo ylittää arvon kaksi. Positiivisimpia asenteet olivat "kunto- ja terveys" sekä "rentoutumisen" ulottuvuuksilla, joilla keskiarvot olivat 2.86-3.34 välillä (taulukko 6). Liikunnanopiskelijat näkevät taidetanssin hyvänä tapana huolehtia painosta sekä "ladata akut". Alhaisimmat keskiarvot olivat "itsekorostuksen" -ulottuvuudella, jolla miesten keskiarvo oli 2.44 ja naisten 2.26. Arvot osoittavat, että liikunnanopiskelijat eivät näe taidetanssijoiden keikaroivan omilla taidoillaan kovinkaan usein.

TAULUKKO 6. Miesten (N=44) ja naisten (N=57) taidetanssiasenteiden kuvaus.

Asenne- muuttuja	Suku- puoli	ka	kh	t	p																																																			
Tanssin sopivuus	mies	2.53	.52	-6.56	.000***																																																			
	nainen	3.13	.36			Itsekorostus	mies	2.44	.52	1.59	.114	nainen	2.26	.55	Kiinnostus ja suosio	mies	2.69	.53	-3.00	.003**	nainen	3.01	.53	Sosiaalisuus	mies	2.79	.43	.067	.947	nainen	2.78	.49	Kunto ja terveys	mies	3.07	.49	-2.34	.021*	nainen	3.32	.53	Rentoutumi- nen	mies	2.86	.50	-4.16	.000***	nainen	3.34	.64	Itsetunto	mies	2.90	.52	-2.30	.024*
Itsekorostus	mies	2.44	.52	1.59	.114																																																			
	nainen	2.26	.55			Kiinnostus ja suosio	mies	2.69	.53	-3.00	.003**	nainen	3.01	.53	Sosiaalisuus	mies	2.79	.43	.067	.947	nainen	2.78	.49	Kunto ja terveys	mies	3.07	.49	-2.34	.021*	nainen	3.32	.53	Rentoutumi- nen	mies	2.86	.50	-4.16	.000***	nainen	3.34	.64	Itsetunto	mies	2.90	.52	-2.30	.024*	nainen	3.12	.46						
Kiinnostus ja suosio	mies	2.69	.53	-3.00	.003**																																																			
	nainen	3.01	.53			Sosiaalisuus	mies	2.79	.43	.067	.947	nainen	2.78	.49	Kunto ja terveys	mies	3.07	.49	-2.34	.021*	nainen	3.32	.53	Rentoutumi- nen	mies	2.86	.50	-4.16	.000***	nainen	3.34	.64	Itsetunto	mies	2.90	.52	-2.30	.024*	nainen	3.12	.46															
Sosiaalisuus	mies	2.79	.43	.067	.947																																																			
	nainen	2.78	.49			Kunto ja terveys	mies	3.07	.49	-2.34	.021*	nainen	3.32	.53	Rentoutumi- nen	mies	2.86	.50	-4.16	.000***	nainen	3.34	.64	Itsetunto	mies	2.90	.52	-2.30	.024*	nainen	3.12	.46																								
Kunto ja terveys	mies	3.07	.49	-2.34	.021*																																																			
	nainen	3.32	.53			Rentoutumi- nen	mies	2.86	.50	-4.16	.000***	nainen	3.34	.64	Itsetunto	mies	2.90	.52	-2.30	.024*	nainen	3.12	.46																																	
Rentoutumi- nen	mies	2.86	.50	-4.16	.000***																																																			
	nainen	3.34	.64			Itsetunto	mies	2.90	.52	-2.30	.024*	nainen	3.12	.46																																										
Itsetunto	mies	2.90	.52	-2.30	.024*																																																			
	nainen	3.12	.46																																																					

(***p<.001, **p<.01, *p<.05)

Taidetanssin "sopivuus" -ulottuvuudella keskiarvo oli miehillä 2.5 ja naisilla 3.1 ($p=.000$). Naisten asenteiden mukaan taidetanssi sopii hyvin sekä pojille että tytöille. Taidetanssi näyttää myös sopivan eri ikäisille ihmisille ja se voi antaa onnistumisen elämyksiä myös ei-urheilulliselle oppilaalle.

Naisten asenteet painottavat myös taidetanssin rentouttavaa merkitystä. Taidetanssi nähdään hyvänä vastapainona arkipäivän aherruksille. "Rentoutumisen" -ulottuvuudella keskiarvojen ero oli tilastollisesti erittäin merkitsevä ($p=.000$) keskiarvon ollessa miehillä 2.9 ja naisilla 3.3.

"Kiinnostuksen ja suosion" -ulottuvuudella miesten keskiarvo oli 2.7 ja naisten 3.0 ($p=.003$). Jälleen naisten asenteet olivat miesten asenteita myönteisempiä; naisten mukaan taidetanssi on kiinnostava ja suosittu harrastus edelleen. "Kunto- ja terveys" -faktorilla naisten asenteet kertovat, että taidetanssi on tehokas tapa hikoilla ja että se edistää terveyttä. Keskiarvo oli miehillä 3.1 ja naisilla 3.3 ($p=.021$). "Itsetunnon" -ulottuvuudella keskiarvojen ero on tilastollisesti melkein merkitsevä ($p=.024$). Naisten asenteet kertovat, että taidetanssia harrastava nuori omaa terveen itsetunnon ja hän on sinut itsensä ja kroppansa kanssa.

"Itsekorostuksen ja sosiaalisuuden" -summamuuttujilla ei miesten ja naisten keskiarvoissa ollut eroa. Sekä miehet että naiset pitävät taidetanssia luontevana tapana tutustua vastakkaiseen sukupuoleen ja sen nähdään opettavan myös yhteistyötaitoja.

Yksittäisten taidetta ja estetiikkaa kuvaavien väittämien keskiarvoissa oli miesten ja naisten välillä tilastollisesti merkitseviä eroja. "*Taidetanssi on kaunista katseltavaa*" -väittämän keskiarvo oli miehillä 3.20 ja naisilla 3.74 ($p=.000$). Naisten asenteet olivat miesten asenteita myönteisempiä. Väittämän "*taidetanssi opettaa arvostamaan taiteita*" keskiarvo oli miehillä 3.18 ja naisilla 3.44 ($p=.033$). Naisten taidetanssiasenteet painottavat miehiä enemmän tanssin taiteellista merkitystä.

10.2.2 Vuosikurssin yhteys taidetanssiasenteisiin

Vuosikurssilla ei näyttäisi olevan kovin merkittävää yhteyttä liikunnanopiskelijoiden taidetanssiasenteisiin. (Liite 8.) Tilastollisesti melkein merkitsevä ero oli "kunto- ja

terveys" -ulottuvuudelta, jolla ensimmäisen vuosikurssin keskiarvo oli 3.1 ja kolmannen vuosikurssin 3.3 ($p=.03$). Kolmannen vuosikurssin opiskelijoiden asenteet painottavat taidetanssin terveydellistä merkitystä ensimmäisen vuosikurssin opiskelijoiden asenteita enemmän. Myöskään yksittäisten väittämien, jotka kuvaavat taidetanssin estetiikan ja taiteen merkitystä, keskiarvoissa ei ollut eroja vuosikurssien välillä.

10.2.3 Yläasteen ja lukion sijainnin sekä tanssin määrän yhteys taidetanssiasenteisiin

Yläasteen ja lukion sijainnilla ei tulosten mukaan ole yhteyttä liikunnanopiskelijoiden taidetanssiasenteisiin. Asenteet ovat samankaltaisia sekä maaseudulla että kaupungissa koulunsa käyneillä kaikilla ulottuvuuksilla. Myöskään yläasteella ja lukiossa annetulla tanssin opetuksen määrällä ei näyttäisi olevan yhteyttä taidetanssiasenteisiin. (Liitteet 9-12.)

10.2.4 Liikunnanopiskelijan ja hänen perheensä tanssiharrastuneisuuden yhteys taidetanssiasenteisiin

Tanssin harrastajat painottavat tanssia harrastamattomia enemmän taidetanssin rentouttavaa merkitystä. Tanssin harrastajat näkevät tanssin hyvänä vastapainona arkipäivän aherruksille ja he pitävät sitä rentouttavana. "Rentoutumisen" -ulottuvuudella tanssin harrastajien keskiarvo oli 3.24 ja tanssia ei -harrastajien 2.99 ($p=.050$). Tanssin harrastajat pitävät taidetanssia myös sopivampana harrastuksena molemmille sukupuolille ja eri ikäisille ihmisille kuin tanssia ei -harrastajat. "Sopivuus" -ulottuvuudella tanssin harrastajien keskiarvo oli 2.98 ja tanssia ei -harrastajien 2.72 ($p=.012$). Taidetanssin esteettistä ulottuvuutta kuvaavan väittämän "*taidetanssi on kaunista katseltavaa*" keskiarvoissa oli tilastollisesti melkein merkitsevä ero tanssia harrastavien keskiarvon ollessa 3.61 ja ei-harrastavien 3.36 ($p=.041$). Tanssin harrastajat pitävät taidetanssia esteettisesti kauniina katseltavana enemmän kuin tanssia ei-harrastavat. Väittämän "*taidetanssi opettaa arvostamaan taitteita*" keskiarvoissa ei ollut eroa. (Liite 13.)

Sen sijaan perheen tanssiharrastuneisuudella ei näytä olevan yhteyttä liikunnanopiskelijan taidetanssiasenteisiin. Asenteet ovat samankaltaisia kaikilla ulottuvuuksilla. (Liite 14.)

10.3 Opiskelijoiden tanssitaidot ja tanssinopetustaidot

Opiskelijat arvioivat sekä henkilökohtaista tanssitaitoaan että tanssinopetustaitoaan asteikolla 0-10. Opiskelijat kokivat henkilökohtaiset tanssitaitonsa paremmaksi kuin tanssinopetustaitonsa. Omien taitojen osalta opiskelijoiden taso näyttäisi olevan melko hyvä; arviot vaihtelivat viidestä yhdeksään ja keskiarvoksi saatiin 7.29. Opetustaito ylttäisi vain tyydyttävään tasoon; arvioita annettiin kahden ja yhdeksän väliltä ja keskiarvoksi saatiin 5.97. Tarkastellessa opiskelijoiden arvioita aikaisemmasta henkilökohtaisesta tanssitaidosta ja tanssinopetustaidosta voidaan olettaa opiskelijoiden kehittyneen koulutuksensa aikana. Aikaisemman koetun henkilökohtaisen tanssitaidon keskiarvo oli 4.33 ja tanssinopetustaidon 3.06.

Edellisten kuvailujen perusteella nousseen mielenkiinnon vuoksi päätettiin tanssin vertailukohteeksi ottaa koettu henkilökohtainen taito ja opetustaito palloilussa. Palloilu yhtenä lajiryhmänä liikunnanopettajakoulutuksessa pitää sisällään monipuolisen kirjon erilaisia palloilulajeja, kuten tanssi eri tanssimuotoja, ja vaatii opiskelijoilta monenlaisten taitojen omaksumista. Lisäksi palloilun voisi olettaa olevan tanssia läheisempi liikuntamuoto miesopiskelijoille tai miesopiskelijoiden omaksuvan helpommin palloilun kuin tanssin taitoja.

Palloilussa henkilökohtaisen taidon keskiarvo oli 7.66 ja palloilun opetustaidon 7.50. Opiskelijat kokivat palloilu- ja palloilun opetustaitonsa hieman paremmiksi kuin tanssitaitonsa. Tämä voi osaltaan johtua palloilun ”arkipäiväisemmästä” asemasta esimerkiksi lasten ja nuorten vapaa-aikana, sillä tanssia harrastetaan harvemmin ja yleensä ohjatusti, kun taas pallopelejä pelataan paljon ja usein kodin pihapiirissä.

10.3.1 Sukupuolen yhteys koettuun henkilökohtaiseen taitoon ja koettuun tanssinopetustaitoon

Tutkittaessa sukupuolen yhteyttä koettuun henkilökohtaiseen taitoon, miesten keskiarvo oli 6.59 ja naisten 7.80. T-testillä tutkittiin keskiarvojen eron tilastollista merkitsevyyttä ja todettiin, että ero oli erittäin merkitsevä ($p=.001$). Naiset kokivat henkilökohtaiset taitonsa paremmiksi kuin miehet. (Taulukko 7, s.66)

TAULUKKO 7. Naisten ja miesten pisteet koetussa henkilökohtaisessa tanssitaidossa ja koetussa tanssinopetustaidossa.

	Sukup	N	ka	kh	t	p
Oma taito	Miehet	22	6.59	1.32	-3.60	.001
	Naiset	30	7.80	1.00		
Opetustaito	Miehet	21	5.45	1.51	-1.73	.090
	Naiset	29	6.34	1.98		

Tutkittaessa sukupuolen yhteyttä koettuun opetustaitoon, miesten keskiarvo oli 5.45 ja naisten 6.34. Sukupuolella ei ollut tilastollisessa mielessä yhteyttä koettuun tanssinopetustaitoon ($p=.090$). Tulosta selittää osaltaan tanssinopetusarvioiden suurempi hajonta. (Taulukko 7.)

Tutkittaessa sukupuolen yhteyttä koettuun henkilökohtaiseen taitoon ja opetustaitoon palloilussa, miesten keskiarvo oli oman taidon osalta 8.57 ja naisten 6.97. Opetustaidossa miesten keskiarvo oli 8.38 ja naisten 6.81. T-testi osoitti keskiarvojen erojen olevan erittäin merkitseviä ($p=.000$) molemmissa taidoissa, mikä kertoi miesten kokevan sekä henkilökohtaiset että opetustaitonsa palloilussa naisia paremmiksi. (Liite 16.)

Tämä vertailu tanssin ja palloilun kesken oli mielenkiintoinen jo sen vuoksi, että naisliikunnanopettajien on todettu opettavan koulussa miehiä enemmän tanssia. Miehet puolestaan opettavat naisia enemmän palloilua. Koetulla taidolla voisi olettaa olevan merkitystä lajien väliseen painotukseen opetustyössä.

10.3.2 Harrastuneisuuden yhteys koettuun henkilökohtaiseen taitoon ja koettuun tanssinopetustaitoon

Kolmannen vuosikurssin opiskelijoista 26 (49.1%) ilmoitti harrastavansa tanssia vapaa-ajallaan. Pääosa kolmannen vuosikurssin tanssinharrastajista oli naisia: harrastajista 22 (84.6%) oli naisia ja 4 (15.4%) miehiä. Tutkittaessa harrastuneisuuden yhteyttä koettuun henkilökohtaiseen taitoon ja koettuun tanssinopetustaitoon otettiin huomioon opintojen ulkopuolella tapahtuva tanssin harrastus (kyllä/ei).

Koetun henkilökohtaisen taidon osalta tanssia harrastavien keskiarvo oli 7.76 ja ei harrastavien 6.85. T-testi osoitti, että keskiarvojen ero oli tilastollisesti merkitsevä ($p=.009$). Tanssia harrastavat kokivat henkilökohtaiset taitonsa paremmiksi kuin ei harrastavat. Tulos oli odotettu, mutta taidon arvioissa eron olisi odottanut olevan suurempi tanssin harrastajien hyväksi. (Taulukko 8.)

TAULUKKO 8. Harrastuneisuuden yhteys koettuun henkilökohtaiseen taitoon ja koettuun tanssinopetustaitoon.

		N	ka	kh	t	p
Oma taito	Harrastajat	25	7.76	1.10	2.70	.009
	Ei harr.	27	6.85	1.31		
Opetustaito	Harrastajat	25	6.64	1.63	2.75	.008
	Ei harr.	25	5.30	1.81		

Koetun tanssinopetustaidon osalta tanssia harrastavien keskiarvo oli 6.64 ja ei harrastavien 5.30. Keskiarvojen ero oli tilastollisesti merkitsevä ($p=.005$). Tanssin harrastajat kokivat myös tanssinopetustaitonsa ei harrastajia paremmiksi. (Taulukko 8.)

Ristiintaulukointi (taulukko 9) osoittaa pääosan tanssinharrastajista olleen naisia (84.6%).

TAULUKKO 9. Tanssin harrastaminen sukupuolen mukaan.

Tanssiharrastus	Miehet	Naiset	Yhteensä
Kyllä	4	22	26
Ei	18	9	27
Yhteensä	22	31	53

Koska tanssin harrastajat olivat pääosin naisia, päätettiin vielä tutkia tanssia harrastavien naisten ja ei harrastavien naisten koettua pätevyyttä tanssissa.

Naisharrastajien keskiarvo omassa henkilökohtaisessa taidossa oli 7.95 ja ei-harrastajien 7.44. T-testi osoitti, ettei keskiarvojen ero ollut tilastollisesti merkitsevä ($p=0.206$). Harrastuneisuus tanssissa ei vaikuttanut naisopiskelijoiden kokemuksiin omista taidoistaan ja tanssiopetustaidoistaan.

Tanssinopetustaitojen keskiarvo naisharrastajilla oli 6.57 ja ei-harrastajilla 5.75. T-testillä todettiin, ettei keskiarvojen erolla ollut tilastollista merkitsevyyttä ($p=0.328$). Harrastuneisuus ei vaikuttanut myöskään naisopiskelijoiden kokemaan tanssinopetustaitoon. Tulosten voi sanoa yllättäneen, vaikka tuloksia selittää osaltaan pieni otos ja ei-harrastajien vähyys suhteessa harrastajiin.

10.3.3 Aikaisemman tanssinopetuskokemuksen yhteys koettuun henkilökohtaiseen taitoon ja koettuun tanssinopetustaitoon

Tutkittaessa aikaisemman opetuskokemuksen yhteyttä koettuun henkilökohtaiseen taitoon ja koettuun tanssinopetustaitoon otettiin huomioon opintojen ulkopuolella tapahtunut tanssin opettaminen (kyllä/ei). Tanssinopettajana oli toiminut yhteensä 11 opiskelijaa (20.8%).

Ristiintaulukointi osoittaa tanssinopetuskokemusta omaavien opiskelijoiden olleen yhtä lukuun ottamatta naisia. (Taulukko 10.)

TAULUKKO 10. Aikaisempi tanssinopetuskokemus sukupuolen mukaan.

Tanssin opettajana	Miehet	Naiset	Yhteensä
Kyllä	1	10	11
Ei	20	21	41
Yhteensä	21	31	52

Koska aiemmin tanssia opettaneet olivat pääosin naisia, tutkittiin vielä naisten osalta opettaneiden ja ei opettaneiden koettua pätevyyttä tanssissa.

Aiemmin tanssia opettaneiden naisten keskiarvo omassa henkilökohtaisessa taidossa oli 8.55 ja ei opettaneiden 7.43. T-testi osoitti keskiarvojen eron olevan tilastollisesti merkitsevä ($p=0.002$). Vaikka opettaneiden joukko oli pieni, tuloksen voi arvella johtuvan siitä, että tanssiopetusta tekevät ovat usein harrastaneet tanssia melko kauan ja heidän oma taitonsa on kehittynyt hyväksi.

TAULUKKO 11. Aikaisemman tanssinopetuskokemuksen yhteys koettuun henkilökohtaiseen tanssitaitoon ja tanssinopetustaitoon naisilla.

		N	ka	kh	t	p
Oma taito	Opettanut	10	8.55	.69	3.41	.002
	Ei-opettanut	21	7.43	.92		

Edellisen tuloksen perusteella voitiin olettaa, että aiemmin tanssia opettaneet naiset kokisivat myös tanssinopetustaitonsa paremmiksi kuin ei opettaneet. T-testi osoitti oletuksen paikkansapitävyyden: Keskiarvot olivat 7.85 (opettaneet) ja 5.55 (ei opettaneet) ja niiden ero oli tilastollisesti erittäin merkitsevä ($p=.000$).

10.3.4 Peruskoulun ja lukion tanssin määrän yhteys koettuun henkilökohtaiseen tanssitaitoon ja koettuun tanssinopetustaitoon

Kaikkien opiskelijoiden kesken tanssin määrä koulussa vaihteli suuresti. Vähimmillään tanssikertoja oli ollut kaksi ja enimmillään 50 kertaa. Kyselyssä aikaisemman kouluajan tanssin määrää kysyttiin erottamalla peruskoulu ja lukio mutta aineiston käsittelyvaiheessa opiskelijoiden ilmoittamat tanssikertojen määrät yhdistettiin, jotta voitiin tehdä jako vähän ja paljon tanssineisiin.

Kolmannen vuosikurssin osalta peruskoulussa alle 10 kertaa tanssia oli ollut 67.9% opiskelijoista ja yli 10 kertaa 32.1% opiskelijoista. Lukiossa alle 10 kertaa tanssineita oli 58.5% ja yli 10 kertaa tanssineita 41.5%. Niitä, joilla oli sekä peruskoulussa että lukiossa ollut tanssia alle 10 kertaa, oli 27 (50.9%). Yli 10 kertaa sekä peruskoulussa että lukiossa tanssineita oli 13 (24.5%).

Tutkittaessa peruskoulun ja lukion tanssin määrän yhteyttä koettuun henkilökohtaiseen taitoon ja koettuun tanssinopetustaitoon opiskelijoista muodostettiin ensin kolme ryhmää: ne, joilla oli ollut peruskoulussa sekä lukiossa alle ja yli 10 kertaa tanssia ja ne, joilla oli tanssin määrä vaihdellut peruskoulun ja lukion kesken. (Taulukko 12, s.71)

TAULUKKO 12. Tanssin määrä koulussa sukupuolen mukaan.

Tanssin määrä peruskoulussa ja lukiossa	Miehet	Naiset	Yhteensä
Molemmissa <10 kertaa	13	14	27
Toisessa <10, toisessa \geq 10 kertaa	5	8	13
Molemmissa \geq 10 kertaa	4	9	13
Yhteensä	22	31	53

Tässä tutkimuksessa T-testillä verrattiin alle 10 ja yli 10 kertaa molemmissa kouluissa tanssineiden koettua henkilökohtaista taitoa ja tanssiopetustaitoa.

Koetun henkilökohtaisen taidon osalta kouluissa vähemmän tanssineiden keskiarvo oli 7.24 ja enemmän tanssineiden 7.42. T-testi osoitti, ettei keskiarvojen ero ollut tilastollisesti merkitsevä ($p=.677$).

Koetun tanssinopetustaidon osalta vähemmän tanssineiden keskiarvo oli 6.18 ja enemmän tanssineiden 6.08. Keskiarvojen erolla ei ollut tilastollista merkitsevyyttä ($p=.869$).

Oman taidon ja opetustaidon kehittymisen kannalta 10 kertaa tanssia kouluissa näyttäisi olevan riittämätön määrä. Niiden opiskelijoiden, joilla tanssia oli ollut 10 tai yli 10 kertaa, ei tämän tutkimuksen perusteella voida sanoa kokevansa taitojaan paremmiksi kuin vähemmän tanssineet. Jos otos olisi isompi, voitaisiin tanssin määrän luokittelua muuttamalla tutkia esimerkiksi alle 10 kertaa ja yli 30 kertaa kouluaikaanaan tanssineiden koettua pätevyyttä tanssissa.

10.4 Koetun pätevyyden yhteys pari- ja taidetanssiasenteisiin

Selvitettäessä oliko opiskelijoiden koetulla pätevyydellä eli henkilökohtaisella taidolla ja tanssinopetustaidolla yhteyttä pari- ja taidetanssiasenteisiin, tutkittiin muuttujien

välisiä korrelaatioita Pearsonin tulomomenttikorrelaatiokertoimen avulla. (Taulukko 13.)

TAULUKKO 13. Korrelaatiomatriisi koetun pätevyyden yhteydestä tanssiasenteisiin.

Faktori	Oma taito	Opetustaito
Paritanssi		
Itsekeskeisyys	-.182	-.169
Positiiviset vaikutukset	.428**	.492**
Taide ja estetiikka	.194	.143
Kilpailullisuus ja itsetunto	.195	.136
Kiinnostavuus ja suosio	.109	.197
Sosiaalisuus ja tapakasvatus	.389**	.300**
Outo miestanssija	-.269**	-.273**
Fyysinen kunto	.288**	.400**
Miehen tanssitaito	-.347**	-.282**
Terveys	.231*	.303**
Taidetanssi		
Sopivuus	.233*	.262*
Itsensä korostus	.031	.034
Kiinnostavuus ja suosio	.142	.260*
Sosiaalisuus	.151	.280**
Kunto- ja terveys	.240*	.241*
Rentoutuminen	.333**	.275**
Itsetunto	.142	.275**

(**p<.01, *p<.05)

Taulukosta selviää, että koetulla pätevyydellä oli heikko tai kohtalainen yhteys joihinkin pari- ja taidetanssiasenneulottuvuuksiin. Omalla taidolla oli kohtalainen yhteys ”positiiviset vaikutukset” –ulottuvuuteen ($r=.43$). Muiden asenneulottuvuuksien kanssa oma taito korreloi heikosti tai ei ollenkaan. Opetustaidolla oli kohtalainen yhteys ”positiiviset vaikutukset” –ulottuvuuteen ($r=.49$) ja ”fyysinen kunto” –ulottuvuuteen ($r=.40$).

10.5 Opiskelijoiden mielipiteitä ja käsityksiä rytmiiikka- ja tanssiopintojen määrästä ja sisällöstä

75.5 % kaikista kyselyyn vastanneista opiskelijoista haluaisi muuttaa rytmiiikka- ja tanssiopintojen tuntimääriä ja sisältöjä.

Kaikki jonkinlaista muutosta haluavat esittivät yhden tai useamman muutoskohteen opintojen määrään tai sisältöön liittyen. Suurin osa, 56.5% naisista ja 64.7% miehistä, mainitsivat vain yhden muutoskohteen. Enemmän kuin yhden mainitsi naisista 43.5% ja miehistä 35.3%. Kukaan ei kuitenkaan maininnut kolmea enempää asioita, joita haluaisi muutettavan.

Selvästi eniten toivottu muutos oli rytmiiikka- ja tanssiopintojen tuntimäärän kasvattaminen. Se mainittiin kaikkiaan 27 kertaa. Sekä nais- että miesopiskelijoiden vastauksissa tuntimäärän lisääminen hallitsi. Perusteluina tuntimäärän kasvattamiselle opiskelijat esittivät muun muassa seuraavia asioita:

”...perustaitojen kehittämiseksi ja rutinoitumiseksi.”

(Miesopiskelija)

”...saataisiin käytännön opetusta enemmän, tulisi opetuskokemuksia ja rima alenisi.”

(Miesopiskelija)

”...jotta saataisiin kaikkia tanssimuotoja tasapuolisesti mukaan opetukseen.”

(Naisopiskelija)

”...lajin hallinnan oppimiseen sekä opetusharjoitteluun. Jos jotakin lajia on vain yksi kerta vuodessa (es. jazztanssi) sisältöön pitäisi kuulua enemmän vinkkejä opettamisesta ja liikkeistä, koska yksi tunti ei läheskään anna kuvaa lajista.”

(Naisopiskelija)

Melko paljon, yhteensä 18 kertaa, saivat mainintoja tanssiopintojen sisällön painotukseen liittyvät asiat eli eri tanssilajien harjoittelumäärän suhteet. Opiskelijat toivoivat enemmän nuoria kiinnostavia lajeja, kuten street dance ja hip hop, aerobicia, itseilmaisua ja luovaa musiikkiliikuntaa. Perusteluna pidettiin ajankohtaisuutta eli koululaisten mielenkiintoa kyseisiin lajeihin ja lajin vähäistä aiempaa opiskelua. Näytti

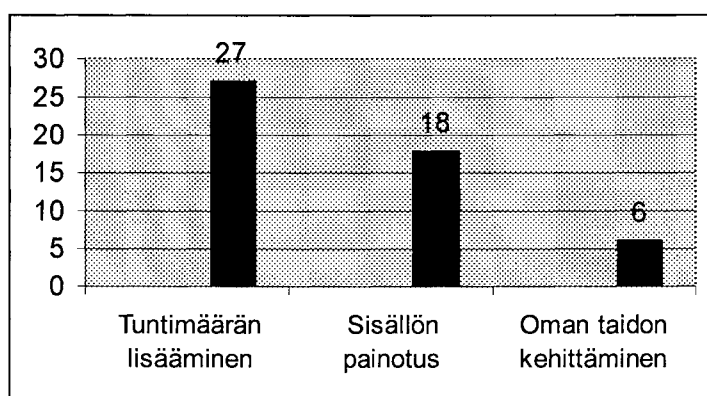
siltä, että myös oma kiinnostus innosti lajitoivomuksiin; rock, lambada ja disco olivat erään opiskelijan toivomusten listalla.

Eräs miesopiskelija ilmaisi ja perusteli vastauksensa ytimekkäästi:

”Lisää tunteja, nykyaikaisia, nuoria kiinnostavia tanssimuotoja enemmän, itseilmaisua lisää. Tanssi lisää suvaitsevaisuutta, itsevarmuutta ja rytmitajua.”

Opiskelijat näyttivät kaipaavan myös oman taidon lisäharjoittelua. Oma taito sai yhteensä kuusi mainintaa. Käsitteen alle liitettiin (vastauksien käsittelyssä) perusrytmiikan, koordinaatiokyvyn ja perustaitojen lisäharjoittelu. Perusrytmiikka todettiin hyväksi pohjaksi muillekin lajeille. Toinen perustelu liittyi musiikin laskemiseen ja kuunteluun; rytmin löytäminen voi olla joillekin hyvinkin vaikeaa.

Muita ehdotettuja muutoksia olivat: lisäteoria tai -kirjallisuus, luentojen liittäminen käytännön yhteyteen, lisävinkit opetukseen tai joitakin ”opetuskikkoja” ja opetusharjoittelun lisääminen. Mielenkiintoista oli se, ettei opetusharjoittelun vähyys, joka oli selkeästi opiskelijoiden mielestä yksi miinus opinnoissa, näkynyt näissä vastauksissa. Opetusvinkit ja -harjoittelu esiintyivät vain viiden opiskelijan vastauksissa. Kuviossa yhdeksän on esitetty opiskelijoiden kolme eniten mainintoja saaneet muutoskohteet.

KUVIO 9. Eniten mainintoja saaneet muutoskohteet kaikille yhteisissä rytmiikka- ja tanssiopinnoissa.

Opiskelijoiden mielipiteitä pakollisista rytmiikka- ja tanssiopinnoista kysyttiin myös avoimella kysymyksellä, jossa opiskelijoiden tuli mainita opintojen hyviä ja huonoja puolia. Vastaukset vaihtelivat paljon, mutta niistä sai selville opiskelijoiden yleisimmin arvostamat asiat ja opintojen suurimmat puutteet.

Useimmat, 58.5%, opiskelijoista, mainitsivat positiivisia asioita enemmän kuin yhden. Naisista enemmän kuin yhden positiivisen asian mainitsi 51.6% ja miehistä 68.2%. Negatiivisia asioita enemmän kuin yhden mainitsi 32.1% opiskelijoista. Naisista 48.4%, mutta miehistä vain 9.1%. Kukaan ei kuitenkaan maininnut viittä enempää niin positiivisia kuin negatiivisiakaan asioita rytmiikka- ja tanssiopinnoissa.

Taulukossa 14 on esitetty opiskelijoiden mainitsemia hyviä sekä huonoja puolia rytmiikka- ja tanssiopinnoissa.

TAULUKKO 14. Rytmiikka- ja tanssiopintojen hyviä ja huonoja puolia.

	Mainintojen määrä		
	Naiset	Miehet	Yhteensä
Plussat			
Monipuolisuus	24	13	37
Oman taidon kehittyminen	4	10	14
Myönteinen ilmapiiri	8	6	14
Opettajan ammattitaito	5	7	12
Perusasioiden esilletuonti koulua ajatellen	8	2	10
Muut	6	7	13
Miinukset			
Vähäinen tuntimäärä, kiire	15	9	24
Opetusharjoittelun vähäisyys	9	3	12
Painotus tietyissä tansseissa	9	3	12
Harjoitteiden ja kirjallisen materiaalin puute	3	1	4
Sekaryhmät	4	0	4
Muut	4	5	9

Monipuolisuus positiivisena ja vähäinen tuntimäärä negatiivisena asiana erottuivat vastauksista ylivoimaisesti eniten mainintoja saaneina.

Opiskelijat arvostivat myös oman taidon kehittymistä, tunteilla vallitsevaa ilmapiiriä, opettajansa ammattitaitoa ja sisällön onnistunutta liittämistä tulevaan ammattiin eli koulun tanssin opetukseen. Oman taidon kehittyminen tarkoitti rytmitajun, koordinaation, sulavuuden ja musiikin hahmottamisen kehittymistä sekä uusien liikemallien, vanhojen ja uusien tanssien oppimista ja lisäksi rohkeampaa liikkumista musiikin kanssa. Myönteisen ilmapiirin muodostumiseen vaikuttivat kannustava ote, virheiden salliminen, motivoituneet oppilaat, vuorovaikutus, aloitustasojen pitäminen riittävän helppoina ja opiskelijoiden vauhdin mukaan eteneminen. Muita hyviä asioita opiskelijoiden mielestä olivat sekaryhmät (3 naista, 1 mies), helpot, mukavat ja mielenkiintoiset tunnit, valinnanmahdollisuus, runsas tuntimäärä (1 mies) sekä käytännön harjoittelun paljous.

Kiireen lisäksi opiskelijat kokivat opintojen huonoiksi puoliksi opetusharjoittelun vähyyden, sisällön painotuksen, erilaisten harjoitteiden ja kirjallisen materiaalin puutteen sekä opetuksen sekaryhmissä. Neljä naista kokivat sekaryhmät negatiivisena asiana. Sisällön painotus tarkoitti eri aihepiirien, kuten tanssilajien, painottumista opintojen aikana. Jotkut tanssilajit jäivät opiskelijoiden mielestä vähäisiksi. Muut negatiiviseksi koetut asiat olivat liika teoreettisuus ja toisto, liian helpot tunnit edistyneille ja liian vaikeat tai turhat tanssilajit, motivaation puute, sekavuus ja liian laajojen kokonaisuuksien opiskelu sekä vähäinen oman taidon harjoittelu.

10.6 Opiskelijoiden liikunnanopettajakoulutusta ja koulun tanssinopetusta koskevia käsityksiä ja mielipiteitä

Opiskelijat arvioivat kysymyslomakkeessa olleita väittämiä (15 kpl) asteikolla yhdestä neljään (1 = täysin eri mieltä, 2 = jokseenkin eri mieltä, 3 = jokseenkin samaa mieltä, 4 = täysin samaa mieltä). Faktorianalyysin pohjalta muodostettiin uusia summamuuttujia kolme kappaletta ja niiden eroja taustatekijöiden suhteen tutkittiin t-testillä. Liitteissä 16-19 näkyvät yksittäisten väittämien keskiarvot, keskihajonnat, t- ja p-arvot eri taustamuuttujien suhteen.

10.6.1 Sukupuolen yhteys liikunnanopettajakoulutusta ja koulutanssia koskeviin käsityksiin ja mielipiteisiin

Kaikkien opiskelijoiden keskiarvo ”**Tanssin asema liikunnanopettajakoulutuksessa**” –faktorilla oli noin 1.5 asteikolla 1-4. Keskiarvo oli korkein (3.1) ”**Tanssitaidon tärkeys liikunnanopettajalle**” –faktorin osalta eli tällä ulottuvuudella opiskelijat olivat keskimääräisesti eniten samaa mieltä väittämien kanssa. Kolmannen, ”**Tanssin asema koulussa**” –faktorin, osalta kaikkien opiskelijoiden keskiarvo oli 1.7

Sukupuolen mukaan faktoreita tarkasteltaessa miesten keskiarvo ”Tanssin asema liikunnanopettajakoulutuksessa” -faktorilla oli 1.67 ja naisten 1.39. ”Tanssitaidon tärkeys liikunnanopettajalle” –faktorilla miesten keskiarvo oli 2.98 ja naisten 3.23. Tanssin asema koulussa –faktorilla miesten keskiarvoksi tuli 1.77 ja naisten 1.63.

TAULUKKO 15. Miesten (N=22) ja naisten (N=31) liikunnanopettajakoulutusta ja koulutanssia kuvaavat faktorit

Mielipidefaktorit	Sukupuol	ka	kh	t	p
”Tanssin asema liikunnanopettajakoulutuksessa”	Mies	1.67	.37	2.97	.005**
	Nainen	1.39	.31		
”Tanssitaidon tärkeys liikunnanopettajalle”	Mies	2.98	.63	-1.46	.152
	Nainen	3.23	.60		
”Tanssin asema koulussa”	Mies	1.77	.61	1.05	.300
	Nainen	1.63	.40		

(**p<.01)

T-testillä selvitetiin, oliko keskiarvoilla eroa eri faktoreilla eli tutkittiin, oliko sukupuolella yhteyttä opiskelijoiden mielipiteisiin. Testin perusteella todettiin, että ”Tanssin asema liikunnanopettajakoulutuksessa” -faktorin osalta ero oli merkitsevä (p=.005). ”Tanssitaidon tärkeys liikunnanopettajalle” -faktorin ja ”Tanssin asema

koulussa” -faktorin osalta keskiarvojen ero ei ollut tilastollisesti merkitsevää. Näyttää siltä, että miehet eivät pidä tanssin merkitystä liikunnanopettajan työssä ja koulussa yhtä tärkeänä kuin naiset ja ovat lisäksi enemmän sitä mieltä, että tanssi ei ole niin oleellinen osa koulun liikunnanopetusta tai liikunnanopettajakoulutusta. (Taulukko 15, s.77)

10.6.2 Harrastuneisuuden yhteys liikunnanopettajakoulutusta ja koulutanssia koskeviin mielipiteisiin

Tanssiharrastuneisuuden perusteella tutkittaessa opiskelijoiden mielipiteet olivat ”**Tanssitaidon tärkeys liikunnanopettajalle**” -faktorilla ja ”**Tanssin asema koulussa**” -faktorilla samankaltaisia. T-testi osoitti, että keskiarvoilla ei ollut tilastollisesti merkitsevää eroa. Kuitenkin harrastuneisuus oli yhteydessä yhteen faktoriin, ”**Tanssin asema liikunnanopettajakoulutuksessa**” -ulottuvuuteen. Tanssin harrastajien keskiarvo tällä ulottuvuudella oli 1.39 ja ei-harrastajien 1.61 ($p=.027$). (Taulukko 16.) Tanssin harrastajat olivat keskimäärin sitä mieltä, että tanssille pitäisi antaa suurempi merkitys koulutuksessa ja toisaalta myös, että jokaisella lapsella tulisi olla oikeus tanssiin koulussa.

TAULUKKO 16. Tanssin harrastajien (N=26) ja ei-harrastajien (N=27) pisteet mielipiteitä kuvaavilla ulottuvuuksilla.

	Tanssinharr.	ka	kh	t	p
”Tanssin asema liikunnanopettajakoulutuksessa”	Kyllä	1.39	.33	-2.23	.027*
	Ei	1.61	.37		
”Tanssitaidon tärkeys liikunnanopettajalle”	Kyllä	3.25	.57	1.49	.143
	Ei	3.00	.65		
”Tanssin asema koulussa”	Kyllä	1.70	.37	.226	.822
	Ei	1.67	.61		

(* $p<.05$)

10.6.3 Aikaisemman tanssinopetuskokemuksen yhteys liikunnanopettajakoulutusta ja koulutanssia koskeviin mielipiteisiin

Vertailtaessa opiskelijoiden mielipiteitä aikaisemman tanssinopetuskokemuksen mukaan, tilastollisesti merkitseviä eroja havaittiin kahden faktorin osalta. ”Tanssitaidon tärkeys liikunnanopettajalle” -faktorilla aikaisemmin tanssia opettaneiden keskiarvo oli 3.50 ja ei-opettaneiden 3.01 ($p=.020$). ”Tanssin asema koulussa” -faktorilla opettaneiden keskiarvo oli 1.98 ja ei-opettaneiden 1.60 ($p=.025$). Aikaisemmin tanssia opettaneet arvostivat tanssitaitoa enemmän kuin ei-opettaneet ja suhtautuvat koulutanssiin myönteisemmin. (Taulukko 17.)

TAULUKKO 17. Tanssia opettaneiden (N 11) ja ei-opettaneiden (N 41) pisteet mielipiteitä kuvaavilla ulottuvuuksilla.

	Opettanut	ka	kh	t	p
”Tanssin asema liikunnanopettajakoulutuksessa”	Kyllä	1.47	.42	-.405	.687
	Ei	1.52	.35		
”Tanssitaidon tärkeys liikunnanopettajalle”	Kyllä	3.50	.45	2.41	.020*
	Ei	3.01	.63		
”Tanssin asema koulussa”	Kyllä	1.98	.68	2.32	.025*
	Ei	1.60	.42		

(* $p<.05$)

10.6.4 Peruskoulun ja lukion tanssinmäärän yhteys liikunnanopettajakoulutusta ja koulutanssia koskeviin mielipiteisiin

Tutkittaessa kouluajan tanssin määrän yhteyttä liikunnanopettajakoulutusta ja koulun tanssia koskeviin mielipiteisiin, otettiin mukaan kaksi kouluajan tanssin määrää

kuvaavaa luokkaa. Jako tehtiin sekä peruskoulussa että lukiossa vähän ja paljon tanssineisiin, aivan kuten taustamuuttujan (peruskoulun ja lukion tanssin määrä) ja koetun pätevyyden yhteyttä tutkittaessa. T-testi osoitti, ettei kouluajan tanssin määrällä ollut yhteyttä mielipiteisiin, sillä millään faktorilla keskiarvojen erot eivät olleet tilastollisesti merkitseviä. (Taulukko 18.)

TAULUKKO 18. Alle 10 kertaa (N=27) ja yli 10 kertaa (N=13) peruskoulussa ja lukiossa tanssineiden pisteet mielipiteitä kuvaavilla ulottuvuuksilla.

	Tanssin määrä	ka	kh	t	p
”Tanssin asema liikunnanopettaja-koulutuksessa”	<10 krt.	1.54	0.40	.40	.692
	>=10 krt.	1.49	0.31		
”Tanssitaidon tärkeys liikunnanopettajalle”	<10 krt.	3.09	0.65	.44	.660
	>=10 krt.	3.00	0.54		
”Tanssin asema koulussa”	<10 krt.	1.61	0.43	.01	.991
	>=10 krt.	1.60	0.42		

10.7 Koetun henkilökohtaisen taidon ja koetun tanssinopetustaidon yhteys opetushalukkuuteen

Opiskelijoiden halukkuutta opettaa tanssia koulussa valmistumisensa jälkeen kysyttiin väitteellä, jota heidän tuli arvioida oletuksensa mukaisesti:

”Valmistuttuani liikunnanopettajaksi, uskon, että tulen opettamaan tanssia 1 = en ollenkaan, 2 = hyvin vähän, 3 = jonkin verran, 4 = melko paljon, 5 = hyvin paljon.”

Oletukset vaihtelivat vaihtoehdosta hyvin vähän (2) vaihtoehtoon hyvin paljon (5). Vastausten keskiarvo oli 3.47. Opiskelijoiden oletukset suuntasivat siten hieman enemmän suuremman tanssinopetusmäärän puolelle. Miehet olettivat opettavansa

tanssia naisia vähemmän. Miehistä suurin osa oletti opettavansa tanssia jonkin verran (%) ja naisista melko paljon (%). Kaikkiaan suosituin vastausvaihtoehto oli ”jonkin verran”. (Taulukko 19.)

TAULUKKO 19. Oletettu tanssinopetusmäärä valmistumisen jälkeen sukupuolen mukaan

Oletus	Miehet	Naiset	Yhteensä
En ollenkaan	0	0	0
Hyvin vähän	1	0	1
Jonkin verran	16	11	27
Melko paljon	4	17	21
Hyvin paljon	0	2	2
Yhteensä	21	30	51

Jotta selviäisi, oliko opiskelijoiden kokemalla pätevyydellä eli henkilökohtaisella taidolla ja tanssinopetustaidolla yhteyttä opetushalukkuuteen, ja millainen suunta mahdollisella yhteydellä olisi, tutkittiin muuttujien välisiä korrelaatioita Pearsonin tulomomenttikorrelaatiokertoimen avulla. (Taulukko 20.)

TAULUKKO 20. Korrelaatiomatriisi koetun pätevyyden yhteydestä tanssinopetushalukkuuteen (N=53). Pearsonin tulomomenttikorrelaatiokerroin (r)

	Oma taito	Opetustaito	Opetushalukkuus
Oma taito	1.00		
Opetustaito	.518***	1.00	
Opetushalukkuus	.531***	.451***	1.00

(*** = $p < .001$)

Korrelaatiomatriisista voidaan lukea, että omalla taidolla oli kohtalainen yhteys opetustaitoon ($r=.52$) ja opetushalukkuuteen ($r=.53$). Lisäksi korrelaatiomatriisi osoittaa opetustaidon kohtalaisen yhteyden opetushalukkuuteen ($r=.45$). Korrelaatiokertoimilla voidaan osoittaa muuttujien välinen yhteys mutta sillä ei voida osoittaa, millä tavoin yhteys syntyy (Karma & Komulainen 1990, 8).

Kohtalaista yhteyttä oman taidon ja opetustaidon välillä voisi selittää opetuskokemuksen vähyys ja opetustilanteen erilaisuus verrattuna esimerkiksi omien taitojen harjoittelutilanteeseen. Opetustilanne vaatii laajaa perustietoa tanssin opettamisesta ja omien taitojen varmuutta. Opetustilanteessa tanssinopettaja tietää opetuksen kokonaisuuden mutta hänen on myös pystyttävä pilkkomaan asiat pienemmiksi osioiksi ja välittämään ne eritasoisille oppilailleen. Opetustaito kehittyy omana taitolajinaan. Kuitenkin omat tanssitaidot voivat tuntua riittävältä suoriutuakseen opiskelusta tai vallan hyviltäkin joissakin tanssilajeissa. Asiaa voidaan selittää myös sillä tavalla, että jos opetustaito ei tunnu riittävältä ja opiskelija ei tunne itseään varmaksi opetustilanteessa se voi vaikuttaa halukkuuteen opettaa tanssia.

11 POHDINTA

Tutkimuksen tarkoitus oli selvittää liikunnanopettajaksi opiskelevien pari- ja taidetanssiasenteita ja heidän koettua pätevyyttään tanssissa ja sen opettamisessa sekä heidän käsityksiään ja mielipiteitään rytmiikka- ja tanssiopinnoista sekä koulutanssista. Koetun pätevyyden ja koulutusta koskevien mielipiteiden kautta pyrittiin selvittämään myös opiskelijoiden halukkuutta opettaa tanssia koulussa.

Yleisesti voidaan todeta, että liikunnanopiskelijat asennoituvat myönteisesti tanssia kohtaan. Liikunnanopiskelijat näkivät, että paritanssilla on monia positiivisia vaikutuksia; se on hyvä kuntoliikuntamuoto, se vahvistaa ryhmähenkeä, rentouttaa ja edistää terveyttä. Paritanssin avulla voidaan oppia myös sosiaalisuutta ja tapoja. Liikunnanopiskelijat eivät pitäneet paritanssijoita itsekeskeisinä eivätkä he myöskään nähneet paritanssijoiden keikaroivan omilla taidoillaan tai pitäneet paritansseista kiinnostuneita poikia kovin outoina.

Liikunnanopiskelijat pitivät taidetanssia erityisesti hyvänä tapana huolehtia painosta ja "ladata akut". Taidetanssia pidettiin hyvänä vastapainona arkipäivän aherruksille. Myös Stinsonin (1993) tutkimuksessa tuli esille tanssin rentouttavan vaikutuksen merkitys. Opiskelijat eivät nähneet taidetanssia kilpailullisena tanssimuotona; heidän asenteidensa mukaan taidetanssissa ei pyritä olemaan parempia kuin toiset.

Liikunnanopiskelijat ovat valikoitunut opiskelijaryhmä. Oletettavasti liikuntaa opiskelevat ihmiset ovat yleisesti liikuntamyönteisiä. Liikuntamyönteisyydellä voi olla merkitystä positiivisten tanssiasenteiden olemassaoloon.

Naisten asenteet olivat odotetusti miesten asenteita myönteisempiä. Samanlaisia tuloksia on saatu aikaisemmissakin tutkimuksissa (Morrison & Krohn 1997; Nieminen & Varstala 2000). Miehiä näyttää kiinnostavan enemmän muut liikuntamuodot kuin tanssi ja heille näyttää olevan luontaisempaa opettaa esimerkiksi palloilua.

Vuosikurssin, peruskoulun ja lukion sijainnin, tanssin määrän peruskoulussa ja lukiossa sekä opiskelijan ja hänen perheensä tanssiharrastuneisuuden suhteen asenteet olivat eri

ryhmissä samankaltaisia. Vuosikursilla oli vaikutusta paritanssiasenteisiin kahdella ulottuvuudella: vanhemmat opiskelijat arvostivat paritanssin positiivisia vaikutuksia ja sen sosiaalistavaa merkitystä enemmän kuin ensimmäisen vuosikurssin opiskelijat. Taidetanssin osalta vanhempien opiskelijoiden myönteisempi asennoituminen tuli esiin "kunto- ja terveys" -ulottuvuudella. Koulutuksen aikana opiskelijoiden mieltämät eri liikuntamuotojen tavoitteet monipuolistuvat ja pedagogisen ajattelun kehittyessä tanssikasvatuksenkin tavoitteet tulevat esille ja selkeytyvät.

Opiskelijan perheen tanssinharrastuneisuudella ei ollut yhteyttä opiskelijan pari- eikä taidetanssiasenteisiin. Opiskelijoiden oma tanssiharrastuneisuus vaikutti paritanssiasenteisiin kahdella ulottuvuudella: "sosiaalisuus ja tapakasvatus" ja "terveys" -ulottuvuudet. Hieman yllättävää oli ensinnäkin se, etteivät tanssia aikaisemmin harrastaneiden asenteet olleet myönteisempiä. Toisena yllätyksenä voidaan pitää sitä, että edellä mainituilla kahdella paritanssiulottuvuudella ei-harrastaneiden asenteet olivat myönteisempiä kuin harrastaneiden asenteet. Kohderyhmän harrastuneisuuden intensiteettiä ei voida tämän tutkimuksen perusteella tietää, mutta jos tanssia harrastaa erittäin aktiivisesti voi olla, että tavoitteet liittyvät lähinnä itsensä kehittämiseen ja tekniseen suorittamiseen. Sen sijaan taidetanssissa tulos oli odotetumpi: tanssia harrastaneet asennoituivat ei-harrastaneita myönteisemmin "sopivuus" ja "rentous" -ulottuvuuksilla. Todennäköistä on, että tanssia harrastava nauttii ja rentoutuu sekä uskoo muidenkin pitävän kyseessä olevasta tanssimuodosta.

Sekä mies- että naisliikunnanopiskelijat arvioivat omat henkilökohtaiset tanssitaionsa paremmiksi kuin tanssinopetustaitonsa. Omien tanssitaion osalta opiskelijoiden taso näyttäisi keskimäärin olevan melko hyvä; tanssitaion keskiarvoksi saatiin 7.29 asteikolla 0-10. Tanssinopetustaito sen sijaan ylttäisi keskimäärin vain tyydyttävään tasoon, sillä keskiarvo tanssinopetustaidossa oli 5.97. Varsinaiset tanssinopetusharjoitteluopintojaksot olivat opiskelijoilla kyselyn toteuttamisajankohtana vielä edessäpäin, mikä vaikuttanee arvioihin omista tanssin opetustaidoista.

Kun opiskelijoiden arvioita henkilökohtaisista tanssi- ja tanssinopetustaidoista verrattiin palloiluun, näytti siltä, että palloilu oli tanssia tutumpi laji opiskelijoille. He arvioivat niin henkilökohtaiset kuin opetustaitonsakin paremmiksi palloilussa. Palloilutaidot ovat varmasti kehittyneet lapsuuden pihapeliin sekä koulupeliin ansiosta. Lisäksi monet

liikunnanopettajaopiskelijat omaavat liikunnallisen taustan; monien lajien oheisharjoitteluna käytetään usein eri palloilulajeja.

Vertailtaessa nais- ja miesliikunnanopiskelijoiden koettua pätevyyttä tanssissa ja sen opettamisessa, tuli esille samanlaiset tulokset kuin Niemisen ja Varstalan (2000) tutkiessa valmiita liikunnanopettajia. Naisopiskelijoiden omat henkilökohtaiset tanssitaidot olivat parempia kuin miesten henkilökohtaiset tanssitaidot. Samaa eroa ei, hieman yllättäen, löytynyt tanssinopetustaitojen osalta. Palloilussa miesopiskelijat kokivat omat henkilökohtaiset taitonsa ja palloilun opetustaitonsa paremmiksi kuin naisopiskelijat.

Tanssia harrastavat opiskelijat olivat pääasiassa naisia. Yllättävää oli, että näiden harrastajien ja ei-harrastajien kesken tehdyssä vertailussa harrastuksella ei näyttänyt olevan selvää yhteyttä henkilökohtaisiin tanssitaitoihin ja tanssinopetustaitoihin. Tulosta selittää osin tutkimuksen pieni otos ja ei-harrastajien pieni määrä verrattuna tanssinharrastajiin. Tanssin harrastajien mahdollinen itsekriittisyys on voinut alentaa arvioita omista henkilökohtaisista tanssitaidoistaan ja tanssinopetustaidoistaan. Lisäksi voi olla, että ei-harrastajat arvioivat taitojaan nimenomaan koulutanssin osalta ja tyytyivät arvostamaan vähempääkin osaamista.

Aikaisemmin tanssia opettaneet kokivat sekä henkilökohtaiset tanssitaitonsa että tanssinopetustaitonsa paremmiksi kuin ne, jotka eivät olleet opettaneet tanssia lainkaan ennen opintojaan. Voi arvella, että tanssinopetusta edeltää pitkälinen tanssiharrastus ja näin tanssia opettavat omaavat vahvat tanssitaidot oman harrastuksensa kautta.

Kouluaikainen tanssin määrä ei ollut yhteydessä liikunnanopiskelijoiden koettuun pätevyyteen tanssissa ja sen opettamisessa. Peruskoulussa ja lukiossa saatu tanssinopetuksen määrä on oletettavasti ollut melko vähäistä ja sellaisella tasolla, että varsinaisesta tanssissa kehittymisestä ei voida puhua. Tanssin opetuksessa korostuu taitotavoitteita enemmän kokonaisvaltaiset, kasvatukselliset ja sosiaaliset tavoitteet (mm. Anttila 1994, Stinson 1988).

Liikunnanopiskelijat arvostavat koulutuksessa ajan seuraamista. He haluavat tarjota oppilailleen nykyaikaisia ja innostavia tanssikursseja. Parhaita puolia rytmikka- ja

tanssiopinnoissa opiskelijoiden mielestä olivat monipuolisuus, oman taidon kehittyminen, myönteinen ilmapiiri, opettajan ammattitaito ja opetuksen yhdistäminen tulevaan työhön. Miinuksia opiskelijat antoivat vähäisestä tuntimäärästä, opetusharjoittelun vähäisyydestä, tiettyjen tanssimuotojen hallinnasta opetuksessa, esimerkkiharjoitusten ja kirjallisen materiaalin puutteesta sekä sekaryhmissä opiskelusta. Mattila (1993) totesi tutkiessaan tanssinopettajaopiskelijoita, että opiskelijoiden mielestä eritasoisuus opintojen alussa haittasi jonkin verran kehittymistä. Osa liikunnan opiskelusta tapahtuu sukupuolittain eri ryhmissä, jolloin on mahdollisuus edetä taitojen mukaan pidemmälle tai nopeammin. Mielestämme tanssissa ei ole syytä luopua sekaryhmistä, sillä sekaryhmissä opiskelu vaikuttaa myönteisen ilmapiirin syntymiseen. Lisäksi jo opiskeluaikana on näin mahdollisuus harjoitella yhteistyötä miesten ja naisten kesken.

Vaikka opinnoista löytyi paljon hyviä asioita, suurin osa (75.5%) liikunnanopiskelijoista haluaisi kehittää yhteisiä rytmikka- ja tanssiopintoja. Eniten toivottiin tuntimäärän lisäämistä. Tanssi on esimerkiksi palloilun ohella laaja-alainen liikuntalaji, joka sisältää monia tanssimuotoja monipuolisine taitoineen. Kyselyn ajankohtana rytmikka- ja tanssiopintojen tuntimäärä oli niin vähäinen, että eri tanssimuotojen opiskelu jäi kokeiluksi. Nykyisin tuntimäärä voi olla jopa vähäisempikin valinnaisuuden johdosta. Kaikille yhteisiä rytmikka- ja tanssiopintoja on vain ensimmäisen ja toisen vuosikurssin aikana. Sen jälkeen opiskelija voi halutessaan syventää tanssiosaamistaan valitsemalla tarjottavia syventäviä kursseja tai menemällä mukaan tanssipedagogiikan tanssikursseille.

Liikunnanopiskelijoiden mielestä tanssi kuuluu koulun liikuntatunneille ja jokaisella oppilaalla tulisi olla oikeus tanssiin. Jotkut opiskelijoista pitivät tanssia kouluaineena, jolle voisi antaa itsenäisen paikan muiden kouluaineiden keskellä, kuten jotkut tanssin ammattilaiset toivovat. Tanssin opetus kuuluu liikunnanopiskelijoiden mielestä liikunnanopettajille.

Näyttää siltä, että edelleen poikien tanssi koulussa tulee jäämään vähemmälle kuin tyttöjen. Miesopiskelijat uskoivat valmistuttuaan opettavansa tanssia koulussa "jonkin verran" ja naisopiskelijat "melko paljon". Miesten vähäisempää opetushalukkuutta voi selittää tanssin naisellisemmalla luonteella. Miehiä kiinnostaa yleensä haastavat ja

fyysiset lajit eikä tanssi välttämättä luo sellaista mielikuvaa ennalta. Kuitenkin esimerkiksi break dance on erittäin haastavaa ja poikia innostava tanssimuoto. Toinen asia on, kuka tätä tanssimuotoa osaa opettaa. Ratkaisuna voi olla vieraileva opettaja tai break dancea harrastavan oppilaan käyttö tanssin ohjaajana liikuntatunnilla.

Tanssitunnin toteuttaminen vaatii paljon suunnittelua. Jos omat tanssitaidot ovat heikot, voi olla, että ideoiminen, suunnittelu ja toteuttaminen tuntuu mahdottomalta. Onhan helpompi virittää lentopalloverkko, heittää pallo kentälle ja siirtyä kentän laidalle pilli suussa. Tänä päivänä puitteet tanssitunnin pitämiselle löytyy joka koulusta. Tanssitunnin voi toteuttaa luokassakin ja vähäisin välinein.

Tanssin merkityksen korostaminen ja perustelu jo liikunnanopettajakoulutuksen aikana on tärkeää koulutanssin aseman parantumisen kannalta. Tämän lisäksi tarvetta on antaa liikunnanopettajiksi valmistuville enemmän valmiita tuntimalleja ja esimerkkiharjoituksia tanssinopetuskyynnyksen alentamiseksi. Vaikka opiskelijat asennoituivat melko myönteisesti tanssia kohtaan ja arvostivat tanssin erityispiirteitä, esimerkiksi rentoutumista, itseilmaisua ja perusrytmiikan kehittymistä, opetushalukkuus oli varsinkin miehillä laimeaa. Tanssilla tulisi olla pysyvä asema koulun pakollisissa liikuntakursseissa, jotta oppilaille syntyisi halu osallistua valinnaisillekin tanssikursseille. Urheilullisesti ei-lahjakas oppilas voi saada tanssin kautta liikunnan iloa (Morrison & Krohn 1997). Omaan kehoon tutustuminen, luovuus ja rentoutuminen ovat mielestämme tärkeitä tavoitteita, joiden saavuttaminen on mahdollista erityisesti tanssin avulla.

Jatkossa olisi mielenkiintoista selvittää koetun pätevyyden ja asenteiden välistä yhteyttä. Mielestämme asenteiden mahdollista muutosta tulisi tutkia samalla kohderyhmällä pitkittäistutkimuksena, jolloin tanssikoulutuksen yhteyttä asenteisiin voitaisiin arvioida paremmin. Tässä tutkimuksessa tanssiasenteita tutkittiin eri opiskeluvaiheissa olleilla opiskelijoilla eikä koulutuksen yhteyttä asenteisiin voitu päätellä suoranaisesti. Koska opiskelijat arvioivat vain itse tanssi- ja tanssinopetustaitojaan, olisi mielenkiintoista selvittää kuinka hyvin tanssin lehtorin, Pipsa Niemisen, arviot ja opiskelijoiden itsearviot kohtaavat.

LÄHTEET

- Ajzen, I. 1989. Attitude Structure and Behavior. Teoksessa A. R. Pratkanis, S. J. Breckler & A. G. Greenwald (toim.) Attitude Structure and Function. Hillsdale, NJ: Erlbaum, 241-274.
- Alkula, T., Pöntinen, S. & Ylöstalo, P. 1995. Sosiaalitutkimuksen kvantitatiiviset menetelmät. Juva: WSOY.
- Anderson, J. 1986. Ballet and Modern Dance. A Concise History. NJ: Princeton Book Company.
- Anttila, E. 1994. Tanssin aika. Opas koulujen tanssikasvatukseen. Liikuntatieteellisen Seuran julkaisu nro 139.
- Bakker, F. C., Whiting, H. T. A & van der Brug, H. 1990. Sport Psychology: Concepts and Applications. Chichester: John Wiley & Sons.
- Bem, D. J. 1970. Beliefs, Attitudes and Human Affairs. Belmont: Brooks/Cole Publishing Company.
- Brecler, S. J. & Whiggins, E. C. 1989. On Defining Attitude and Attitude Theory: Once More With Feeling. Teoksessa A. R. Pratkanis, S. J. Brecler & A. G. Greenwald (toim.) Attitude Structure and Function. Hillsdale, NJ: Erlbaum, 407-427.
- Cohen, S. J. 1983. Dance as an Art of Imitation. Teoksessa R. Copeland & M. Cohen (toim.) What Is Dance. Oxford University Press, 15-22.
- Cole, D.A. 1991. Change in Self-Perceived Competence as a Function of Peer and Teacher Evaluation. *Developmental Psychology* 27/4, 682-688.
- Ellfeldt, L. 1980. Dance From Magic To Art. Dubuque, Iowa: Wm. C. Brown.

Ellfeldt, L. 1969. Folk Dance. Dubuque, Iowa: WM. C. Brown.

Ellfeldt, L. & Morton, V. L. 1974. This Is Ballroom Dance. Palo Alto, CA.

Erätuuli, M., Leino, J. & Yli-Luoma, P. 1994. Kvantitatiiviset analyysimenetelmät ihmistieteissä.

Eskola, A. 1981. Sosiologian tutkimusmenetelmät. Juva: WSOY.

Glasstone, R. 1980. Male dancing as a career. London. Kaye & Ward.

Harding, J., Proshansky, H., Kutner, B. & Chein, I. 1969. Prejudice and ethnic relations. Teoksessa: G. Lindzey & E. Aronson (toim.) The handbook of social psychology. MA: Addison-Wesley.

Harter, S. 1982. The perceived Competence Scale for Children. Child Development 53, 87-97.

Harter, S. 1988. Developmental Processes in the Construction of the Self. Teoksessa: T. D. Yawkey & J. E. Johnson (toim.) Integrative Processes and Socialization: Early to Middle Childhood. Hillsdale, NJ: Erlbaum.

Haselbach, B. 1971. Dance Education. Basic Principles and Models for Nursery and Primary School. London: Schott & Co, s. 26-33.

Hirsjärvi, S. 1980. Kasvatustietoisuus ja kasvatuskäsitykset. Tutkimusraportti n:o 88 1980. Kasvatustieteen laitos, Jyväskylän yliopisto.

Hirsjärvi, S. (toim.) 1983. Kasvatustieteen käsitteistö. Keuruu: Otava.

Holopainen, S. 1990. Koululaisten liikuntataidot: motorisen taitavuuden kehittyminen kehon rakenteen, kehitysiän ja liikuntaharrastusten selittämänä ja taitavuuden pedagoginen merkitys. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto, 132-133.

Horn, T. S. & Weiss, M. R. 1991. A Developmental Analysis of Children's Self Ability Judgements in the Physical Domain. *Pediatric Exercise Science*, 3, 312-328.

Karma, K. & Komulainen, E. 1990. Käyttäytymistieteiden tilastomenetelmien jatkokurssi. Helsinki: Yliopistopaino.

Kemi-Aronpuro, R. 1986. Tanssi yhteiskunnassa. Teoksessa A. Räsänen (toim.) *Tanssikoulutuksen kehittäminen*. Kuopio: Kuopio Tanssii ja Soi ry:n julkaisuja n:o 1, 6-9.

Koponen, A. 1984. Ballroom Dancing in Finland. *Tanssi*, 4/2, 44-45.

Kraus, R., Hilsendager, S. & Dixon, B. 1991. *History of the Dance in Art and Education*. New Jersey: Prentice Hall, Englewood Cliffs.

Liimatainen, E. 2000. Prososiaalinen käyttäytyminen, minäkäsitys ja liikuntaharrastus 11- ja 17-vuotiailla nuorilla. Jyväskylä. *Likes Research Reports on Sport and Health* 126, 59-73.

Lintunen, T. 1995. *Self-Perception, Fitness, and Exercise in Early Adolescence: A Four Year Follow-Up Study*. University of Jyväskylä. Department of Physical Education.

Lukion opetussuunnitelman perusteet. 1994. Opetushallitus. Helsinki: Painatuskeskus.

Luukko, T. 1999. Tanssi kasvattaa, tanssi innostaa, tanssi kehittää, tanssi yhdistää. *Liikunnanopettaja*, 3-4, 16-17.

Marsch, H.W. & Shavelson, R. 1985. Self-Concept: Its Multifaceted, Hierarchical Structure. *Educational Psychologist*, 20/3, 107-123.

Mattila, L. 1993. Kuopion konservatorion tanssinopettajaopiskelijoiden ja koulutuksesta valmistuneiden tanssinopettajien käsityksiä koulutuksestaan. Jyväskylän yliopisto. Liikuntakasvatuksen laitos. Pro gradu –tutkielma.

Mazo, J. H. 1977. *Prime Movers. The Makers of Modern Dance in America*. New Jersey: Princeton Book Company Publishers.

Morrison, L. & Krohn, J. 1997. *Dance Perceptions and Attitudes of Education and Physical Education Students Enrolled in a Beginning Dance Class at the University of Saskatchewan*. Proceedings of the 1997 Conference of Dance and the Child: International. The Call of the Forests and Lakes. July 28th – August 3rd. Kuopio, Finland. s. 252-260.

Nicholls, J.A. 1984. *Achievement motivation: Conceptions of Ability, Subjective, Experience, Task Choice and Performance*. *Psychological Review* 91/3, 328-346.

Nieminen, P. 2001. *Liikunnanopettaja tanssinopettajana: oma osaaminen heijastuu asenteisiin ja oppilaisiin*. *Liikunta ja tiede* 2, 6-8.

Nieminen, P. 1999. *Dance Education and Dance Research in Finland*. *Dance Research Journal* 31/2, 127-130.

Nieminen, P. & Varstala, V. 2000. *I Think That Dance Teaching Should....: Finnish Physical Education Teachers' Perceived Competence in Dance and Their Opinions About Dance in Schools and in Physical Education Teacher Education*. Proceedings of the 8th Dance and the Child Conference July 30 – August 5 2000 in Canada. S. 129-135.

Nieminen, P. 1998. *Four Dance Subcultures. A Study of Non-Professional Dancers' Socialization, Participation Motives, Attitudes and Stereotypes*. *Studies in Sport, Physical Education and Health*, 55. Jyväskylän Yliopisto.

Nieminen, P. 1997. *Dance as Part of Physical Education in Comprehensive and Upper Secondary Schools*. *Bulletin of IAPESGW. International Association of Physical Education and Sport for Girls and Women*. Vol 7/1, 4-7.

Nieminen, P. 1996. *Kansantanssija - erilainen tanssija*. Teoksessa A. Koironen (toim.) *Kansantanssi tutkimuskohteena*. Tampereen yliopisto. Tutkivi 9. Skip raportti 1, 18-21.

Oskamp, S. 1991. Attitudes and Opinions. Englewood Cliffs, NJ: Prentice- Hall.

Peruskoulun opetussuunnitelman perusteet. 1994. Opetushallitus. Helsinki: Valtion painatuskeskus.

Petty, R. E. & Cacioppo, J. T. 1986. Communication and persuasion: Central and peripheral routes to attitude change. New York: Springer.

Purcell, T., M. 1994. Teaching Children Dance: Becoming a Master Teacher. Human Kinetics.

Rainio, K. & Helkama, K. 1974. Sosiaalipsykologian oppikirja. Porvoo: WSOY.

Rantakari, J. (toim.) 2000. Jyväskylän yliopisto, liikunta- ja terveystieteiden tiedekunnan liikunta- ja terveystieteiden opinto-opas 2000-2001, 2001-2002. Jyväskylä: JY.

Rauhala, L. 1974. Psykkinen häiriö ja psykoterapia filosofisen analyysin valossa. Tapiola: Weilin+Göös.

Repo, R. 1989. Tanssien tulevaisuuteen: tutkimus suomalaisen tanssitaiteen legitimaatiosta ja tanssin koulutusjärjestelmän vakiintumisesta. Helsinki: Valtion painatuskeskus.

Rosenberg, M. J. & Hovland, C. I. 1969. Cognitive, affective, and behavioral components of attitudes. Teoksessa C. I. Hovland & M. C. Rosenberg (toim.) Attitude organisation and change. New Haven and London: Yale University Press, 1-14.

Rosti, B. 1989. Tanssiurheilu on miellyttävä ja liikunnallinen urheilumuoto. Tanssi 2, 4-5.

Räty, H. 1987. Asenne minäkuvauksena. Joensuun yliopisto. Yhteiskuntatieteiden tiedekunta. Psykologian tutkimuksia, 6.

Sarlin, E-L. 1995. Minäkokemuksen merkitys liikuntamotivaatiotekijänä. *Studies in Sport, Physical Education and Health*, 40. Jyväskylän yliopisto.

Sarlin, E-L. 1992. Päivittäisen liikuntaohjelman yhteydet peruskoulun 1.-3. luokkalaisten koettuun fyysiseen ja yleiseen pätevyyteen sekä motoriseen kuntoon, pallonkäsittelytaitoihin ja voimistelutaitoihin. Jyväskylän yliopisto. Lisensiaatin työ.

Soenstroem, R. J. 1997. *The Physical Self-System: A Mediator of Exercise and Self-Esteem*. Teoksessa: K. Fox (toim.) *The Physical Self*. Champaign, IL: Human Kinetics.

Stinson, S. 1988. *Dance for Young Children. Finding the Magic in Movement*. Reston: The American Alliance for Health, Physical Education, Recreation and Dance.

Stinson, S., W. 1993. Meaning and Value: Reflections on What Children Say About School. *Journal of Curriculum and Supervision*, 3, 216-238.

Suhonen, T. 1989. Tanssitaide ja sen tutkimus. Teoksessa: Y. Varpio (toim.) *Taiteen ja sen tutkimuksen perusteet*. Helsinki: WSOY, 160-174.

Talvitie, A. & Talvitie, P. 1995. *Tanssiurheiluvalmennus*. Suomen tanssiurheiluliitto. SLU -Paino.

Tanssinopetustyöryhmän muistio. 1991. Opetusministeriön työryhmien muistioita 1991:15. Helsinki, s. 13-17.

Triandis, H. C. 1971. *Attitude and Attitude Change*. Department of Psychology University of Illinois.

Valkonen, T. 1981. Haastattelu- ja kyselyaineiston analyysi sosiaalitutkimuksessa. Helsinki: Gaudeamus.

Valverde, C. E. 1987. *Dance as Recreation: A Comparison of College Students' Perceived Values in Dancing*. Ann Arbor, MI: UMI.

Van Dyke, J. 1992. *Modern Dance in a Postmodern World: An Analysis of Federal Arts Funding And Its Impact on the Fieldt of Modern Dance*. Reston, VA: American Alliance for Health, Physical Education, Recreation and Dance.

Weiss, M. R., Ebbeck, V. & Horn, T. S. 1997. Children's Self-Perceptions and Sources of Physical Competence Information: A Cluster Analysis. *Journal of Sport & Exercise Psychology* 19, 52-70.

Viitala, M. 1999. *Tanssia elämyksen ehdoilla*. Helsinki.

Viitanen, S. 1984. *Kansantanssin perusohjelma*. Helsinki: Vapaan sivistystoiminnan liitto.

Williams, G. M. 1990. Rytmii rikkoo rajat. *Liikunta ja tiede* 5, 21-24.

Yrjönsuuri, Y. 1990. Peruskoulun opettajien käsityksiä itsestään ja työstään. *Kouluhallitus, kokeilu- ja tutkimustoimisto*, 28. Helsinki: Valtion painatuskeskus.

Yrjönsuuri, Y. 1990. Peruskoulun eri-ikäisten opettajien käsityksiä koulutuksensa riittävydestä. *Helsingin yliopiston kasvatustieteen laitoksen tutkimuksia*, 126. Helsinki: Yliopistopaino.

LIITE 1

Opiskelijakysely

Tämän kyselyn tarkoituksena on kehittää liikunnanopettajakoulutukseen liittyvää tanssiopetusta. Tästä syystä haluan kartoittaa taustaasi ja näkemyksiäsi tanssiopintojen sisällöistä ja tavoitteista sekä mielipiteitäsi yleensä tanssista.

1. Nimi _____

2. Sukupuoli () mies () nainen

3. Vuosikurssi, millä pääasiassa opiskelen _____

4. Ikäni on _____ vuotta

5. Koulutustaustani ennen liikunnalle tuloa on:

1. () lukio

2. () lukio + liikunnanohjaaja

3. () peruskoulu + liikunnanohjaaja

4. () OKL - sivuaineopiskelija

5. () Jokin muu, mikä _____

6. Olen käynyt peruskoulun yläasteen pääasiassa

1. () maaseudulla

2. () maaseutu taajamassa

3. () kaupungissa

7. Peruskoulussa meillä oli tanssia

1. () ei juuri ollenkaan

2. () jonkin verran (= n. _____ kertaa)

3. () melko paljon (= n. _____ kertaa)

4. () hyvin paljon (= n. _____ kertaa)

VAIN LUKION KÄYNEET VASTAAVAT KAHTEN SEURAAVAAN KYSYMYKSEEN:

8. Olen käynyt lukion pääasiassa

1. () maaseutu taajamassa

2. () kaupungissa

9. Lukiossa meillä oli tanssia

1. () ei juuri ollenkaan

2. () jonkin verran (= n. _____ kertaa)

3. () melko paljon (= n. _____ kertaa)

4. () hyvin paljon (= n. _____ kertaa)

10. Arvioi kuinka paljon olet tanssinut koulussa (peruskoulussa ja / tai lukiossa) seuraavia tanssimuotoja

	ei lainkaan	jonkin verran	melko paljon	hyvin paljon
	1	2	3	4
1. kansantanssit	()	()	()	()
2. seurataanssit / lavataanssit	()	()	()	()
3. luova tanssi / ilmaisuliikunta	()	()	()	()
4. vanhat tanssit / juhlatanssit	()	()	()	()
5. street dance / hip hip jne.	()	()	()	()
6. jazz tanssi	()	()	()	()
7. moderni tanssi	()	()	()	()
8. afro	()	()	()	()
9. baletti	()	()	()	()
10. jotain muuta, mitä	()	()	()	()

11. Oletko harrastanut tai harrastatko tanssia vapaa-aikanasi esim. seuroissa tai tanssikoulussa

1. () En, siirry kysymykseen 13
2. () Kyllä, olen tanssinut noin _____ vuotta

12. Jos vastasit äskeiseen kysymykseen myöntävästi, kerro mitä seuraavista tanssilajeista olet harrastanut koulutuntien ulkopuolella.

	<i>ihan vähän</i>	<i>jonkin verran</i>	<i>melko paljon</i>	<i>hyvin paljon</i>
	1	2	3	4
1. kansantansseja	()	()	()	()
2. lavatansseja / seurataansseja	()	()	()	()
3. kilpatanssit	()	()	()	()
4. lastentanssi	()	()	()	()
5. baletti	()	()	()	()
6. jazz tanssi	()	()	()	()
7. moderni tanssi	()	()	()	()
8. street dance / hip hop	()	()	()	()
9. afro	()	()	()	()
10. jotain muuta, mitä	()	()	()	()

13. Kuuluuko/kuuluiko tanssi lapsuuden perheen harrastuksiin

1. () Ei
2. () Kyllä. Kerro kuka tanssia harrastaa / harrasti
 - a. () äiti (mikä tanssimuoto) _____
 - b. () isä (mikä tanssimuoto) _____
 - c. () sisarukset (kuka ja mikä tanssimuoto) _____
 - d. () joku muu (kuka ja mikä tanssimuoto) _____

14. Lapsuuden kodissani tanssiin suhtauduttiin

- () erittäin myönteisesti
 () myönteisesti
 () neutraalisti
 () jokseenkin kielteisesti
 () erittäin kielteisesti

VAIN URHEILUOPISTON TAI OKL:N KÄYNEET VASTAAVAT SEURAAVAAN KYSYMYKSEEN (nro 15)

15. Liikunnanohjaajakoulutukseen / OKL:n opintoihin sisältyi tanssia seuraavasti:

1. () ei juuri ollenkaan (= n. _____ tuntia)
2. () jonkin verran (= n. _____ tuntia)
3. () melko paljon (= n. _____ tuntia)
4. () hyvin paljon (= n. _____ tuntia)

16. Oletko toiminut tanssin opettajana / ohjaajana esim. jossakin seurassa tai tanssikoulussa?

1. () En ole
2. () Kyllä. Olen opettanut tanssia seuraavasti

Tanssimuoto	Kohderyhmä (lapset, nuoret..)	Kuinka paljon (satunnaisesti / lukukausien määrä)
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____

17. Oletko suorittanut vapaasti valittavia tanssipedagogiikan opintoja

- () En ole
- () Kyllä

Jos vastasit edelliseen kysymykseen kyllä, vastaa myös seuraaviin tanssipedagogiikkaa koskeviin kysymyksiin (18 a-e)

18. a. Kuinka monena lukukautena olet osallistunut tanssipedagogiikan opintoihin _____

18. b. Kuinka monta opintoviikkoa olet tähän mennessä suorittanut n. _____ ov

18. c. Onko tavoitteesi suorittaa koko 20 ov:n tanssipedagogiikan kokonaisuus () kyllä; () ei

18. d. Tanssipedagogiikan opinnoissa on parasta

18. e. Tanssiopintoja tulisi kehittää seuraavasti

19. Mitä mieltä olet tanssinopetuksen tärkeydestä kouluissa?

- () erittäin tärkeää
- () melko tärkeää
- () jonkin verran tärkeää
- () ei kovinkaan tärkeää
- () ei lainkaan tärkeää

20. Arvioi liikunnanopettajakoulutukseen sisältyviä "KAIKILLE PAKOLLISIA" rytmiiikka ja tanssiopintoja (sisältöjä ja toteutusta). Mitä niissä on hyvää ja mitä huonoa?
(vastaa molempiin kohtiin)

a. Tanssiopintojen plussat

b. Tanssiopintojen miinukset

21. Kuinka tärkeinä pitäisit alla lueteltuja tanssimuotoja liikunnanopettajaksi valmistuvan kannalta?

	erittäin tärkeä 4	melko tärkeä 3	ei kovinkaan tärkeä 2	ei ollenkaan tärkeä 1
1. suomalaiset kansantanssit ()	()	()	()	()
2. ulkomaiset kansantanssit ()	()	()	()	()
3. seurataanssit (lavataanssit) ()	()	()	()	()
4. vanhat tanssit / juhlatanssit ()	()	()	()	()
5. street dance / hip hop jne. ()	()	()	()	()
6. luova tanssi / ilmaisuliikunta ()	()	()	()	()
7. baletti ()	()	()	()	()
8. jazz tanssi ()	()	()	()	()
9. moderni tanssi ()	()	()	()	()
10. jokin muu; mikä _____ ()	()	()	()	()

22. Miten tunnet kehittyneesi HENKILÖKOHTAISILTA TAIDOILTASI JA OPETUSTAIDOILTASI seuraavissa liikuntalajeissa? Arvioi lähtötilanne tullessasi liikunnalle ja nykyinen tilanne suhteessa muiden opiskelijoiden taitoihin seuraavan esimerkin mukaisesti:

Ko. liikuntalaji	<i>taidot</i>	_____										
	<i>opetustaidot</i>	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1. rytmikka ja tanssi	<i>taidot</i>	_____										
	<i>opetustaidot</i>	_____										
2. perusvoimistelu	<i>taidot</i>	_____										
	<i>opetustaidot</i>	_____										
3. telinevoimistelu	<i>taidot</i>	_____										
	<i>opetustaidot</i>	_____										
4. uinti	<i>taidot</i>	_____										
	<i>opetustaidot</i>	_____										
5. palloilu	<i>taidot</i>	_____										
	<i>opetustaidot</i>	_____										
6. maastohiihto	<i>taidot</i>	_____										
	<i>opetustaidot</i>	_____										
7. rinnehiihto	<i>taidot</i>	_____										
	<i>opetustaidot</i>	_____										

8. suunnistus	<i>taidot</i> _____ <i>opetustaidot</i>
9. luistelu	<i>taidot</i> _____ <i>opetustaidot</i>
10. yleisurheilu	<i>taidot</i> _____ <i>opetustaidot</i>
	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

23. Valmistuttuani liikunnanopettajaksi, uskon, että tulen opettamaan tanssia

1. () hyvin paljon
2. () melko paljon
3. () jonkin verran
4. () hyvin vähän
5. () en ollenkaan

24. Haluaisitko muuttaa rytmiikan ja tanssin tuntimääriä ja sisältöjä?

- () En
() Kyllä.

Miten ja miksi? _____

25. Seuraavassa sinulle esitetään tanssia koskevia väittämiä, jotka liittyvät liikunnanopettajakoulutukseen. Vastaa jokaiseen väittämään merkitsemällä rasti parhaimman vaihtoehdon kohdalle seuraavan asteikon mukaisesti.

	täysin samaa mieltä 4	jokseenkin samaa mieltä 3	jokseenkin eri mieltä 2	täysin eri mieltä 1
1. Liikunnanopettajakoulutuksessa tanssiopintojen tulisi olla vapaaehtoisia	()	()	()	()
2. Liikunnanopettajakoulutukseen tulisi sisältyä enemmän tanssiopintoja	()	()	()	()
3. Tulevaisuudessa liikunnanopettaja tarvitsee yhä enemmän tanssinopetukseen liittyviä taitoja	()	()	()	()
4. Liikunnanopiskelijoilla on paljon tärkeämpiä asioita opiskeltavana kuin tanssi	()	()	()	()
5. Tanssilla on liian keskeinen osuus liikunnanopettajakoulutuksessa	()	()	()	()
6. Tanssituntien tulisi kuulua vain tyttöjen opintoihin	()	()	()	()

26. Seuraavassa sinulle esitetään koulua ja tanssia koskevia väittämiä.

Vastaa jokaiseen väittämään merkitsemällä rasti parhaimman vaihtoehdon kohdalle.

	täysin samaa mieltä 4	jokseenkin samaa mieltä 3	jokseenkin eri mieltä 2	täysin eri mieltä 1
1. Jokaisen oppilaan tulisi saada tanssinopetusta kouluissa	()	()	()	()
2. Tanssin tulisi olla pelkästään vapaasti valittava aine kouluissa	()	()	()	()
3. Tanssinopetuksen tulisi sisältyä koulun liikuntatunteihin	()	()	()	()
4. Tanssin tulisi olla oma oppiaineensa kouluissa eikä osa liikuntaa	()	()	()	()
5. Liikunnanopettajien pitäisi pystyä opettamaan tanssia kouluissa	()	()	()	()
6. Ammattitaitoisten tanssinopettajien (ei liikunnanopettajien) tulisi vastata koulujen tanssinopetuksesta	()	()	()	()
7. Liikunnanopettajan tulisi voida itse päättää haluaako hän opettaa tanssia vai ei	()	()	()	()
8. Olisi parempi jättää tanssinopetus kokonaan koulun ulkopuolelle	()	()	()	()
9. Koulun tulisi tarjota jokaiselle oppilaalle mahdollisuus ilmaista itseään myös tanssimalla	()	()	()	()

27. Itse arvostan alla lueteltuja tanssilajeja seuraavasti:

	erittäin paljon 4	melko paljon 3	jonkin verran 2	hyvin vähän 1
1. suomalaiset kansantanssit	()	()	()	()
2. ulkomaiset kansantanssit	()	()	()	()
3. seuratanssit (lavatanssit)	()	()	()	()
4. vanhat tanssit / juhlatanssit	()	()	()	()
5. street dance / hip hop jne.	()	()	()	()
6. luova tanssi / ilmaisuliikunta	()	()	()	()
7. baletti	()	()	()	()
8. jazz baletti	()	()	()	()
9. moderni tanssi	()	()	()	()

28. Uskoisin, että suomalaiset yleensä arvostavat alla lueteltuja tanssilajeja seuraavasti:

	erittäin paljon	melko paljon	jonkin verran	hyvin vähän
	4	3	2	1
1. suomalaiset kansantanssit	()	()	()	()
2. ulkomaiset kansantanssit	()	()	()	()
3. seurataanssit (lavataanssit)	()	()	()	()
4. vanhat tanssit / juhlatanssit	()	()	()	()
5. street dance / hip hop jne.	()	()	()	()
6. luova tanssi / ilmaisuliikunta	()	()	()	()
7. baletti	()	()	()	()
8. jazz tanssi	()	()	()	()
9. moderni tanssi	()	()	()	()

29. Seuraavassa sinulle esitetään PARITANSSEIHIN (= kansantanssit, seurataanssit, lavatanssit, ravintolatanssit) liittyviä väittämiä. Vastaa jokaiseen väittämään merkitsemällä rasti sen vaihtoehdon kohdalle, joka parhaiten vastaa mielipidettäsi.

	täysin samaa mieltä 4	jokseenkin samaa mieltä 3	jokseenkin eri mieltä 2	täysin eri mieltä 1
1. Paritanssi on hyvä tapa "ladata akkunsa"	()	()	()	()
2. Paritanssijat ovat itsekeskeisiä	()	()	()	()
3. Paritanssi on kaunista katseltavaa	()	()	()	()
4. Paritanssijat keskittyvät liiaksi omaan itseensä	()	()	()	()
5. Paritanssi sopii eri tasoisille oppilaille	()	()	()	()
6. Paritanssi on stressaavaa	()	()	()	()
7. Pojat eivät tarvitse paritanssinopetusta kouluissa	()	()	()	()
8. Paritanssi ei kehitä sosiaalisia taitoja	()	()	()	()
9. Paritanssi kehittää hyvää itsetuntoa	()	()	()	()
10. Paritanssissa oppii arvostamaan taiteita	()	()	()	()
11. Paritanssi on kaiken ikäisille sopiva harrastus	()	()	()	()
12. Paritanssi on hyvä kuntoliikuntamuoto	()	()	()	()
13. Paritanssi sopii yhtä hyvin tytöille ja pojille	()	()	()	()
14. Paritanssi vahvistaa ryhmähenkeä	()	()	()	()
15. Paritanssia harrastava nuori omaa terveen itsetunnon()	()	()	()	()
16. Paritanssi on liikunnallinen taidemuoto	()	()	()	()
17. Paritanssin vaativuus opettaa nöyryyttä	()	()	()	()
18. Paritanssi on tänä päivänä suosittua	()	()	()	()
19. Paritanssi edistää terveyttä	()	()	()	()
20. Paritanssista kiinnostunut poika on hiukan outo	()	()	()	()
21. Paritanssi antaa luontevan mahdollisuuden olla kontaktissa vastakkaiseen sukupuoleen	()	()	()	()
22. Paritanssijoiden itsetunto on usein epärealistinen()	()	()	()	()
23. Paritanssi antaa mahdollisuuksia itse-ilmaisuun	()	()	()	()
24. Paritanssi opettaa toisen huomioonottamista	()	()	()	()
25. Paritanssin harrastaminen on muodikasta	()	()	()	()
26. Paritanssi opettaa terveitä elämäntapoja	()	()	()	()
27. Paritansseja tanssiva mies näyttää usein vaivautuneelta	()	()	()	()
28. Paritanssi on luonteva tapa tutustua vastakkaiseen sukupuoleen	()	()	()	()
29. Paritanssin vaativuus nujertaa lujankin itsetunnon()	()	()	()	()
30. Paritanssijat käyttäytyvät yleensäkin kohteliaasti()	()	()	()	()
31. Paritansseissa taito on tärkeämpää kuin ilmaisu()	()	()	()	()
32. Paritanssin kysyntä on laskemassa	()	()	()	()

33. Paritanssi pitää vartalon notkeana () () () ()
34. Poikia ei tulisi kannustaa paritanssiharrastukseen() () () ()
35. Paritanssin piiristä löytää helposti ystäviä () () () ()
36. Paritanssijat ovat sinut itsensä ja kroppansa kanssa() () () ()
37. Paritanssi antaa esteettisiä elämyksiä () () () ()
38. Yhä useammat ihmiset ovat kiinnostuneita paritansseista () () () ()
39. Paritanssi pitää yllä toimintakykyä () () () ()
40. Paritanssi sopii paremmin naisille kuin miehille () () () ()
41. Paritanssijat ovat kateellisia toisilleen () () () ()
42. Itsetunto ja paritanssitaito eivät ole yhteydessä toisiinsa () () () ()
43. Paritanssi ei ole taidetta () () () ()
44. Paritanssi on tehokas tapa hikoilla () () () ()
45. Paritansseissa pojat ovat huonompia tanssijoita kuin tytöt () () () ()
46. Paritanssissa on paljon piilokilpailua () () () ()
47. Paritanssitaito on parempi rohkaisuaine kuin alkoholi() () () ()
48. Paritanssissa ilmaisu on tärkeämpää kuin sosiaalisuus () () () ()
49. Paritanssi on hyvä tapa huolehtia painostaan () () () ()
50. Mies ei osaa ilmaista itseään paritansseilla () () () ()
51. Paritanssi on narsistista () () () ()
52. Paritanssi voi antaa onnistumisen elämyksiä myös ei-urheilullisille oppilaille () () () ()
53. Paritanssijat liikkuvat kauniisti () () () ()
54. Paritanssi on fyysisesti raskasta () () () ()
55. Paritansseissa miestanssijaa on kiinnostavampi katsella kuin naistanssijaa () () () ()
56. Paritanssissa pyritään keikaroimaan omilla taidoilla() () () ()
57. Paritanssi on hyvä vastapaino arkipäivän aherrukselle() () () ()
58. Paritansseja tanssiva mies leimataan usein homoseksuaaliksi () () () ()
59. Paritanssijat ihailevat mielellään itseään () () () ()
60. Paritanssissa pyritään olemaan parempia kuin toiset() () () ()
61. Paritanssi on rentouttavaa () () () ()
62. Paritansseja tanssiva mies ei vaikuta kovin miehekkäältä () () () ()
63. Paritanssi opettaa yhteistyöhön vaadittavia kykyjä() () () ()
64. Tanssitaitoinen poika on suosittu tyttöjen keskuudessa () () () ()
65. Paritanssi opettaa vastuuntuntoa () () () ()

30. Seuraavassa sinulle esitetään väittämiä, jotka liittyvät **TAIDETANSSIIN** (esim. moderni, jazz, baletti). Vastaa jokaiseen väittämään merkitsemällä rasti sen vaihtoehdon kohdalle, joka parhaiten vastaa mielipidettäsi.

	täysin samaa mieltä 4	jokseenkin samaa mieltä 3	jokseenkin eri mieltä 2	täysin eri mieltä 1
1. Taidetanssi on hyvä tapa "ladata akkunsa"	()	()	()	()
2. Taidetanssijat ovat itsekeskeisiä	()	()	()	()
3. Taidetanssi on kaunista katseltavaa	()	()	()	()
4. Taidetanssissa tanssijat keskittyvät liiaksi omaan itseensä	()	()	()	()
5. Taidetanssi sopii eri tasoisille oppilaille	()	()	()	()
6. Taidetanssi on stressaavaa	()	()	()	()
7. Pojat eivät tarvitse taidetanssinopetusta kouluissa	()	()	()	()
8. Taidetanssi ei kehitä sosiaalisia taitoja	()	()	()	()
9. Taidetanssi kehittää hyvää itsetuntoa	()	()	()	()
10. Taidetanssi opettaa arvostamaan taiteita	()	()	()	()
11. Taidetanssi on kaiken ikäisille sopiva harrastus	()	()	()	()
12. Taidetanssi on hyvä kuntoliikuntamuoto	()	()	()	()
13. Taidetanssi sopii yhtä hyvin tytöille ja pojille	()	()	()	()
14. Taidetanssi vahvistaa ryhmähenkeä	()	()	()	()
15. Taidetanssia harrastava nuori omaa terveen itsetunnon()	()	()	()	()
16. Taidetanssi on taiteellinen liikuntamuoto	()	()	()	()
17. Taidetanssin vaativuus opettaa nöyräksi	()	()	()	()
18. Taidetanssi on tänä päivänä suosittua	()	()	()	()
19. Taidetanssi edistää terveyttä	()	()	()	()
20. Taidetanssista kiinnostunut poika on hiukan outo	()	()	()	()
21. Taidetanssi antaa luontevan mahdollisuuden olla kontaktissa vastakkaiseen sukupuoleen	()	()	()	()
22. Taidetanssia harrastavien tanssijoiden itsetunto on usein epärealistinen	()	()	()	()
23. Taidetanssi antaa mahdollisuuksia itse-ilmaisuun	()	()	()	()
24. Taidetanssi opettaa toisen huomioonottamista	()	()	()	()
25. Taidetanssin harrastaminen on muodikasta	()	()	()	()
26. Taidetanssi opettaa terveitä elämäntapoja	()	()	()	()
27. Taidetanssia tanssiva mies näyttää usein vaivautuneelta()	()	()	()	()
28. Taidetanssi on luonteva tapa tutustua vastakkaiseen sukupuoleen	()	()	()	()
29. Taidetanssin vaativuus nujertaa lujankin itsetunnon()	()	()	()	()
30. Taidetanssijat käyttäytyvät yleensäkin kohteliaasti()	()	()	()	()
31. Taidetanssissa taito on tärkeämpää kuin ilmaisu	()	()	()	()
32. Taidetanssin kysyntä on laskemassa	()	()	()	()
33. Taidetanssi pitää vartalon notkeana	()	()	()	()
34. Poikia ei tulisi kannustaa taidetanssiharrastukseen()	()	()	()	()

35. Taidetanssin parista löytää helposti ystäviä () () () ()
36. Taidetanssissa tanssijat ovat sinut itsensä ja kroppansa kanssa () () () ()
37. Taidetanssi antaa esteettisiä elämyksiä () () () ()
38. Yhä useammat ihmiset ovat kiinnostuneita taidetanssista () () () ()
39. Taidetanssi pitää yllä toimintakykyä () () () ()
40. Taidetanssi näyttää sopivan paremmin naisille kuin miehille () () () ()
41. Taidetanssissa tanssijat ovat kateellisia toisilleen () () () ()
42. Taidetanssissa itsetunto ja tanssitaito eivät ole yhteydessä toisiinsa () () () ()
43. Taidetanssi ei ole taidetta () () () ()
44. Taidetanssi on tehokas tapa hikoilla () () () ()
45. Taidetanssissa pojat ovat huonompia tanssijoita kuin tytöt () () () ()
46. Taidetanssissa on paljon piilokilpailua () () () ()
47. Taidetanssissa tanssitaito on parempi rohkaisuaine kuin alkoholi () () () ()
48. Taidetanssissa ilmaisu on tärkeämpää kuin tekniikka () () () ()
49. Taidetanssi on hyvä tapa huolehtia painostaan () () () ()
50. Taidetanssissa mies ei osaa ilmaista itseään () () () ()
51. Taidetanssi on narsistista () () () ()
52. Taidetanssi voi antaa onnistumisen elämyksiä myös ei-urheilullisille oppilaille () () () ()
53. Taidetanssissa tanssijat liikkuvat kauniisti () () () ()
54. Taidetanssi on fyysisesti raskasta () () () ()
55. Taidetanssissa miestanssijaa on kiinnostavampi katsella kuin naistanssijaa () () () ()
56. Taidetanssissa pyritään keikaroimaan omilla taidoilla() () () ()
57. Taidetanssi on hyvä vastapaino arkipäivän aherrukselle() () () ()
58. Taidetanssissa mies leimataan usein homoseksuaaliksi() () () ()
59. Taidetanssissa tanssijat ihailevat mielellään itseään() () () ()
60. Taidetanssissa pyritään olemaan parempia kuin toiset() () () ()
61. Taidetanssi on rentouttavaa () () () ()
62. Taidetanssissa mies ei vaikuta kovin miehekkäältä() () () ()
63. Taidetanssi opettaa yhteistyötaitoja () () () ()
64. Taidetanssia tanssiva poika on suosittu tyttöjen keskuudessa () () () ()
65. Taidetanssi opettaa vastuuntuntoa () () () ()

LÄMPÖISET KIITOKSET VASTAUKSISTASI!

Haluaisin jutella tanssiin liittyvistä asioista ja mielipiteistä joidenkin opiskelijoiden kanssa. Suostuisitko sinä haastateltavaksi. Mielipiteittesi positiivisuus tai negatiivisuus ei ole tässä mielessä olennainen asia. Jos olet suostuvainen, antaisitko yhteystietosi minulle.

NIMI _____

KURSSI _____

OSOITE _____

PUH _____

KIITOS!

LIITE 2. Ensimmäisen (N= 44) ja kolmannen (N=52) vuosikurssin liikunnanopiskelijoiden paritanssiasenteiden kuvaus.

Asenne- muuttuja	Vuosi- kurssi	Ka	Kh	t	p
Itsekeskeisyys	1.vsk	1.76	.53	1.64	.104
	3.vsk	1.60	.44		
Positiiviset vaikutukset	1.vsk	3.31	.43	-2.90	.005**
	3.vsk	3.54	.30		
Taide ja estetiikka	1.vsk	2.98	.40	-1.22	.225
	3.vsk	3.08	.43		
Kilpailullisuus ja itsetunto	1.vsk	2.97	.54	-.057	.955
	3.vsk	2.98	.42		
Kiinnostus ja suosio	1.vsk	2.69	.48	-.939	.350
	3.vsk	2.79	.55		
Sosiaalisuus ja tapakasvatus	1.vsk	3.18	.33	-3.59	.001***
	3.vsk	3.41	.30		
Outo mies tanssija	1.vsk	1.59	.58	.540	.591
	3.vsk	1.53	.43		
Fyysinen kunto	1.vsk	2.77	.61	-1.32	.191
	3.vsk	2.94	.64		
Miehen tanssi- taito	1.vsk	1.90	.51	1.34	.185
	3.vsk	1.78	.35		
Terveys	1.vsk	2.80	.49	-1.48	.141
	3.vsk	2.94	.41		

LIITE 3. Maaseudulla tai maaseututaajamassa (N=39) ja kaupungissa (N=62) yläasteen käyneiden liikunnanopiskelijoiden paritanssiasenteiden kuvaus.

Asenne- muuttuja	Yläasteen sijainti	Ka	Kh	t	p																																																																														
Itsekeskeisyys	maaseutu	1.67	.47	-.18	.861																																																																														
	kaupunki	1.68	.49			Positiiviset vaikutukset	maaseutu	3.42	.34	-.64	.524	kaupunki	3.47	.40	Taide ja estetiikka	maaseutu	2.99	.42	-1.13	.259	kaupunki	3.08	.42	Kilpailullisuus ja itsetunto	maaseutu	3.06	.42	1.29	.202	kaupunki	2.93	.51	Kiinnostus ja suosio	maaseutu	2.81	.36	1.08	.284	kaupunki	2.71	.59	Sosiaalisuus ja tapakasvatus	maaseutu	3.30	.34	-.34	.731	kaupunki	3.32	.34	Outo mies tanssija	maaseutu	1.50	.39	-.90	.371	kaupunki	1.58	.55	Fyysinen kunto	maaseutu	2.68	.60	-2.27	.025*	kaupunki	2.97	.63	Miehen tanssi- taito	maaseutu	1.85	.44	.47	.637	kaupunki	1.81	.43	Terveys	maaseutu	2.79	.42	-1.77	.079
Positiiviset vaikutukset	maaseutu	3.42	.34	-.64	.524																																																																														
	kaupunki	3.47	.40			Taide ja estetiikka	maaseutu	2.99	.42	-1.13	.259	kaupunki	3.08	.42	Kilpailullisuus ja itsetunto	maaseutu	3.06	.42	1.29	.202	kaupunki	2.93	.51	Kiinnostus ja suosio	maaseutu	2.81	.36	1.08	.284	kaupunki	2.71	.59	Sosiaalisuus ja tapakasvatus	maaseutu	3.30	.34	-.34	.731	kaupunki	3.32	.34	Outo mies tanssija	maaseutu	1.50	.39	-.90	.371	kaupunki	1.58	.55	Fyysinen kunto	maaseutu	2.68	.60	-2.27	.025*	kaupunki	2.97	.63	Miehen tanssi- taito	maaseutu	1.85	.44	.47	.637	kaupunki	1.81	.43	Terveys	maaseutu	2.79	.42	-1.77	.079	kaupunki	2.95	.47						
Taide ja estetiikka	maaseutu	2.99	.42	-1.13	.259																																																																														
	kaupunki	3.08	.42			Kilpailullisuus ja itsetunto	maaseutu	3.06	.42	1.29	.202	kaupunki	2.93	.51	Kiinnostus ja suosio	maaseutu	2.81	.36	1.08	.284	kaupunki	2.71	.59	Sosiaalisuus ja tapakasvatus	maaseutu	3.30	.34	-.34	.731	kaupunki	3.32	.34	Outo mies tanssija	maaseutu	1.50	.39	-.90	.371	kaupunki	1.58	.55	Fyysinen kunto	maaseutu	2.68	.60	-2.27	.025*	kaupunki	2.97	.63	Miehen tanssi- taito	maaseutu	1.85	.44	.47	.637	kaupunki	1.81	.43	Terveys	maaseutu	2.79	.42	-1.77	.079	kaupunki	2.95	.47															
Kilpailullisuus ja itsetunto	maaseutu	3.06	.42	1.29	.202																																																																														
	kaupunki	2.93	.51			Kiinnostus ja suosio	maaseutu	2.81	.36	1.08	.284	kaupunki	2.71	.59	Sosiaalisuus ja tapakasvatus	maaseutu	3.30	.34	-.34	.731	kaupunki	3.32	.34	Outo mies tanssija	maaseutu	1.50	.39	-.90	.371	kaupunki	1.58	.55	Fyysinen kunto	maaseutu	2.68	.60	-2.27	.025*	kaupunki	2.97	.63	Miehen tanssi- taito	maaseutu	1.85	.44	.47	.637	kaupunki	1.81	.43	Terveys	maaseutu	2.79	.42	-1.77	.079	kaupunki	2.95	.47																								
Kiinnostus ja suosio	maaseutu	2.81	.36	1.08	.284																																																																														
	kaupunki	2.71	.59			Sosiaalisuus ja tapakasvatus	maaseutu	3.30	.34	-.34	.731	kaupunki	3.32	.34	Outo mies tanssija	maaseutu	1.50	.39	-.90	.371	kaupunki	1.58	.55	Fyysinen kunto	maaseutu	2.68	.60	-2.27	.025*	kaupunki	2.97	.63	Miehen tanssi- taito	maaseutu	1.85	.44	.47	.637	kaupunki	1.81	.43	Terveys	maaseutu	2.79	.42	-1.77	.079	kaupunki	2.95	.47																																	
Sosiaalisuus ja tapakasvatus	maaseutu	3.30	.34	-.34	.731																																																																														
	kaupunki	3.32	.34			Outo mies tanssija	maaseutu	1.50	.39	-.90	.371	kaupunki	1.58	.55	Fyysinen kunto	maaseutu	2.68	.60	-2.27	.025*	kaupunki	2.97	.63	Miehen tanssi- taito	maaseutu	1.85	.44	.47	.637	kaupunki	1.81	.43	Terveys	maaseutu	2.79	.42	-1.77	.079	kaupunki	2.95	.47																																										
Outo mies tanssija	maaseutu	1.50	.39	-.90	.371																																																																														
	kaupunki	1.58	.55			Fyysinen kunto	maaseutu	2.68	.60	-2.27	.025*	kaupunki	2.97	.63	Miehen tanssi- taito	maaseutu	1.85	.44	.47	.637	kaupunki	1.81	.43	Terveys	maaseutu	2.79	.42	-1.77	.079	kaupunki	2.95	.47																																																			
Fyysinen kunto	maaseutu	2.68	.60	-2.27	.025*																																																																														
	kaupunki	2.97	.63			Miehen tanssi- taito	maaseutu	1.85	.44	.47	.637	kaupunki	1.81	.43	Terveys	maaseutu	2.79	.42	-1.77	.079	kaupunki	2.95	.47																																																												
Miehen tanssi- taito	maaseutu	1.85	.44	.47	.637																																																																														
	kaupunki	1.81	.43			Terveys	maaseutu	2.79	.42	-1.77	.079	kaupunki	2.95	.47																																																																					
Terveys	maaseutu	2.79	.42	-1.77	.079																																																																														
	kaupunki	2.95	.47																																																																																

LIITE 4. Maaseudulla tai maaseututaajamassa (N=24) ja kaupungissa (N=73) lukion käyneiden liikunnanopiskelijoiden paritanssiasenteiden kuvaus.

Asenne- muuttuja	Lukion sijainti	Ka	Kh	t	p																																																																														
Itsekeskeisyys	maaseutu	1.70	.47	.18	.857																																																																														
	kaupunki	1.67	.49			Positiiviset vaikutukset	maaseutu	3.46	.34	.22	.825	kaupunki	3.44	.40	Taide ja estetiikka	maaseutu	3.01	.42	-.19	.846	kaupunki	3.03	.42	Kilpailullisuus ja itsetunto	maaseutu	3.12	.42	1.76	.082	kaupunki	2.92	.51	Kiinnostus ja suosio	maaseutu	2.83	.36	.99	.327	kaupunki	2.71	.59	Sosiaalisuus ja tapakasvatus	maaseutu	3.35	.34	.92	.364	kaupunki	3.28	.34	Outo mies tanssija	maaseutu	1.50	.39	-.73	.465	kaupunki	1.59	.55	Fyysinen kunto	maaseutu	2.68	.60	-1.47	.145	kaupunki	2.90	.63	Miehen tanssi- taito	maaseutu	1.75	.44	-1.01	.314	kaupunki	1.85	.43	Terveys	maaseutu	2.88	.42	-.05	.962
Positiiviset vaikutukset	maaseutu	3.46	.34	.22	.825																																																																														
	kaupunki	3.44	.40			Taide ja estetiikka	maaseutu	3.01	.42	-.19	.846	kaupunki	3.03	.42	Kilpailullisuus ja itsetunto	maaseutu	3.12	.42	1.76	.082	kaupunki	2.92	.51	Kiinnostus ja suosio	maaseutu	2.83	.36	.99	.327	kaupunki	2.71	.59	Sosiaalisuus ja tapakasvatus	maaseutu	3.35	.34	.92	.364	kaupunki	3.28	.34	Outo mies tanssija	maaseutu	1.50	.39	-.73	.465	kaupunki	1.59	.55	Fyysinen kunto	maaseutu	2.68	.60	-1.47	.145	kaupunki	2.90	.63	Miehen tanssi- taito	maaseutu	1.75	.44	-1.01	.314	kaupunki	1.85	.43	Terveys	maaseutu	2.88	.42	-.05	.962	kaupunki	2.88	.47						
Taide ja estetiikka	maaseutu	3.01	.42	-.19	.846																																																																														
	kaupunki	3.03	.42			Kilpailullisuus ja itsetunto	maaseutu	3.12	.42	1.76	.082	kaupunki	2.92	.51	Kiinnostus ja suosio	maaseutu	2.83	.36	.99	.327	kaupunki	2.71	.59	Sosiaalisuus ja tapakasvatus	maaseutu	3.35	.34	.92	.364	kaupunki	3.28	.34	Outo mies tanssija	maaseutu	1.50	.39	-.73	.465	kaupunki	1.59	.55	Fyysinen kunto	maaseutu	2.68	.60	-1.47	.145	kaupunki	2.90	.63	Miehen tanssi- taito	maaseutu	1.75	.44	-1.01	.314	kaupunki	1.85	.43	Terveys	maaseutu	2.88	.42	-.05	.962	kaupunki	2.88	.47															
Kilpailullisuus ja itsetunto	maaseutu	3.12	.42	1.76	.082																																																																														
	kaupunki	2.92	.51			Kiinnostus ja suosio	maaseutu	2.83	.36	.99	.327	kaupunki	2.71	.59	Sosiaalisuus ja tapakasvatus	maaseutu	3.35	.34	.92	.364	kaupunki	3.28	.34	Outo mies tanssija	maaseutu	1.50	.39	-.73	.465	kaupunki	1.59	.55	Fyysinen kunto	maaseutu	2.68	.60	-1.47	.145	kaupunki	2.90	.63	Miehen tanssi- taito	maaseutu	1.75	.44	-1.01	.314	kaupunki	1.85	.43	Terveys	maaseutu	2.88	.42	-.05	.962	kaupunki	2.88	.47																								
Kiinnostus ja suosio	maaseutu	2.83	.36	.99	.327																																																																														
	kaupunki	2.71	.59			Sosiaalisuus ja tapakasvatus	maaseutu	3.35	.34	.92	.364	kaupunki	3.28	.34	Outo mies tanssija	maaseutu	1.50	.39	-.73	.465	kaupunki	1.59	.55	Fyysinen kunto	maaseutu	2.68	.60	-1.47	.145	kaupunki	2.90	.63	Miehen tanssi- taito	maaseutu	1.75	.44	-1.01	.314	kaupunki	1.85	.43	Terveys	maaseutu	2.88	.42	-.05	.962	kaupunki	2.88	.47																																	
Sosiaalisuus ja tapakasvatus	maaseutu	3.35	.34	.92	.364																																																																														
	kaupunki	3.28	.34			Outo mies tanssija	maaseutu	1.50	.39	-.73	.465	kaupunki	1.59	.55	Fyysinen kunto	maaseutu	2.68	.60	-1.47	.145	kaupunki	2.90	.63	Miehen tanssi- taito	maaseutu	1.75	.44	-1.01	.314	kaupunki	1.85	.43	Terveys	maaseutu	2.88	.42	-.05	.962	kaupunki	2.88	.47																																										
Outo mies tanssija	maaseutu	1.50	.39	-.73	.465																																																																														
	kaupunki	1.59	.55			Fyysinen kunto	maaseutu	2.68	.60	-1.47	.145	kaupunki	2.90	.63	Miehen tanssi- taito	maaseutu	1.75	.44	-1.01	.314	kaupunki	1.85	.43	Terveys	maaseutu	2.88	.42	-.05	.962	kaupunki	2.88	.47																																																			
Fyysinen kunto	maaseutu	2.68	.60	-1.47	.145																																																																														
	kaupunki	2.90	.63			Miehen tanssi- taito	maaseutu	1.75	.44	-1.01	.314	kaupunki	1.85	.43	Terveys	maaseutu	2.88	.42	-.05	.962	kaupunki	2.88	.47																																																												
Miehen tanssi- taito	maaseutu	1.75	.44	-1.01	.314																																																																														
	kaupunki	1.85	.43			Terveys	maaseutu	2.88	.42	-.05	.962	kaupunki	2.88	.47																																																																					
Terveys	maaseutu	2.88	.42	-.05	.962																																																																														
	kaupunki	2.88	.47																																																																																

LIITE 5. Tanssia yläasteella ”ei juuri ollenkaan” tai ”jonkin verran” (N=90) ja ”melko paljon” tai ”hyvin paljon” (N=11) opiskelleiden paritanssiasenteet.

Asenne- muuttuja	Tanssin määrä	Ka	Kh	t	p																																																																														
Itsekeskeisyys	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	1.69	.49	.82	.410																																																																														
	”melko ja hyvin paljon”	1.56	.46			Positiiviset vaikutukset	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	3.47	.35	1.29	.199	”melko ja hyvin paljon”	3.31	.58	Taide ja estetiikka	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	3.06	.41	.96	.338	”melko ja hyvin paljon”	2.93	.53	Kilpailullisuus ja itsetunto	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	2.99	.48	.37	.712	”melko ja hyvin paljon”	2.93	.46	Kiinnostus ja suosio	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	2.75	.51	.43	.668	”melko ja hyvin paljon”	2.68	.55	Sosiaalisuus ja tapakasvatus	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	3.32	.33	.57	.569	”melko ja hyvin paljon”	3.26	.39	Outo mies tanssija	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	1.56	.49	.21	.837	”melko ja hyvin paljon”	1.52	.60	Fyysinen kunto	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	2.84	.62	-.79	.429	”melko ja hyvin paljon”	3.00	.77	Miehen tanssi- taito	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	1.82	.42	-.42	.674	”melko ja hyvin paljon”	1.88	.53	Terveys	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	2.91	.45	1.61	.111
Positiiviset vaikutukset	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	3.47	.35	1.29	.199																																																																														
	”melko ja hyvin paljon”	3.31	.58			Taide ja estetiikka	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	3.06	.41	.96	.338	”melko ja hyvin paljon”	2.93	.53	Kilpailullisuus ja itsetunto	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	2.99	.48	.37	.712	”melko ja hyvin paljon”	2.93	.46	Kiinnostus ja suosio	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	2.75	.51	.43	.668	”melko ja hyvin paljon”	2.68	.55	Sosiaalisuus ja tapakasvatus	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	3.32	.33	.57	.569	”melko ja hyvin paljon”	3.26	.39	Outo mies tanssija	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	1.56	.49	.21	.837	”melko ja hyvin paljon”	1.52	.60	Fyysinen kunto	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	2.84	.62	-.79	.429	”melko ja hyvin paljon”	3.00	.77	Miehen tanssi- taito	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	1.82	.42	-.42	.674	”melko ja hyvin paljon”	1.88	.53	Terveys	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	2.91	.45	1.61	.111	”melko ja hyvin paljon”	2.68	.46						
Taide ja estetiikka	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	3.06	.41	.96	.338																																																																														
	”melko ja hyvin paljon”	2.93	.53			Kilpailullisuus ja itsetunto	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	2.99	.48	.37	.712	”melko ja hyvin paljon”	2.93	.46	Kiinnostus ja suosio	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	2.75	.51	.43	.668	”melko ja hyvin paljon”	2.68	.55	Sosiaalisuus ja tapakasvatus	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	3.32	.33	.57	.569	”melko ja hyvin paljon”	3.26	.39	Outo mies tanssija	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	1.56	.49	.21	.837	”melko ja hyvin paljon”	1.52	.60	Fyysinen kunto	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	2.84	.62	-.79	.429	”melko ja hyvin paljon”	3.00	.77	Miehen tanssi- taito	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	1.82	.42	-.42	.674	”melko ja hyvin paljon”	1.88	.53	Terveys	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	2.91	.45	1.61	.111	”melko ja hyvin paljon”	2.68	.46															
Kilpailullisuus ja itsetunto	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	2.99	.48	.37	.712																																																																														
	”melko ja hyvin paljon”	2.93	.46			Kiinnostus ja suosio	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	2.75	.51	.43	.668	”melko ja hyvin paljon”	2.68	.55	Sosiaalisuus ja tapakasvatus	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	3.32	.33	.57	.569	”melko ja hyvin paljon”	3.26	.39	Outo mies tanssija	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	1.56	.49	.21	.837	”melko ja hyvin paljon”	1.52	.60	Fyysinen kunto	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	2.84	.62	-.79	.429	”melko ja hyvin paljon”	3.00	.77	Miehen tanssi- taito	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	1.82	.42	-.42	.674	”melko ja hyvin paljon”	1.88	.53	Terveys	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	2.91	.45	1.61	.111	”melko ja hyvin paljon”	2.68	.46																								
Kiinnostus ja suosio	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	2.75	.51	.43	.668																																																																														
	”melko ja hyvin paljon”	2.68	.55			Sosiaalisuus ja tapakasvatus	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	3.32	.33	.57	.569	”melko ja hyvin paljon”	3.26	.39	Outo mies tanssija	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	1.56	.49	.21	.837	”melko ja hyvin paljon”	1.52	.60	Fyysinen kunto	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	2.84	.62	-.79	.429	”melko ja hyvin paljon”	3.00	.77	Miehen tanssi- taito	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	1.82	.42	-.42	.674	”melko ja hyvin paljon”	1.88	.53	Terveys	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	2.91	.45	1.61	.111	”melko ja hyvin paljon”	2.68	.46																																	
Sosiaalisuus ja tapakasvatus	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	3.32	.33	.57	.569																																																																														
	”melko ja hyvin paljon”	3.26	.39			Outo mies tanssija	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	1.56	.49	.21	.837	”melko ja hyvin paljon”	1.52	.60	Fyysinen kunto	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	2.84	.62	-.79	.429	”melko ja hyvin paljon”	3.00	.77	Miehen tanssi- taito	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	1.82	.42	-.42	.674	”melko ja hyvin paljon”	1.88	.53	Terveys	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	2.91	.45	1.61	.111	”melko ja hyvin paljon”	2.68	.46																																										
Outo mies tanssija	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	1.56	.49	.21	.837																																																																														
	”melko ja hyvin paljon”	1.52	.60			Fyysinen kunto	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	2.84	.62	-.79	.429	”melko ja hyvin paljon”	3.00	.77	Miehen tanssi- taito	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	1.82	.42	-.42	.674	”melko ja hyvin paljon”	1.88	.53	Terveys	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	2.91	.45	1.61	.111	”melko ja hyvin paljon”	2.68	.46																																																			
Fyysinen kunto	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	2.84	.62	-.79	.429																																																																														
	”melko ja hyvin paljon”	3.00	.77			Miehen tanssi- taito	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	1.82	.42	-.42	.674	”melko ja hyvin paljon”	1.88	.53	Terveys	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	2.91	.45	1.61	.111	”melko ja hyvin paljon”	2.68	.46																																																												
Miehen tanssi- taito	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	1.82	.42	-.42	.674																																																																														
	”melko ja hyvin paljon”	1.88	.53			Terveys	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	2.91	.45	1.61	.111	”melko ja hyvin paljon”	2.68	.46																																																																					
Terveys	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	2.91	.45	1.61	.111																																																																														
	”melko ja hyvin paljon”	2.68	.46																																																																																

LIITE 6. Tanssia lukiossa ”ei juuri ollenkaan” tai ”jonkin verran” (N=80) ja ”melko paljon” tai hyvin paljon” (N=17) opiskelleiden paritanssiasenteet.

Asenne- muuttuja	Tanssin määrä lukiossa	Ka	Kh	t	p																																																																														
Itsekeskeisyys	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	1.70	.50	.98	.332																																																																														
	”melko ja hyvin paljon”	1.57	.43			Positiiviset vaikutukset	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	3.42	.39	-1.26	.210	”melko ja hyvin paljon”	3.55	.33	Taide ja estetiikka	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	3.02	.40	-.44	.664	”melko ja hyvin paljon”	3.07	.51	Kilpailullisuus ja itsetunto	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	2.97	.48	.06	.955	”melko ja hyvin paljon”	2.97	.48	Kiinnostus ja suosio	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	2.76	.52	.70	.487	”melko ja hyvin paljon”	2.66	.54	Sosiaalisuus ja tapakasvatus	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	3.27	.33	-1.93	.056	”melko ja hyvin paljon”	3.44	.31	Outo mies tanssija	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	1.57	.52	.32	.750	”melko ja hyvin paljon”	1.53	.35	Fyysinen kunto	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	2.81	.63	-1.51	.134	”melko ja hyvin paljon”	3.06	.61	Miehen tanssi- taito	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	1.85	.44	.87	.387	”melko ja hyvin paljon”	1.75	.38	Terveys	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	2.89	.47	.40	.687
Positiiviset vaikutukset	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	3.42	.39	-1.26	.210																																																																														
	”melko ja hyvin paljon”	3.55	.33			Taide ja estetiikka	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	3.02	.40	-.44	.664	”melko ja hyvin paljon”	3.07	.51	Kilpailullisuus ja itsetunto	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	2.97	.48	.06	.955	”melko ja hyvin paljon”	2.97	.48	Kiinnostus ja suosio	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	2.76	.52	.70	.487	”melko ja hyvin paljon”	2.66	.54	Sosiaalisuus ja tapakasvatus	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	3.27	.33	-1.93	.056	”melko ja hyvin paljon”	3.44	.31	Outo mies tanssija	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	1.57	.52	.32	.750	”melko ja hyvin paljon”	1.53	.35	Fyysinen kunto	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	2.81	.63	-1.51	.134	”melko ja hyvin paljon”	3.06	.61	Miehen tanssi- taito	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	1.85	.44	.87	.387	”melko ja hyvin paljon”	1.75	.38	Terveys	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	2.89	.47	.40	.687	”melko ja hyvin paljon”	2.84	.37						
Taide ja estetiikka	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	3.02	.40	-.44	.664																																																																														
	”melko ja hyvin paljon”	3.07	.51			Kilpailullisuus ja itsetunto	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	2.97	.48	.06	.955	”melko ja hyvin paljon”	2.97	.48	Kiinnostus ja suosio	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	2.76	.52	.70	.487	”melko ja hyvin paljon”	2.66	.54	Sosiaalisuus ja tapakasvatus	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	3.27	.33	-1.93	.056	”melko ja hyvin paljon”	3.44	.31	Outo mies tanssija	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	1.57	.52	.32	.750	”melko ja hyvin paljon”	1.53	.35	Fyysinen kunto	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	2.81	.63	-1.51	.134	”melko ja hyvin paljon”	3.06	.61	Miehen tanssi- taito	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	1.85	.44	.87	.387	”melko ja hyvin paljon”	1.75	.38	Terveys	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	2.89	.47	.40	.687	”melko ja hyvin paljon”	2.84	.37															
Kilpailullisuus ja itsetunto	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	2.97	.48	.06	.955																																																																														
	”melko ja hyvin paljon”	2.97	.48			Kiinnostus ja suosio	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	2.76	.52	.70	.487	”melko ja hyvin paljon”	2.66	.54	Sosiaalisuus ja tapakasvatus	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	3.27	.33	-1.93	.056	”melko ja hyvin paljon”	3.44	.31	Outo mies tanssija	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	1.57	.52	.32	.750	”melko ja hyvin paljon”	1.53	.35	Fyysinen kunto	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	2.81	.63	-1.51	.134	”melko ja hyvin paljon”	3.06	.61	Miehen tanssi- taito	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	1.85	.44	.87	.387	”melko ja hyvin paljon”	1.75	.38	Terveys	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	2.89	.47	.40	.687	”melko ja hyvin paljon”	2.84	.37																								
Kiinnostus ja suosio	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	2.76	.52	.70	.487																																																																														
	”melko ja hyvin paljon”	2.66	.54			Sosiaalisuus ja tapakasvatus	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	3.27	.33	-1.93	.056	”melko ja hyvin paljon”	3.44	.31	Outo mies tanssija	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	1.57	.52	.32	.750	”melko ja hyvin paljon”	1.53	.35	Fyysinen kunto	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	2.81	.63	-1.51	.134	”melko ja hyvin paljon”	3.06	.61	Miehen tanssi- taito	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	1.85	.44	.87	.387	”melko ja hyvin paljon”	1.75	.38	Terveys	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	2.89	.47	.40	.687	”melko ja hyvin paljon”	2.84	.37																																	
Sosiaalisuus ja tapakasvatus	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	3.27	.33	-1.93	.056																																																																														
	”melko ja hyvin paljon”	3.44	.31			Outo mies tanssija	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	1.57	.52	.32	.750	”melko ja hyvin paljon”	1.53	.35	Fyysinen kunto	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	2.81	.63	-1.51	.134	”melko ja hyvin paljon”	3.06	.61	Miehen tanssi- taito	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	1.85	.44	.87	.387	”melko ja hyvin paljon”	1.75	.38	Terveys	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	2.89	.47	.40	.687	”melko ja hyvin paljon”	2.84	.37																																										
Outo mies tanssija	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	1.57	.52	.32	.750																																																																														
	”melko ja hyvin paljon”	1.53	.35			Fyysinen kunto	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	2.81	.63	-1.51	.134	”melko ja hyvin paljon”	3.06	.61	Miehen tanssi- taito	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	1.85	.44	.87	.387	”melko ja hyvin paljon”	1.75	.38	Terveys	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	2.89	.47	.40	.687	”melko ja hyvin paljon”	2.84	.37																																																			
Fyysinen kunto	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	2.81	.63	-1.51	.134																																																																														
	”melko ja hyvin paljon”	3.06	.61			Miehen tanssi- taito	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	1.85	.44	.87	.387	”melko ja hyvin paljon”	1.75	.38	Terveys	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	2.89	.47	.40	.687	”melko ja hyvin paljon”	2.84	.37																																																												
Miehen tanssi- taito	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	1.85	.44	.87	.387																																																																														
	”melko ja hyvin paljon”	1.75	.38			Terveys	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	2.89	.47	.40	.687	”melko ja hyvin paljon”	2.84	.37																																																																					
Terveys	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	2.89	.47	.40	.687																																																																														
	”melko ja hyvin paljon”	2.84	.37																																																																																

LIITE 7. Liikunnanopiskelijoiden paritanssiasenteet perheen tanssiharrastuneisuuden (N=42) ja harrastamattomuuden (N=59) mukaan.

Asenne- muuttuja	Tanssi- harrastus	Ka	Kh	t	p
Itsekeskeisyys	kyllä	1.78	.54	1.81	.067
	ei	1.60	.43		
Positiiviset vaikutukset	kyllä	3.45	.42	-.05	.957
	ei	3.45	.35		
Taide ja estetiikka	kyllä	3.12	.45	1.38	.171
	ei	3.00	.39		
Kilpailullisuus ja itsetunto	kyllä	2.95	.50	-.53	.595
	ei	3.00	.47		
Kiinnostus ja suosio	kyllä	2.76	.46	.28	.782
	ei	2.73	.55		
Sosiaalisuus ja tapakasvatus	kyllä	3.25	.38	-1.60	.113
	ei	3.35	.29		
Outo mies tanssija	kyllä	1.60	.51	.84	.404
	ei	1.52	.49		
Fyysinen kunto	kyllä	2.92	.62	.80	.423
	ei	2.81	.64		
Miehen tanssi- taito	kyllä	1.86	.50	.62	.536
	ei	1.81	.38		
Terveys	kyllä	2.87	.48	-.36	.717
	ei	2.90	.44		

LIITE 8. Ensimmäisen (N=44) ja kolmannen (N=52) vuosikurssin opiskelijoiden taidetanssiasenteet.

Asenne- muuttuja	Vuosi- kurssi	Ka	Kh	t	p
Tanssin sopivuus	1.vsk	2.90	.46	.66	.511
	3.vsk	2.83	.58		
Itsekorostus	1.vsk	2.28	.55	-1.00	.319
	3.vsk	2.39	.55		
Kiinnostus ja suosio	1.vsk	2.84	.57	-.35	.729
	3.vsk	2.88	.55		
Sosiaalisuus	1.vsk	2.71	.49	-1.14	.257
	3.vsk	2.82	.44		
Kunto ja terveys	1.vsk	3.09	.56	-2.22	.029*
	3.vsk	3.33	.46		
Rentoutumi- nen	1.vsk	3.10	.68	-.62	.536
	3.vsk	3.18	.60		
Itsetunto	1.vsk	3.06	.53	.47	.642
	3.vsk	3.01	.45		

(*p<.05)

LIITE 9. Maaseudulla tai maaseututaajamassa (N=39) ja kaupungissa (N=62) yläasteen käyneiden taidetanssiasenteet.

Asenne- muuttuja	Yläasteen sijainti	Ka	Kh	t	p																																																			
Tanssin sopivuus	maaseutu	2.89	.45	.35	.728																																																			
	kaupunki	2.85	.57			Itsekorostus	maaseutu	2.22	.47	-1.75	.083	kaupunki	2.41	.58	Kiinnostus ja suosio	maaseutu	2.88	.48	.07	.944	kaupunki	2.89	.60	Sosiaalisuus	maaseutu	2.82	.45	.56	.574	kaupunki	2.77	.47	Kunto ja terveys	maaseutu	3.23	.47	.28	.783	kaupunki	3.20	.56	Rentoutumi- nen	maaseutu	3.26	.54	1.58	.116	kaupunki	3.05	.67	Itsetunto	maaseutu	3.04	.44	.07	.728
Itsekorostus	maaseutu	2.22	.47	-1.75	.083																																																			
	kaupunki	2.41	.58			Kiinnostus ja suosio	maaseutu	2.88	.48	.07	.944	kaupunki	2.89	.60	Sosiaalisuus	maaseutu	2.82	.45	.56	.574	kaupunki	2.77	.47	Kunto ja terveys	maaseutu	3.23	.47	.28	.783	kaupunki	3.20	.56	Rentoutumi- nen	maaseutu	3.26	.54	1.58	.116	kaupunki	3.05	.67	Itsetunto	maaseutu	3.04	.44	.07	.728	kaupunki	3.03	.53						
Kiinnostus ja suosio	maaseutu	2.88	.48	.07	.944																																																			
	kaupunki	2.89	.60			Sosiaalisuus	maaseutu	2.82	.45	.56	.574	kaupunki	2.77	.47	Kunto ja terveys	maaseutu	3.23	.47	.28	.783	kaupunki	3.20	.56	Rentoutumi- nen	maaseutu	3.26	.54	1.58	.116	kaupunki	3.05	.67	Itsetunto	maaseutu	3.04	.44	.07	.728	kaupunki	3.03	.53															
Sosiaalisuus	maaseutu	2.82	.45	.56	.574																																																			
	kaupunki	2.77	.47			Kunto ja terveys	maaseutu	3.23	.47	.28	.783	kaupunki	3.20	.56	Rentoutumi- nen	maaseutu	3.26	.54	1.58	.116	kaupunki	3.05	.67	Itsetunto	maaseutu	3.04	.44	.07	.728	kaupunki	3.03	.53																								
Kunto ja terveys	maaseutu	3.23	.47	.28	.783																																																			
	kaupunki	3.20	.56			Rentoutumi- nen	maaseutu	3.26	.54	1.58	.116	kaupunki	3.05	.67	Itsetunto	maaseutu	3.04	.44	.07	.728	kaupunki	3.03	.53																																	
Rentoutumi- nen	maaseutu	3.26	.54	1.58	.116																																																			
	kaupunki	3.05	.67			Itsetunto	maaseutu	3.04	.44	.07	.728	kaupunki	3.03	.53																																										
Itsetunto	maaseutu	3.04	.44	.07	.728																																																			
	kaupunki	3.03	.53																																																					

LIITE 10. Maaseudulla tai maaseututaajamassa (N=24) ja kaupungissa (N=73) lukion käyneiden taidetanssiasenteet.

Asenne- muuttuja	Lukion sijainti	Ka	Kh	t	p																																																			
Tanssin sopivuus	maaseutu	2.97	.44	1.10	.274																																																			
	kaupunki	2.84	.55			Itsekorostus	maaseutu	2.23	.45	-1.02	.317	kaupunki	2.36	.57	Kiinnostus ja suosio	maaseutu	2.82	.47	-.48	.633	kaupunki	2.88	.59	Sosiaalisuus	maaseutu	2.83	.32	.61	.542	kaupunki	2.77	.49	Kunto ja terveys	maaseutu	3.20	.49	-.26	.797	kaupunki	3.23	.54	Rentoutumi- nen	maaseutu	3.22	.56	.66	.509	kaupunki	3.12	.66	Itsetunto	maaseutu	3.11	.43	.79	.433
Itsekorostus	maaseutu	2.23	.45	-1.02	.317																																																			
	kaupunki	2.36	.57			Kiinnostus ja suosio	maaseutu	2.82	.47	-.48	.633	kaupunki	2.88	.59	Sosiaalisuus	maaseutu	2.83	.32	.61	.542	kaupunki	2.77	.49	Kunto ja terveys	maaseutu	3.20	.49	-.26	.797	kaupunki	3.23	.54	Rentoutumi- nen	maaseutu	3.22	.56	.66	.509	kaupunki	3.12	.66	Itsetunto	maaseutu	3.11	.43	.79	.433	kaupunki	3.01	.52						
Kiinnostus ja suosio	maaseutu	2.82	.47	-.48	.633																																																			
	kaupunki	2.88	.59			Sosiaalisuus	maaseutu	2.83	.32	.61	.542	kaupunki	2.77	.49	Kunto ja terveys	maaseutu	3.20	.49	-.26	.797	kaupunki	3.23	.54	Rentoutumi- nen	maaseutu	3.22	.56	.66	.509	kaupunki	3.12	.66	Itsetunto	maaseutu	3.11	.43	.79	.433	kaupunki	3.01	.52															
Sosiaalisuus	maaseutu	2.83	.32	.61	.542																																																			
	kaupunki	2.77	.49			Kunto ja terveys	maaseutu	3.20	.49	-.26	.797	kaupunki	3.23	.54	Rentoutumi- nen	maaseutu	3.22	.56	.66	.509	kaupunki	3.12	.66	Itsetunto	maaseutu	3.11	.43	.79	.433	kaupunki	3.01	.52																								
Kunto ja terveys	maaseutu	3.20	.49	-.26	.797																																																			
	kaupunki	3.23	.54			Rentoutumi- nen	maaseutu	3.22	.56	.66	.509	kaupunki	3.12	.66	Itsetunto	maaseutu	3.11	.43	.79	.433	kaupunki	3.01	.52																																	
Rentoutumi- nen	maaseutu	3.22	.56	.66	.509																																																			
	kaupunki	3.12	.66			Itsetunto	maaseutu	3.11	.43	.79	.433	kaupunki	3.01	.52																																										
Itsetunto	maaseutu	3.11	.43	.79	.433																																																			
	kaupunki	3.01	.52																																																					

LIITE 11. Tanssia yläasteella ”ei ollenkaan” tai ”jonkin verran” (N=90) ja ”melko paljon” tai ”hyvin paljon” (N=11) opiskelleiden taidetanssiasenteet.

Asenne- muuttuja	Tanssin määrä yläasteella	Ka	Kh	t	p																																																			
Tanssin sopivuus	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	2.86	.53	-.55	.581																																																			
	”melko ja hyvin paljon”	2.95	.54			Itsekorostus	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	2.36	.55	.94	.349	”melko ja hyvin paljon”	2.19	.48	Kiinnostus ja suosio	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	2.89	.56	1.05	.295	”melko ja hyvin paljon”	2.70	.53	Sosiaalisuus	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	2.80	.47	1.04	.300	”melko ja hyvin paljon”	2.65	.33	Kunto ja terveys	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	3.21	.52	.05	.962	”melko ja hyvin paljon”	3.20	.55	Rentoutumi- nen	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	3.12	.61	-.44	.658	”melko ja hyvin paljon”	3.21	.81	Itsetunto	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	3.06	.50	1.55	.124
Itsekorostus	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	2.36	.55	.94	.349																																																			
	”melko ja hyvin paljon”	2.19	.48			Kiinnostus ja suosio	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	2.89	.56	1.05	.295	”melko ja hyvin paljon”	2.70	.53	Sosiaalisuus	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	2.80	.47	1.04	.300	”melko ja hyvin paljon”	2.65	.33	Kunto ja terveys	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	3.21	.52	.05	.962	”melko ja hyvin paljon”	3.20	.55	Rentoutumi- nen	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	3.12	.61	-.44	.658	”melko ja hyvin paljon”	3.21	.81	Itsetunto	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	3.06	.50	1.55	.124	”melko ja hyvin paljon”	2.82	.46						
Kiinnostus ja suosio	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	2.89	.56	1.05	.295																																																			
	”melko ja hyvin paljon”	2.70	.53			Sosiaalisuus	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	2.80	.47	1.04	.300	”melko ja hyvin paljon”	2.65	.33	Kunto ja terveys	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	3.21	.52	.05	.962	”melko ja hyvin paljon”	3.20	.55	Rentoutumi- nen	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	3.12	.61	-.44	.658	”melko ja hyvin paljon”	3.21	.81	Itsetunto	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	3.06	.50	1.55	.124	”melko ja hyvin paljon”	2.82	.46															
Sosiaalisuus	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	2.80	.47	1.04	.300																																																			
	”melko ja hyvin paljon”	2.65	.33			Kunto ja terveys	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	3.21	.52	.05	.962	”melko ja hyvin paljon”	3.20	.55	Rentoutumi- nen	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	3.12	.61	-.44	.658	”melko ja hyvin paljon”	3.21	.81	Itsetunto	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	3.06	.50	1.55	.124	”melko ja hyvin paljon”	2.82	.46																								
Kunto ja terveys	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	3.21	.52	.05	.962																																																			
	”melko ja hyvin paljon”	3.20	.55			Rentoutumi- nen	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	3.12	.61	-.44	.658	”melko ja hyvin paljon”	3.21	.81	Itsetunto	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	3.06	.50	1.55	.124	”melko ja hyvin paljon”	2.82	.46																																	
Rentoutumi- nen	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	3.12	.61	-.44	.658																																																			
	”melko ja hyvin paljon”	3.21	.81			Itsetunto	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	3.06	.50	1.55	.124	”melko ja hyvin paljon”	2.82	.46																																										
Itsetunto	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	3.06	.50	1.55	.124																																																			
	”melko ja hyvin paljon”	2.82	.46																																																					

LIITE 12. Tanssia lukiossa ”ei ollenkaan” tai ”jonkin verran” (N=80) ja ”melko paljon” tai ”hyvin paljon” (N=17) opiskelleiden taidetanssiasenteet.

Asenne- muuttuja	Tanssin määrä lukiossa	Ka	Kh	t	p
Tanssin sopivuus	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	2.84	.55	-1.25	.213
	”melko ja hyvin paljon”	3.02	.39		
Itsekorostus	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	2.34	.56	.40	.691
	”melko ja hyvin paljon”	2.28	.44		
Kiinnostus ja suosio	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	2.89	.57	.80	.424
	”melko ja hyvin paljon”	2.76	.56		
Sosiaalisuus	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	2.78	.47	-.11	.911
	”melko ja hyvin paljon”	2.80	.41		
Kunto ja terveys	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	3.20	.54	-.89	.378
	”melko ja hyvin paljon”	3.27	.44		
Rentoutumi- nen	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	3.12	.64	-.91	.366
	”melko ja hyvin paljon”	3.27	.59		
Itsetunto	”ei ollenkaan ja jonkin verran”	3.04	.53	.07	.947
	”melko ja hyvin paljon”	3.03	.37		

LIITE 13. Tanssia harrastamattomien (44) ja harrastaneiden (57) taidetanssiasenteet.

Asenne- muuttuja	Harrastu- neisuus	Ka	Kh	t	p
Tanssin sopivuus	kyllä	2.98	.46	2.56	.012*
	ei	2.72	.58		
Itsekorostus	kyllä	2.26	.50	-1.74	.084
	ei	2.45	.59		
Kiinnostus ja suosio	kyllä	2.85	.51	-.35	.726
	ei	2.89	.61		
Sosiaalisuus	kyllä	2.82	.44	.75	.453
	ei	2.75	.49		
Kunto ja terveys	kyllä	3.21	.50	.02	.981
	ei	3.21	.56		
Rentoutumi- nen	kyllä	3.24	.60	1.98	.050*
	ei	2.99	.65		
Itsetunto	kyllä	3.04	.43	.21	.833
	ei	3.02	.58		

(*p<.05)

LIITE 14. Liikunnanopiskelijan taidetanssiasenteet perheen tanssiharrastuneiden (N=42) ja harrastamattomuuden (N=59) mukaan.

Asenne- muuttuja	Perheen harrastuneisuus	Ka	Kh	t	p																																																			
Tanssin sopivuus	kyllä	2.89	.46	.36	.721																																																			
	ei	2.85	.57			Itsekorostus	kyllä	2.32	.52	-.26	.799	ei	2.35	.56	Kiinnostus ja suosio	kyllä	2.86	.58	-.11	.916	ei	2.88	.54	Sosiaalisuus	kyllä	2.80	.45	.33	.744	ei	2.77	.47	Kunto ja terveys	kyllä	3.20	.46	-.18	.856	ei	3.22	.57	Rentoutumi- nen	kyllä	3.19	.62	.78	.435	ei	3.09	.64	Itsetunto	kyllä	3.08	.52	.83	.412
Itsekorostus	kyllä	2.32	.52	-.26	.799																																																			
	ei	2.35	.56			Kiinnostus ja suosio	kyllä	2.86	.58	-.11	.916	ei	2.88	.54	Sosiaalisuus	kyllä	2.80	.45	.33	.744	ei	2.77	.47	Kunto ja terveys	kyllä	3.20	.46	-.18	.856	ei	3.22	.57	Rentoutumi- nen	kyllä	3.19	.62	.78	.435	ei	3.09	.64	Itsetunto	kyllä	3.08	.52	.83	.412	ei	3.00	.48						
Kiinnostus ja suosio	kyllä	2.86	.58	-.11	.916																																																			
	ei	2.88	.54			Sosiaalisuus	kyllä	2.80	.45	.33	.744	ei	2.77	.47	Kunto ja terveys	kyllä	3.20	.46	-.18	.856	ei	3.22	.57	Rentoutumi- nen	kyllä	3.19	.62	.78	.435	ei	3.09	.64	Itsetunto	kyllä	3.08	.52	.83	.412	ei	3.00	.48															
Sosiaalisuus	kyllä	2.80	.45	.33	.744																																																			
	ei	2.77	.47			Kunto ja terveys	kyllä	3.20	.46	-.18	.856	ei	3.22	.57	Rentoutumi- nen	kyllä	3.19	.62	.78	.435	ei	3.09	.64	Itsetunto	kyllä	3.08	.52	.83	.412	ei	3.00	.48																								
Kunto ja terveys	kyllä	3.20	.46	-.18	.856																																																			
	ei	3.22	.57			Rentoutumi- nen	kyllä	3.19	.62	.78	.435	ei	3.09	.64	Itsetunto	kyllä	3.08	.52	.83	.412	ei	3.00	.48																																	
Rentoutumi- nen	kyllä	3.19	.62	.78	.435																																																			
	ei	3.09	.64			Itsetunto	kyllä	3.08	.52	.83	.412	ei	3.00	.48																																										
Itsetunto	kyllä	3.08	.52	.83	.412																																																			
	ei	3.00	.48																																																					

LIITE 15. Sukupuolen yhteys koettuun henkilökohtaiseen palloilutaitoon ja palloilun opetustaitoon.

	Sukup	N	Ka	Kh	T	P
Oma taito	Miehet	22	8.57	0.96	3.98	.000
	Naiset	29	6.97	1.85		
Opetustaito	Miehet	21	8.38	0.97	4.14	.000
	Naiset	27	6.81	1.63		

LIITE 16. Mies- (N=22) ja naisopiskelijoiden (N=31) koulutanssia ja tanssinopetusta koskevat mielipiteet.

Väittäjä	Sp	Ka	Kh	t	p
1. Tanssiopintojen tulisi olla vapaaehtoisia	Mies	1.45	0.74	2.15	.041*
	Nainen	1.10	0.30		
2. Liikunnanopetukseen tulisi sisältyä enemmän tanssiopintoja	Mies	3.09	0.68	-1.04	.304
	Nainen	3.29	0.69		
3. Tulevaisuudessa liikunnanopettaja tarvitsee yhä enemmän tanssinopetukseen liittyviä taitoja	Mies	2.86	0.64	-1.67	.101
	Nainen	3.16	0.64		
4. Liikunnanopiskelijoilla on paljon tärkeämpiä asioita kuin tanssi	Mies	2.14	0.56	2.81	.007**
	Nainen	1.65	0.71		
5. Tanssilla on liian keskeinen osuus liikunnanopettajakoulutuksessa	Mies	1.64	0.58	2.94	.005**
	Nainen	1.19	0.48		
6. Tanssiopintojen tulisi kuulua vain tyttöjen opintoihin	Mies	1.09	0.29	.90	.372
	Nainen	1.03	0.18		
7. Jokaisen oppilaan tulisi saada tanssinopetusta kouluissa	Mies	3.77	0.43	-1.23	.227
	Nainen	3.90	0.30		
8. Tanssin tulisi olla vapaasti valittava aine kouluissa	Mies	2.00	0.82	.14	.892
	Nainen	1.97	0.88		
9. Tanssinopetuksen tulisi sisältyä koulun liikuntatunteihin	Mies	3.27	0.77	-1.88	.066
	Nainen	3.63	0.61		
10. Tanssin tulisi olla oma oppiaineensa kouluissa	Mies	1.86	0.79	-.78	.439
	Nainen	2.03	0.80		
11. Liikunnanopettajien pitäisi opettaa tanssia kouluissa	Mies	3.68	0.57	.28	.785
	Nainen	3.63	0.67		
12. Ammattitaitoisten tanssinopettajien tulisi vastata koulujen tanssinopetuksesta	Mies	1.91	0.43	-.90	.375
	Nainen	2.61	3.66		
13. Liikunnanopettajan tulisi voida itse päättää, haluaako hän opettaa tanssia vai ei	Mies	2.32	0.84	.25	.800
	Nainen	2.26	0.86		

14. Olisi parempi jättää tanssinopetus kokonaan koulun ulkopuolelle	Mies	1.23	0.43		
	Nainen	1.06	0.25	1.60	.120
15. Koulun tulisi tarjota jokaiselle oppilaalle mahdollisuus ilmaista itseään myös tanssimalla	Mies	3.55	0.51		
	Nainen	3.94	0.25	-3.32	.003**

(***p<.001, **p<.01, *p<.05)

LIITE 17. Tanssiharrastajien (N=26) ja ei-harrastajien (N=27) koulutussia ja tanssinopetusta koskevat mielipiteet.

Väittämä	Harr.	Ka	Kh	t	p
1. Tanssiopintojen tulisi olla vapaaehtoisia	Kyllä	1.19	0.40		
	Ei	1.30	0.67	-.68	.498
2. Liikunnanopetukseen tulisi sisältyä enemmän tanssiopintoja	Kyllä	3.35	0.69		
	Ei	3.07	0.68	1.45	.153
3. Tulevaisuudessa liikunnanopettaja tarvitsee yhä enemmän tanssinopetukseen liittyviä taitoja	Kyllä	3.15	0.61		
	Ei	2.93	0.68	1.29	.204
4. Liikunnanopiskelijoilla on paljon tärkeämpiä asioita kuin tanssi	Kyllä	1.73	0.83		
	Ei	1.96	0.52	-1.22	.229
5. Tanssilla on liian keskeinen osuus liikunnanopettajakoulutuksessa	Kyllä	1.15	0.68		
	Ei	1.59	0.64	-3.09	.004**
6. Tanssiopintojen tulisi kuulua vain tyttöjen opintoihin	Kyllä	1.04	0.20		
	Ei	1.07	0.27	-.55	.583
7. Jokaisen oppilaan tulisi saada tanssinopetusta kouluissa	Kyllä	3.96	0.20		
	Ei	3.74	0.45	2.35	.025*
8. Tanssin tulisi olla vapaasti valittava aine kouluissa	Kyllä	1.96	0.92		
	Ei	2.00	0.78	-.16	.870
9. Tanssinopetuksen tulisi sisältyä koulun liikuntatunteihin	Kyllä	3.62	0.64		
	Ei	3.35	0.75	1.40	.168
10. Tanssin tulisi olla oma oppiaineensa kouluissa	Kyllä	2.27	0.67		
	Ei	1.65	0.80	3.02	.004**
11. Liikunnanopettajien pitäisi opettaa tanssia kouluissa	Kyllä	3.68	0.69		
	Ei	3.63	0.56	.29	.774
12. Ammattitaitoisten tanssinopettajien tulisi vastata koulujen tanssinopetuksesta	Kyllä	2.81	3.96		
	Ei	1.85	0.53	1.24	.220
13. Liikunnanopettajan tulisi voida itse päättää, haluaako hän opettaa tanssia vai ei	Kyllä	2.23	0.91		
	Ei	2.33	0.78	-.44	.661

14. Olisi parempi jättää tanssinopetus kokonaan koulun ulkopuolelle	Kyllä	1.12	0.33		
	Ei	1.15	0.36		
15. Koulun tulisi tarjota jokaiselle oppilaalle mahdollisuus ilmaista itseään myös tanssimalla	Kyllä	3.92	0.27		
	Ei	3.63	0.49	2.70	.010**

(***p<.001, **p<.01, *p<.05)

LIITE 18. Aikaisemmin tanssia opettaneiden (N=11) ja ei-opettaneiden (N=41) koulutanssia ja tanssinopetusta koskevat mielipiteet.

Väittäjä	Opena	Ka	Kh	t	p
1. Tanssiopintojen tulisi olla vapaaehtoisia	Kyllä	1.27	0.90	.15	.880
	Ei	1.24	0.43		
2. Liikunnanopetukseen tulisi sisältyä enemmän tanssiopintoja	Kyllä	3.55	0.52	1.97	.054
	Ei	3.10	0.70		
3. Tulevaisuudessa liikunnanopettaja tarvitsee yhä enemmän tanssinopetukseen liittyviä taitoja	Kyllä	3.45	0.52	2.49	.016*
	Ei	2.93	0.65		
4. Liikunnanopiskelijoilla on paljon tärkeämpiä asioita kuin tanssi	Kyllä	2.10	0.94	1.03	.321
	Ei	1.78	0.61		
5. Tanssilla on liian keskeinen osuus liikunnanopettajakoulutuksessa	Kyllä	1.18	0.40	-1.68	.107
	Ei	1.44	0.59		
6. Tanssiopintojen tulisi kuulua vain tyttöjen opintoihin	Kyllä	1.09	0.30	.52	.603
	Ei	1.05	0.22		
7. Jokaisen oppilaan tulisi saada tanssinopetusta kouluissa	Kyllä	3.82	0.40	-.28	.777
	Ei	3.85	0.36		
8. Tanssin tulisi olla vapaasti valittava aine kouluissa	Kyllä	2.45	1.04	2.09	.042*
	Ei	1.88	0.75		
9. Tanssinopetuksen tulisi sisältyä koulun liikuntatunteihin	Kyllä	3.55	0.69	.20	.845
	Ei	3.50	0.68		
10. Tanssin tulisi olla oma oppiaineensa kouluissa	Kyllä	2.73	0.90	3.47	.004**
	Ei	1.73	0.60		
11. Liikunnanopettajien pitäisi opettaa tanssia kouluissa	Kyllä	3.70	0.48	.30	.769
	Ei	3.63	0.66		
12. Ammattitaitoisten tanssinopettajien tulisi vastata koulujen tanssinopetuksesta	Kyllä	2.27	0.79	-1.10	.924
	Ei	2.37	3.18		
13. Liikunnanopettajan tulisi voida itse päättää, haluaako hän opettaa tanssia vai ei	Kyllä	2.18	0.98	-0.56	.576
	Ei	2.34	0.79		

14. Olisi parempi jättää tanssinopetus kokonaan koulun ulkopuolelle	Kyllä	1.09	0.30		
	Ei	1.15	0.36	-.47	.640
15. Koulun tulisi tarjota jokaiselle oppilaalle mahdollisuus ilmaista itseään myös tanssimalla	Kyllä	3.91	0.30		
	Ei	3.73	0.45	1.55	.136

(***p<.001, **p<.01, *p<.05)

LIITE 19. Alle 10 kertaa (N=27) ja yli 10 kertaa (N=13) peruskoulussa ja lukiossa tanssineiden koulutanssia ja tanssinopetusta koskevat mielipiteet.

Väittäjä	Tanssin määrä	Ka	Kh	t	p
1. Tanssiopintojen tulisi olla vapaaehtoisia	<10 x	1.22	0.42		
	>=10 x	1.23	0.44	-0.06	.953
2. Liikunnanopetukseen tulisi sisältyä enemmän tanssiopintoja	<10 x	3.15	0.72		
	>=10 x	3.15	0.69	-0.02	.981
3. Tulevaisuudessa liikunnanopettaja tarvitsee yhä enemmän tanssinopetukseen liittyviä taitoja	<10 x	3.04	0.65		
	>=10 x	2.85	0.55	.91	.368
4. Liikunnanopiskelijoilla on paljon tärkeämpiä asioita kuin tanssi	<10 x	1.85	0.72		
	>=10 x	1.92	0.64	-0.30	.763
5. Tanssilla on liian keskeinen osuus liikunnanopettajakoulutuksessa	<10 x	1.44	0.58		
	>=10 x	1.38	0.65	.30	.770
6. Tanssiopintojen tulisi kuulua vain tyttöjen opintoihin	<10 x	1.04	0.19		
	>=10 x	1.08	0.28	-0.53	.599
7. Jokaisen oppilaan tulisi saada tanssinopetusta kouluissa	<10 x	3.85	0.36		
	>=10 x	3.85	0.38	.05	.963
8. Tanssin tulisi olla vapaasti valittava aine kouluissa	<10 x	1.81	0.83		
	>=10 x	1.92	0.64	-0.41	.682
9. Tanssinopetuksen tulisi sisältyä koulun liikuntatunteihin	<10 x	3.48	0.75		
	>=10 x	3.67	0.49	-0.78	.441
10. Tanssin tulisi olla oma oppiaineensa kouluissa	<10 x	1.85	0.73		
	>=10 x	1.85	0.69	.00	1.00
11. Liikunnanopettajien pitäisi opettaa tanssia kouluissa	<10 x	3.67	0.55		
	>=10 x	3.69	0.48	-0.14	.887
12. Ammattitaitoisten tanssinopettajien tulisi vastata koulujen tanssinopetuksesta	<10 x	1.85	0.60		
	>=10 x	3.77	5.51	-1.25	.234
13. Liikunnanopettajan tulisi voida itse päättää, haluaako hän opettaa tanssia vai ei	<10 x	2.30	0.91		
	>=10 x	2.31	0.75	-0.04	.969

14. Olisi parempi jättää tanssinopetus kokonaan koulun ulkopuolelle	<10 x	1.22	0.42		
	>=10 x	1.00	0.00	2.73	.011*
15. Koulun tulisi tarjota jokaiselle oppilaalle mahdollisuus ilmaista itseään myös tanssimalla	<10 x	3.74	0.45		
	>=10 x	3.85	0.38	-.73	.467

(***p<.001, **p<.01, *p<.05)